

โครงการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมแลกเปลี่ยน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27

ผู้วิจัย

นางสาววิไลภรณ์ เตชะ

นางลัดดา สีนางกู

นางสาวชลดา ตะกะศิลา

โรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียน โรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
ผู้วิจัย	วิไลภรณ์ เตชะ, ลัดดา สีนางกู และ ชลดา ตะกะศิลา โรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1. ศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 396 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับความเป็นพลโลก เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกตามการรับรู้ของตนเอง ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยใช้วิธี Multiple Regression

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อยู่ในระดับปานกลาง
2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยมีค่าอยู่ระหว่าง .608 ถึง .717 คู่ที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึกกับสิ่งแวดล้อม มีค่าเท่ากับ .717 รองลงมาคือ ความรู้เชิงลึกกับประชาธิปไตย ส่วนคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึก กับ ความเป็นพลโลก มีค่าเท่ากับ .608 โดยพบปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (beta= .289) ประชาธิปไตย (beta เท่ากับ .284) และความรู้เชิงลึก (beta เท่ากับ .203) โดยที่ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย R^2 เท่ากับ .479

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง.....	ค
สารบัญภาพ.....	ง
บทที่ 1 บทนำ.....	1
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	71
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	78
บรรณานุกรม.....	84
ภาคผนวก.....	89
ประวัติผู้วิจัย.....	105

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตาราง 1 สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ตามทฤษฎีของนักวิชาการ.....	21
ตาราง 2 นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดขององค์ประกอบ สิ่งแวดล้อม (Environment).....	23
ตาราง 3 ตารางสังเคราะห์ปัจจัยความยุติธรรมทางสังคม (Justice).....	27
ตาราง 4 นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดของปัจจัย ความยุติธรรม (Justice).....	28
ตาราง 5 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge).....	30
ตาราง 6 นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดของปัจจัย ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)	32
ตาราง 7 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบ ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility)...	35
ตาราง 8 นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดของปัจจัย ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility)	37
ตาราง 9 ตารางสังเคราะห์ปัจจัย การยึดถือหลักการประชาธิปไตย (Democrecy).....	39
ตาราง 10 นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดของปัจจัยประชาธิปไตย(Democrecy)....	40
ตาราง 11 จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกระดับชั้น และแต่ละระดับชั้น.....	66
ตาราง 12 ความถี่และร้อยละของข้อมูลแสดงสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม	72
ตาราง 13 สถิติพื้นฐานของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียน โพนทองพัฒนาวินิตา	73
ตาราง 14 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ของนักเรียน โรงเรียนโพนทองพัฒนาวินิตา โดยใช้ Pearson Correlation.....	76
ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวินิตา	77

สารบัญภาพ

เรื่อง	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
ภาพ 2 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก.....	22
ภาพ 3 รูปแบบปัจจัยความยุติธรรม (Justice)	28
ภาพ 4 รูปแบบปัจจัยความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)	31
ภาพ 5 รูปแบบปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility).....	36
ภาพ 6 รูปแบบปัจจัยประชาธิปไตย(Democracy).....	40
ภาพ 7 รูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก.....	64

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การพัฒนาการศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ดังที่ประชุมสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา มีมติประกาศให้ ปี 2548-2558 เป็นทศวรรษแห่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Decade of Education for Sustainable Development-DESD) และได้เชิญชวนให้ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ได้ร่วมกันบูรณาการแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเข้ากับระบอบการศึกษาของชาติ ตลอดจนจัดทำแผนปฏิบัติการทศวรรษแห่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับนานาชาติ โดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อสร้างเครือข่ายการศึกษาและการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน เปิดโอกาสให้ประเทศต่างๆมีส่วนร่วมในการปฏิรูปหรือจัดระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการใช้การเรียนรู้ทุกรูปแบบ และสร้างจิตสำนึกสาธารณะชนตลอดจนส่งเสริมค่านิยมที่เหมาะสม (สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย, 2550)

องค์กรยูเนสโก ยังระบุว่า การศึกษาเพื่อความเป็นพลโลก (Global Citizenship Education หรือ GCED) เป็นหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์โครงการด้านการศึกษาประจำปี 2557-2560 ของยูเนสโก ซึ่งมีเป้าหมายต้องการให้ผู้เรียนรู้ในทุกช่วงวัยมีความรู้และทักษะซึ่งมีรากฐานและการซึมซับเอาการเคารพในสิทธิมนุษยชน ความเป็นธรรมในสังคม ความหลากหลาย ความเสมอภาคทางเพศ และความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปด้วย เพื่อเป็นการเสริมพลังให้ผู้เรียนรู้เป็นพลเมืองของโลกที่มีความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มประชาสังคมต่างๆ ให้การสนับสนุน อาทิ สมาพันธ์เอ็นจีโอ 2,600 องค์กร ในยุโรปซึ่งรวมตัวกันในนามสมาพันธ์คอนคอร์ด (CONCORD) สมาคมโซคาสากล (SGI) และสำนักข่าวอินเตอร์เพรสเซอร์วิส ซึ่งเป็นการประชุมหารือเพื่อสร้างแบบแผนและองค์ประกอบสำคัญสำหรับการศึกษาเพื่อความเป็นพลโลก ซึ่งในความหมายของยูเนสโก หมายถึง "ความรู้ที่ร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในระดับใหญ่ และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ" อาทิ ความเข้าใจทางวัฒนธรรม สำนักพลโลกแบบศตวรรษที่ 21 ที่มีเรื่องของสิทธิมนุษยชน สันติภาพ และความเสมอภาคร่วมด้วย ทั้งนี้แนวคิดการศึกษาของยูเอ็นยังมีโอกาสขยายผลไปถึงการศึกษาของประเทศต่างๆ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในปรัชญาการศึกษาเพื่อความเป็นพลโลกที่ต้องการทำให้คนได้มีส่วนร่วมมากขึ้น (UNESCO, 2015) อีกทั้งข้อตกลงของโลกแห่งองค์การสหประชาชาติ เริ่มต้นครั้งแรก ในปีค.ศ. 1999 โดยนายโคฟีอันนัน ในขณะที่ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสหประชาชาติ กำหนดเป็นข้อตกลงที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสนับสนุนทั่วโลกให้ดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืน และได้เริ่มต้นตั้งแต่ปีค.ศ.2000 เป็นต้นมา ได้มีการร่วมมือในการทำข้อตกลงจากบริษัทพลเมือง และองค์กรต่างๆ โดยมีประเด็นหลัก 4 ประเด็น ใหญ่ ได้แก่ เรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Rights) เรื่องมาตรฐานแรงงานสากล (Labor Force) เรื่องสิ่งแวดล้อม (Environment) และ เรื่องการต่อต้านการทุจริต (AntiCorruption) (United Nations, 2012) จะเห็นได้ว่าแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Triple

bottom line : TBL เป็นการสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 โดยครอบคลุมการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ด้วยเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน หรือ 3BL จะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในแง่ของการแบ่งสรรทรัพยากรระหว่างสมาชิกในสังคม การพัฒนาสังคมควบคู่กับสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผู้คนรักษาปกป้องสิ่งแวดล้อมได้ดี ก็จะใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมได้นาน การพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมจะทำให้เกิดความสมดุล ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ด้วย 3 สาขา คือ เศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม จะทำให้เราสามารถมีเศรษฐกิจที่เจริญเติบโต สังคมที่เป็นสุข และสิ่งแวดล้อมที่ดี (พิพัฒน์ นนทนาธรณ์, 2553)

การพัฒนาประเทศมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาทั้งระบบของสังคมและให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นระบบหนึ่งของสังคมในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาแก่ประชาชนโดยตรงและเป็นหน่วยงานหลักของระบบการศึกษาเพราะความต้องการจำเป็นของสังคม จึงมีผลทำให้เกิดระบบโรงเรียนโดยอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายซึ่งมีความรับผิดชอบและมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์โรงเรียนต้องเปลี่ยนแปลงคล้อยตามสังคม โรงเรียนจึงต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำทางสังคม และคงสภาพทางสังคมตลอดจนพัฒนาสังคมให้เจริญงอกงาม (สมคิด สกฤต สถาปัตย์, 2552) ซึ่งการศึกษาหาความรู้ใหม่จากแหล่งความรู้นอกรั้วโรงเรียนด้วยการวิจัย การทำนุบำรุงวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของสถาบัน เพื่อนำประเทศไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาในที่สุด ไม่ว่าจะองค์กรธุรกิจ เอกชน หรือองค์กรของรัฐ และหน่วยงานทางการศึกษา ต่างมีบทบาทสำคัญในการร่วมกันพัฒนาคน ชุมชน และสังคมโดยต้องความรับผิดชอบต่อสังคม และพัฒนาสังคมไปสู่ความเป็นพลโลก จึงจะถือได้ว่าองค์กรประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน นอกจากนี้การรายงานผลการดำเนินงาน ยังสามารถการจัดทำรายงานสู่ความยั่งยืน (Sustainability report) โดยใช้กรอบของ Global Reporting Initiative : GRI เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงาน ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนาสู่ความยั่งยืน (ภาวิช ทองโรจน์, 2555)

การจัดการศึกษาของ โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้วางแนวทางปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ อย่างเป็นระบบ ศึกษาประเด็นปัญหาหลักในการศึกษาและการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกันในประเด็นหลัก 3 ประการ คือ 1) คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง ดีและมีใจรัก มาเป็นครูคุณาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ 2) เพิ่มโอกาสการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา โดยเพิ่มบทบาทของผู้ที่อยู่ภายนอกระบบการศึกษา จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและปัจจัยเสี่ยงในอนาคตที่คาดว่าจะเป็ นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาคน การยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จะสามารถดำเนินชีวิตอย่างสมดุลทุกด้าน จึงจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยและสังคมไทย

ในประเด็นสำคัญ คือ คนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งในเรื่องการศึกษา ทักษะการทำงาน และการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันสำคัญในการดำรงชีวิตและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

จากความสำคัญดังกล่าว ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง อันจะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นพลโลกในศตวรรษที่ 21 จึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ การพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นพลโลกอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

3. คำถามการวิจัย

1. ระดับปัจจัยเชิงสาเหตุและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อยู่ในระดับใด
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เป็นอย่างไร

4. สมมติฐานของการวิจัย

จากผลการศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังนี้

- 1) ระดับปัจจัยเชิงสาเหตุและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 อยู่ในระดับมาก
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีความสัมพันธ์ในทางบวก

5. ขอบเขตของโครงการวิจัย (ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,744 คน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,744 คน ที่นำมาเป็นหน่วย วิเคราะห์ข้อมูล (Unit of Analysis) การวิจัยครั้งนี้ต้องวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูง ที่มีความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร จึงต้องพิจารณาขนาดกลุ่มตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์ อิสระที่ต้องประมาณค่าโดยใช้ อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปร ควรจะเป็น 20:1 (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีพารามิเตอร์จำนวน 12 พารามิเตอร์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม เกณฑ์ดังกล่าว จากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา การศึกษาครั้งนี้ อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์เชิง สาเหตุแบบเส้นตรงระหว่างตัวแปรที่เป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก การศึกษาตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจัดกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่

- 1) ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)
- 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)
- 3) ประชาธิปไตย (Democracy)
- 4) ความยุติธรรมทางสังคม (Justice)
- 5) สิ่งแวดล้อม (Environment)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเป็นพลโลก (Global Citizenship)

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ความเป็นพลโลก (Global Citizenship) หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ ชุมชนในระดับใหญ่และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ มนุษยชาติ มีความเข้าใจทางวัฒนธรรม สำนักพลโลกแบบ ศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านการเป็นพลเมืองของรัฐตามกฎหมาย และการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน สันติภาพ ความ เสมอภาค และมีศักยภาพความเป็นพลโลก ตามแนวทางของโรงเรียนมาตรฐานสากล มีตัวแปรย่อย ได้แก่ 1) เป็นเลิศทางวิชาการ 2) สื่อสารอย่างน้อยสองภาษา 3) ล้ำหน้าทางความคิด 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และ 4) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) เป็นเลิศทางวิชาการ หมายถึง นักเรียนมีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

2) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา หมายถึง นักเรียน ได้เข้าร่วมให้แสดง หรือได้รับรางวัล เกี่ยวกับด้านการฟัง/พูด/อ่าน/เขียนภาษาอังกฤษ และภาษาไทยรูปแบบต่างๆ ในงานที่จัดโดยหน่วยงาน ภายนอก มีผลงานการเขียนรายงานเชิงวิชาการ/บทความเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย ตีพิมพ์เผยแพร่ใน เอกสารหรือสื่อออนไลน์วิชาการที่จัดทำโดยโรงเรียน หรือหน่วยงานภายนอก หรือสอบวัดความสามารถด้าน ภาษาอังกฤษจากแบบทดสอบมาตรฐาน ที่มีคะแนนผลการทดสอบได้มาตรฐาน

3) ล้ำหน้าทางความคิด หมายถึง นักเรียนมีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ด้าน ICT , IoT, M2M ที่ได้เข้าร่วมหรือแสดง/ประกวด/แข่งขัน/ได้รับรางวัลจากงาน ที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก และ ม.3 มีคะแนนการทดสอบด้านการเขียนและการอ่านภาษาไทย จาก เครื่องมือกลาง ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป และ ม.3 มีคะแนนการทดสอบด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ จากเครื่องมือกลาง ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง นักเรียน มีผลงานจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ทุกด้าน ทั้งด้านภาษาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ได้รับการประเมินจากครู/ผู้ทรงคุณวุฒิ ว่าเป็น ผลงานที่มีคุณภาพในระดับดี จากงานแสดงผลงานประจำปีโรงเรียนจัดขึ้น และ มีผลงานจากการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ทุกด้าน ทั้งด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา พลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ได้เข้าร่วมแสดง/ ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอกในระดับต่างๆ มีผลงานที่จัดทำขึ้นจากผลงาน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study)

5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก หมายถึง นักเรียน มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม ที่ทำขึ้นด้วยความริเริ่มของตนเองได้รับการประเมินในระดับดีจากครูผู้ทรงคุณวุฒิจากงานแสดงผลงานที่ โรงเรียนจัด มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม ที่ทำขึ้นด้วยความริเริ่มของตนเอง ที่ได้เข้าร่วมหรือคัดเลือกร่วม แสดง/ประกวด/แข่งขันหรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอก มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่เกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนหรือประเทศอื่นที่นักเรียนสนใจที่ได้เข้าร่วมหรือรับ คัดเลือกให้เข้าร่วม แสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอก

6.2 ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนวิทยาที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะและความชำนาญ ก่อให้เกิดทักษะด้านการคิด ที่จำเป็นต่อการปรับตัวสู่สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และเพิ่มพูนสิ่งที่เป็นความรู้ใหม่ๆ นำไปสู่การแก้ปัญหา อย่างสร้างสรรค์

6.3 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยาที่แสดงออกถึงการมุ่งเน้นการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับสังคม สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

6.4 ประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง การให้การยอมรับ และปฏิบัติตนตามกฎหมาย ภายใต้ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ความรับผิดชอบต่อ และเคารพสิทธิมนุษยชน

6.5 ความยุติธรรมทางสังคม (Justice) หมายถึง การเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ที่เกี่ยวอาทิ การกีดกันแบ่งแยกจากการนับถือศาสนาและเชื้อชาติ ความตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม การต่อสู้เรียกร้องสิทธิของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ การแบ่งขั้วทางการเมืองชาย-ขวา ความเท่าเทียมทางเพศ การต่อสู้สิทธิและความเท่าเทียมของคนผิวดำ การคุกคามทางเพศ เป็นต้น

6.6 สิ่งแวดล้อม (Environment) หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา ที่แสดงออกถึงการให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งแนวความคิดเกี่ยวกับศักยภาพด้านทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมทางสังคม

7 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 มีกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และ ทบทวนวรรณกรรม แสดงในแผนภาพ

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ/นวัตกรรม (หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และแผนการถ่ายทอดผลการวิจัยและนวัตกรรมสู่กลุ่มเป้าหมาย)

1. ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนา วิทยา และเป็นแนวทางการพัฒนาตัวบ่งชี้การวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
2. ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นำไปเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลโลก
3. ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปสู่การวางนโยบายในการจัดการเกี่ยวกับตัวแปรสำคัญได้อย่าง ตรงประเด็น มีประโยชน์ต่อการกำหนดยุทธศาสตร์การวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่เหมาะสม
4. ผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตัวบ่งชี้การเป็นพลโลกของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 และ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับความเป็นพลโลกอย่างยั่งยืนของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นพลโลก (Global Citizenship)
  - 1) ความหมายของความเป็นพลโลก (Global Citizenship)
  - 2) แนวคิดของความเป็นพลโลก (Global Citizenship)
  - 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลโลก (Global Citizenship)
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก (Global Citizenship)
  - 1) การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก (Global Citizenship)
  - 2) นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก (Global Citizenship)
  - 3) เส้นทางอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก (Global Citizenship)
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)
4. บริบทด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความเป็นพลโลก (Global Citizenship)

จากการศึกษาวรรณกรรม แนวคิด และ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลโลก ได้รับความสนใจ และมีการศึกษามาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความเป็นพลโลก ไว้หลากหลาย ดังจะได้นำเสนอต่อไป

1.1 ความหมายของความเป็นพลโลก (Global Citizenship)

จากการศึกษา พบว่า มีหน่วยงาน องค์กร นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องด้านพลเมืองหลายท่าน ได้ให้ความหมายของคำว่า “พลโลก” ไว้หลากหลาย ดังนี้

ถวิลวดี บุรีกุล และคณะ (2554) กล่าวว่า คำว่า “พลเมือง” มาจากภาษาลาตินว่า Cives (พลเมือง) ซึ่งการเป็นพลเมืองมีหลายมิติ การที่จะเป็นพลเมืองได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบดังนี้

- 1) มีเอกลักษณ์ที่มาจากความเป็นสมาชิกของชุมชนทางการเมือง
- 2) ยึดถือค่านิยมเฉพาะและอุดมคติ
- 3) มีสิทธิและหน้าที่
- 4) มีส่วนร่วมทางการเมือง และ
- 5) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า ความเป็นพลเมือง (citizenship) ของระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การเป็นสมาชิกของสังคม ที่มีอิสรภาพควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ โดยมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่าง และเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาของสังคมของตนเอง

ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ (2556) กล่าวว่า พลเมือง หมายถึง สมาชิกของชุมชนหรือสังคมที่มีอำนาจในการปกครองตนเอง มีสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบและร่วมแก้ไขปัญหาของสังคม ทั้งนี้ จะต้องมีความเคารพผู้อื่น และเคารพกติกาที่ใช้ร่วมกันในสังคม

ทิพย์พาพร ตันติสุนทร (2557) กล่าวว่า พลเมือง หมายถึง คนที่มีความสามารถในการแสดงความรับผิดชอบต่อตัวเองและส่วนรวม มีความรู้และช่วยตัดสินใจในปัญหาสำคัญๆ ของสังคม ชุมชน และประเทศมีส่วนร่วมในความคิดอย่างอิสระ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2557) กล่าวว่า ความเป็นพลเมือง หมายถึง ภารกิจที่บุคคลได้รับการปลูกฝัง/สร้างจิตสำนึกให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักศีลธรรมและคุณธรรมทางศาสนา กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู อาจารย์ หรือจิตสำนึกที่ถูกต้อง เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นการสร้างคุณค่าของตนเองให้เป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้ ตลอดจนบุคคลอื่นๆ จะต้องเสียสละความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า ความเป็นพลเมือง หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีการแสดงออกถึงการมีความรู้ความเข้าใจ ความคิดหรือเจตคติ และการปฏิบัติตน ในทางที่ดีงามต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ว่าเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อสังคม และมีความเคารพผู้อื่นตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตร่วมกันใน สังคมอย่างสันติสุข

Oxfam (2012) กล่าวว่า การศึกษาเพื่อการเป็นพลโลกเป็นกรอบสำหรับการเรียนรู้การเข้าถึงโรงเรียนไปยังสังคม ให้สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนผ่านหลักสูตรที่มีอยู่หรือกิจกรรม โครงการใหม่ที่จะช่วยให้เยาวชนสามารถ 1) สร้างความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับเหตุการณ์ในโลก 2) คำนึงถึงคุณค่าและสิ่งที่สำคัญสำหรับพวกเขา 3) เรียนรู้สู่โลกแห่งความเป็นจริง 4) ทำหายความไม่รู้และไม่ยอมรับ 5) มีส่วนร่วมในชุมชนในท้องถิ่นระดับประเทศและระดับโลก 6) พัฒนาอาร์กิวเมนต์และแสดงความคิดเห็น 6) เห็นว่าพวกเขามีอำนาจที่จะกระทำและมีอิทธิพลต่อโลกรอบตัว ยิ่งไปกว่านั้นการเป็นพลโลกยังเป็นแรงบันดาลใจส่งผ่านไปยังครูและผู้ปกครองด้วย แต่เหนือสิ่งอื่นใดยังแสดงให้เห็นว่าคนหนุ่มสาวมีพลัง ถึงแม้โลกอาจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแต่สามารถสร้างความแตกต่างในเชิงบวกและช่วยสร้างโลกที่ปลอดภัยสำหรับทุกคน

กล่าวโดยสรุป ความเป็นพลโลก (Global Citizenship) หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในระดับใหญ่และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ มีความเข้าใจเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม มีสำนึกพลโลกแบบศตวรรษที่ 21 ทั้งด้านการเป็นพลเมืองของรัฐ ตามกฎหมาย และการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน สันติภาพ ความเสมอภาค และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นสากล ในฐานะการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก

1.2 แนวคิดของความเป็นพลโลก (Global Citizenship)

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2559 : 39-40) กล่าวว่า การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองและตัวอย่างจากต่างประเทศ เป็นการเห็นคนเท่าเทียมกัน การยอมรับในความแตกต่าง การเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และการรับผิดชอบต่อสังคม อันเป็นลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ หากจะต้องมีการเรียนรู้และฝึกฝนความเป็นพลเมืองจึงจะเกิดขึ้นมาได้ ยกตัวอย่าง เช่น วิธีการของการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนี สิ่งแรกที่เด็กจะต้องเรียนในโรงเรียนอนุบาลคือ เมื่อมีความขัดแย้งหรือมีการทะเลาะกัน ห้ามตีกัน เมื่อทะเลาะกันครูจะจับแยกกันทันที และจะให้เรียนรู้กติกาพื้นฐานประการแรกของการอยู่ร่วมกันในสังคมตามระบอบประชาธิปไตย คือ ถ้าขัดแย้งกัน ห้ามใช้ความรุนแรง เมื่อขึ้นชั้นประถมศึกษา เด็กจะเรียนรู้เรื่องของความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพ โดยจะถูกฝึกฝนให้รับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อผู้อื่น และรับผิดชอบต่อสังคม ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ แต่ต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพคนอื่น และทำสิ่งใดจะต้องคำนึงถึงอยู่เสมอว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สังคมจะดีขึ้นหรือแย่ลงก็อยู่ที่การกระทำของคนในสังคม เด็กในประเทศที่มีการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง จึงมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้นตามวัยที่โตขึ้น พร้อมๆ กับมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้นตามไปด้วย และไม่ใช่เรียนรู้แต่ การแข่งขัน (Competition) แต่จะต้องเรียนรู้เรื่องการประนีประนอม (Compromise) และการทำงานร่วมกับคนอื่น (Cooperation) เพราะประชาธิปไตยคือการอยู่ร่วมกันในสังคม จึงต้องสอนให้เด็กเรียนรู้ที่จะแก้ไขความขัดแย้ง เรียนรู้ที่จะตกลงกัน และเรียนรู้ที่จะทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น

The Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD (2017) กล่าวว่า การอยู่ในสังคมโลกอย่างมีสมรรถนะ นั้น ความเป็นพลโลกต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ประเด็นของโลก หรือต่างวัฒนธรรมอย่างมีวิจารณญาณและจากมุมมองที่หลากหลายเพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างที่ส่งผลต่อการรับรู้และการตัดสินใจ แนวคิดของตนเองและของผู้อื่นที่มีภูมิหลังที่แตกต่างอย่างได้ผล บนพื้นฐานของความเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

Raouia Manseur (2017) กล่าวว่า แนวคิดการเป็นพลโลกได้กลายเป็นที่นิยมในยุโรปและอเมริกา ในภาครัฐภาคประชาสังคมและวาทกรรมด้านการศึกษาศาสตร์ พลเมืองเป็นสมาชิกเกี่ยวกับกลุ่มที่กำหนดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เช่น อายุ เพศ การเมือง ความร่วมมือ และคุณสมบัติอื่น ๆ อย่างไรก็ตามสัญญาชาติทั่วโลก หมายถึง การคิดทั้งโลกมีเจตนาปรับปรุงและสร้างสภาพแวดล้อมที่ยั่งยืน โดยทั่วไป " เลขาธิการสหประชาชาติ Education First Initiative (GEFI) ได้ก่อตั้งการศึกษาขึ้น หมายถึง การส่งเสริมความเป็นพลโลก ในการประชุมองค์การยูเนสโกได้จัดการประชุมทางภูมิศาสตร์ GCE ครั้งที่สอง เมื่อปี 2013

Oxfam (2012) กล่าวว่า ทุกประเทศทั่วโลกต้องการแก้ไขปัญหาความอยุติธรรมและความไม่เสมอภาค และมีความต้องการ ความสามารถในการทำงานกระตือรือร้น เกี่ยวกับ "การประเมินคุณค่าและไม่ซ้ำกันและการปกป้องอนาคตสำหรับรุ่นสู่รุ่น

UNESCO (2013) กำหนดสัญญาชาติทั่วโลกว่า "ความรู้สึกร่วมกันของเป็นชุมชนที่กว้างขึ้นและเป็นมนุษย์ทั่วไป มุ่งเน้น ด้านการเมืองเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมการพึ่งพาซึ่งกันและกัน และความสัมพันธ์ระหว่างท้องถิ่น,

ชาติและทั่วโลก สัญชาติช่วยให้คนอื่นฟังและแบ่งปันความคิดเห็นตามลำดับสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและยุติธรรม เพื่อเนื้อหาการศึกษาซึ่งต่อย้ำจรรยาบรรณในการเป็นพลโลก ซึ่งหมายความว่า พลโลกสามารถรวมอยู่ในระบบการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงในสังคมผ่านการสอนนักเรียนว่าพลเมืองทั่วโลกคืออะไร และทำอย่างไรให้เป็นเช่นนั้น เนื่องจากพลเมืองที่เป็นชุมชนเป็นคนที่ควรมุ่งมั่นในจริยธรรมในการเป็นพลโลกเพื่อสร้างสังคมโลกาภิวัตน์ทางจริยธรรม ที่สุดหลักการสำคัญของการเป็นพลโลกคือการรักษามนุษย์ไว้สิทธิมนุษยชน นี่เป็นเพราะสัญชาติเป็นปฏิปักษ์ทุกประเภทของความรุนแรงความอับอายและความไม่ยุติธรรม “การศึกษาเกี่ยวกับพลโลก (GCE) เป็นกรอบการคิดแบบรอบๆ ที่มีการปกป้องและภูมิคุ้มกัน วิธีการศึกษาสามารถพัฒนาความรู้, ทักษะคุณค่าและทัศนคติที่ผู้เรียนต้องการสำหรับการรักษาความปลอดภัยของโลกซึ่งเป็นความสุขและความอดทนรวมทั้งความปลอดภัยและยั่งยืน พลโลก คืออะไร คำว่า “สัญชาติ” และ “พลเมือง” หมายถึง เอกลักษณะประจำชาติหรือภูมิภาค ผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นพลเมืองของประเทศใดประเทศหนึ่งมีสิทธิพิเศษและหน้าที่ที่กำหนดโดยรัฐบาลของประเทศนั้น พลโลก คือคนที่เคารพวัฒนธรรมหลากหลาย ตระหนักว่าความสามัคคีและความร่วมมือเป็นพื้นฐานคุณสมบัติของพลโลก ตระหนักว่าการกระทำของเขามีผลต่อโลกรอบตัว ความเชื่อ ตามลำดับ และกระทำในลักษณะ เห็นอกเห็นใจกัน มีจิตวิญญาณในการทำงานเป็นทีม ช่วยเหลือผู้อื่นและให้ความสำคัญกับความร่วมมือ รับผิดชอบต่อประเด็นต่างๆ ทั่วโลกที่เกี่ยวข้องกับสังคม รู้หน้าที่และสิทธิของตนได้เป็นอย่างดี ทำหน้าที่เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมเพื่อประโยชน์ของ เข้าใจว่าทุกส่วนของโลกมีอยู่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ทำพฤติกรรมอย่างมีจริยธรรมในทุกสถานการณ์

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นพลโลก (Global Citizenship)

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก (Global Citizenship) มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวไว้อย่างหลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำเสนอองค์ประกอบของความเป็นพลโลก และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ดังนี้

1.3.1 องค์ประกอบของความเป็นพลโลก

ความเป็นพลโลก ได้ถูกกล่าวไว้อย่างหลากหลายในทุกมิติ ผู้วิจัยได้ยึดเอากรอบของความเป็นพลโลกตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ของสำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีภาพความสำเร็จของการดำเนินงานด้านผู้เรียนเพื่อให้มีศักยภาพเป็นพลโลก 5 ประการ ดังนี้

1) เป็นเลิศทางวิชาการ

1.1 นักเรียนชั้น ป.6 และ ม.3 มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

1.2 นักเรียนชั้น ม.6 มีคะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและภาษาต่างประเทศ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

2) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา

2.1 นักเรียนชั้น ป.4 – 6 ม.1 – 3 และ ม.4 – 6 ได้เข้าร่วมให้แสดง หรือได้รับรางวัลเกี่ยวกับการฟัง/พูด/อ่าน/เขียนภาษาอังกฤษ และภาษาไทยรูปแบบต่างๆ ในงานที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก

2.2 นักเรียนชั้น ป.4 – 6 ม.1 – 3 และ ม.4 – 6 มีผลงานการเขียนรายงานเชิงวิชาการ/บทความเป็นภาษาอังกฤษและภาษาไทย ตีพิมพ์เผยแพร่ในเอกสารหรือสื่อออนไลน์วิชาการที่จัดทำโดยโรงเรียน หรือหน่วยงานภายนอก

2.3 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 และ ม.1 - 3 ที่เข้าสอบวัดความสามารถด้านภาษาอังกฤษจากแบบทดสอบมาตรฐาน CEFR ที่มีคะแนนผลการทดสอบได้มาตรฐานของ CEFR

2.4 นักเรียนชั้น ม. 6 ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีโครงการคัดเลือกเข้าสอบวัดความสามารถ ด้านภาษาอังกฤษ จากแบบทดสอบมาตรฐาน เช่น TOEFLPB, TOEFL CBT, TOEFL IBT, IELTS, TOEIC หรืออื่น ๆ มีคะแนนผลการทดสอบเทียบคะแนน TOEFL IBT ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50

2.5 นักเรียนชั้น ป.6, ม.3 และม.6 ที่เรียนภาษาต่างประเทศภาษาที่สอง มีทักษะการสื่อสารได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของภาษานั้น ๆ ร้อยละ 80 ขึ้นไป

3) ล้ำหน้าทางความคิด

3.1 นักเรียนชั้น ป.4 – 6 ม.1 – 3 และ ม.4 – 6 มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ด้าน ICT , IoT, M2M ที่ได้เข้าร่วมหรือแสดง/ประกวด/แข่งขัน/ได้รับรางวัลจากงานที่จัดโดยหน่วยงานภายนอก

3.2 นักเรียนชั้น ป.6 และ ม.3 มีคะแนนการทดสอบด้านการเขียนและการอ่านภาษาไทยจากเครื่องมือกลาง ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

3.3 นักเรียนชั้น ป.6 และ ม.3 มีคะแนนการทดสอบด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์จากเครื่องมือกลาง ตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

3.4 นักเรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ได้รับการสุ่มเข้าสอบโครงการPISA มีคะแนนการสอบด้านการอ่าน ด้านคณิตศาสตร์และด้านวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับประเทศที่เข้าร่วมโครงการ PISA ในปีเดียวกัน

3.5 นักเรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ได้รับการสุ่มเข้าสอบโครงการ TIMSS มีคะแนนผลการสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ชั้น ป.4 และม. 2 มีคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนระดับประเทศที่เข้าร่วมโครงการ TIMSS ในปีเดียวกัน

4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์

4.1 นักเรียนชั้น ป.4 – 6 ม.1 – 3 และ ม.4 – 6 มีผลงานจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(Independent Study) ทุกด้าน ทั้งด้านภาษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาพลศึกษา ศิลปะ และการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ได้รับการประเมินจากครู/ผู้ทรงคุณวุฒิ ว่าเป็น ผลงานที่มีคุณภาพในระดับดี จากงานแสดงผลงานประจำปีที่โรงเรียนจัดขึ้น

4.2 นักเรียนชั้น ป.4 – 6 ม.1 – 3 และ ม.4 – 6 มีผลงานจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ทุกด้าน ทั้งด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษา พลศึกษา ศิลปะ และการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ที่ได้เข้าร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับ รางวัลจากหน่วยงานภายนอกในระดับต่างๆ

4.3 นักเรียนชั้น ป.4 - 6 ม.1-3 และ ม.4-6 มีผลงานที่จัดทำขึ้นจากผลงานการศึกษาด้วยตนเอง (Independent Study) ที่ได้รับการตีพิมพ์และเผยแพร่ผ่านสื่อดิจิทัลอย่างน้อย 2 แห่ง

4.4 นักเรียนชั้น ป.4 – 6 ม.1 – 3 และ ม.4 – 6 มีผลงานที่เป็นนวัตกรรมทางวิชาการหรือวิชาชีพ ได้จากการออกแบบ ประดิษฐ์และสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการหรือวิชาชีพ

5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

5.1 นักเรียนชั้น ป.4 – 6 ม.1– 3 และ ม.4 – 6 มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม ที่ทำขึ้นด้วยความริเริ่มของตนเองได้รับการประเมินในระดับดีจากครูผู้ทรงคุณวุฒิจากการแสดงผลงานที่โรงเรียนจัด

5.2 นักเรียนชั้น ป.4 – 6 ม.1 – 3 และ ม.4 – 6 มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม ที่ทำขึ้นด้วยความริเริ่มของตนเอง ที่ได้เข้าร่วมหรือคัดเลือกร่วมแสดง/ประกวด/แข่งขันหรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอก

5.3 นักเรียนชั้น ป.4 – 6 ม.1 – 3 และ ม.4 – 6 มีผลงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Study) ที่เกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนหรือประเทศอื่นที่นักเรียนสนใจที่ได้เข้าร่วมหรือรับคัดเลือกให้เข้าร่วม แสดง/ประกวด/แข่งขัน หรือได้รับรางวัลจากหน่วยงานภายนอก

1.3.2 ศักยภาพการเป็นพลโลกของผู้เรียนหรือคุณลักษณะของผู้เรียน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดสมรรถนะ สำคัญ 5 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ไว้ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้

อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผลคุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า การดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความสอดคล้องกับการศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นพลโลก (Global Citizenship) ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ (1) รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์สุจริต (3) มีวินัย (4) ใฝ่เรียนรู้ (5) อยู่อย่างพอเพียง (6) มุ่งมั่นในการทำงาน(7) รักความเป็นไทย (8) มีจิตสาธารณะ

สำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2553) ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ดังนี้ (1) เป็นเลิศวิชาการ (Smart) มีความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยี รอบรู้ภาษา ข้อมูล และทัศนภาพ มีผลการเรียนดีเป็นที่ยอมรับ ระดับนานาชาติ มีความถนัดหรือความสามารถเฉพาะทางเป็นที่ประจักษ์ สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา หรือระดับสูงทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ (2) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (Communicator) มีทักษะการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ มีทักษะ การเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือเพื่อการสื่อสารมีประสิทธิภาพ ใช้ภาษาสื่อสารได้ดีทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศอื่น มีความสามารถเป็นที่ยอมรับจากสถาบันทางภาษาต่างๆ (3) ล้ำหน้าทางความคิด (Thinker) มีความใฝ่รู้ สร้างสรรค์ กล้าเผชิญความเสี่ยง คิดได้ในระดับสูง มีเหตุผล รู้จักคิดวิเคราะห์ ใคร่ครวญ วิจาร์ณ สังเคราะห์ และประเมินค่า กล้านำเสนอความคิด ที่สร้างสรรค์และแตกต่าง สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี แก้ปัญหา จัดการกับความซับซ้อนได้ (4) ผลิตอย่างสร้างสรรค์ (Innovator) สามารถจัดลำดับความสำคัญ วางแผนและบริหารจัดการ สู่ผลสำเร็จ สามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ออกแบบสร้างสรรค์งาน สื่อสาร นำเสนอ เผยแพร่ มีผลงาน ออกแบบสร้างสรรค์ ประดิษฐ์คิดค้นที่นำเสนอ เผยแพร่ได้อย่างกว้างขวาง สามารถผลิตผลงานที่เหมาะสมมีคุณภาพสูง (5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (Global Citizenship) มีความตระหนักรู้สภาพการณ์ของโลก(Global Awareness)สามารถเรียนรู้และจัดการกับความซับซ้อน คลุมเครือ มีความรู้ เข้าใจ และตระหนักถึงความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของไทยและของนานาชาติ

สำนักงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2554) ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และ คุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ไว้ดังนี้ (1) ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (2) มีภูมิรู้ (3) รู้จักใช้วิจารณญาณ (4) การเป็นนักคิด (5) สามารถสื่อสารได้ (6) มีระเบียบวินัย (7) ใจกว้าง (8) รอบคอบ (9) กล้าตัดสินใจ (10) ยุติธรรม

Milner (2007) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Globalization and World – Class School เพื่อศึกษาแนวโน้มการเตรียมนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาว่าควรจะมีความรู้หรือทักษะด้านใดในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ในยุคโลกาภิวัตน์ ตามความคิดเห็นของนายจ้าง และลูกจ้าง พบว่า ทักษะที่จำเป็นอันดับหนึ่งคือ ภาษาอังกฤษ รองลงมาคือทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เพื่อสนองต่อแนวโน้มการจัดการศึกษาในอนาคต ดังกล่าวสถาบันหลักสูตรการศึกษานานาชาติ (The International Baccalaureate Organization) (2553) จึงได้จัดทำหลักสูตร International Baccalaureate (IB) ขึ้นโดยทีมนักวิชาการนานาชาติในยุโรป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษานานาชาติที่มีคุณภาพสูงสำหรับครอบครัวที่ต้องย้ายถิ่นฐานไปในประเทศต่างๆ เป็นที่วางใจถึงความเป็นหนึ่งเดียวทางมาตรฐาน ทำงานร่วมกับโรงเรียน 3,073 แห่ง ในกว่า 139 ประเทศ โดยหลักสูตรเหล่านี้ช่วยพัฒนาสติปัญญา บุคลิกภาพ สภาพอารมณ์ และทักษะทางสังคม ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การเรียนรู้และการทำงานในโลกโลกาภิวัตน์ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากวิชาหลักที่เปิดสอน 6 วิชา(วิชาภาษาที่หนึ่งภาษาที่สองคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เชิงปฏิบัติการ ศิลปะ และสังคมศึกษา) ยังกำหนดเงื่อนไขบังคับหลัก 3 ประการได้แก่การเขียนเรียงความยาว (Essay) ทฤษฎีความรู้ (Theory of Knowledge) และ CAS(Creative-ความคิดสร้างสรรค์, Action-การลงมือปฏิบัติ, Service-การให้บริการ) ให้ทำงานวิจัยคำถามที่สนใจนอกเหนือจากความรู้ในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ และประวัติศาสตร์

Burris (2007) ได้ศึกษากลยุทธ์ของ South Side High School โดยการใช้หลักสูตร IB (International Baccalaureate Organization) เพื่อพัฒนาผู้เรียนพบว่านักเรียนมัธยมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและสามารถเรียนในระดับมหาวิทยาลัยจบภายใน 4 ปีตามกำหนดเพราะเป็นหลักสูตรในการเตรียมนักเรียนที่จะเข้ามหาวิทยาลัยมีความคาดหวังในตัวนักเรียนสูงเป็นหลักสูตรที่มีแนวโน้มให้ผลดีต่อผู้เรียน ในโรงเรียนที่จัดชั้นเรียนแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

Asia Society (2008) กล่าวถึงนโยบายที่ควรมีของสหรัฐอเมริกาเพื่อความสำเร็จทางการศึกษาในโลกยุคโลกาภิวัตน์ดังนี้ 1) เตรียมความพร้อมนักเรียนเพื่อให้เทียบเคียงนานาชาติได้ 2) ออกแบบใหม่ให้โรงเรียนเพื่อความเสมอภาค ความเป็นเลิศ และความสามารถระดับโลกให้นักเรียนทุกคน 3) สำรองความรู้ของครูและผู้บริหารด้านความเป็นสากล 4) สร้างความเข้มแข็งทางภาษา ตั้งแต่ระดับประถมถึงระดับวิทยาลัย 5) มีโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนานาชาติ

Abbasi (2012) ศึกษาเรื่อง Building a World Class School: Teaching with your Strengths พบว่า สิ่งที่แสดงถึงความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ 1) มีผู้นำที่เข้มแข็ง (Strong Leadership) 2) มีการคัดเลือกครู (Qualified Teachers) 3) มีความซื่อสัตย์ต่อองค์กร (Institutional Integrity) 4) มีหลักสูตรที่ดี (Good Curriculum) และ 5) มี แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย (Resources)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความเป็นพลโลก ตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และสำนักการบริหารมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และความรู้ความสามารถในสมรรถนะ 5 สมรรถนะ ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) เป็นเลิศวิชาการ 2) สื่อสารสองภาษา 3) ถิ่นทางความคิด 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

1.3.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก

ประยงค์ เนาวบุตร (2547: 32) กล่าวว่า แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ในมิติสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา ว่าสถานศึกษามีหน้าที่พัฒนาคุณภาพพลเมืองให้มีความรู้ความสามารถ มีเจตคติที่ดีตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน เป็นรายบุคคล เพื่อสร้างคนที่มีความสามารถสูง มาพัฒนาสังคม ในแต่ละด้าน ส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจสังคม และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาควรเป็นสังคมจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสืบทอด วัฒนธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามไว้ สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยดี เสริมสร้างความเป็นเอกภาพทางสังคม สถานศึกษาควรสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้เกิดขึ้นในสังคม ทั้งด้านการใช้ภาษา การเรียนรู้หลักพื้นฐานของสังคม การสร้างสามัคคีในท้องถิ่น และชุมชน เผยแพร่ความรู้ใหม่ สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการอย่างเป็นทางการเป็นที่ยอมรับของสังคม สถานศึกษาสามารถเผยแพร่ความรู้ใหม่ได้ โดยการนำภูมิปัญญาในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา และพัฒนาชุมชนสังคม

วราภรณ์ สามโกเศศ (2554) กล่าวว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่อำนาจสูงสุดคืออำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน เพื่อร่วมกันในการปกครองตนเอง หรือเป็นการปกครองโดยประชาชน ซึ่งหมายถึงประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนมีสิทธิ และเสรีภาพในการดำรงชีพอ่างอิสระในประเทศของตน ซึ่งเป็นหลักการและกติกาที่สำคัญของ “ประชาธิปไตย” ดังนั้น “ประชาชน” หรือ “คน” ในระบอบประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญ เนื่องจากคนมีความหลากหลายภายใต้หลักสิทธิ เสรีภาพ และเสมอภาค ดังนั้น การบริหารจัดการประเทศให้ดำเนินไปตามหลักการประชาธิปไตยอย่างราบรื่น ไม่ใช่แค่มีเพียงรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น ประชาชนจะต้องมีความเป็น “พลเมือง” ตามระบอบประชาธิปไตยด้วย กล่าวคือ เป็นสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิ เสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกฎ กติกา จึงจะทำให้ประชาธิปไตยประสบความสำเร็จได้

ทิพย์พพร ต้นตีสุนทร (2554) กล่าวว่า คุณลักษณะของพลเมืองไทยในระบอบประชาธิปไตยนั้น ประกอบด้วย 1) การเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษา สามารถมองเห็นและเข้าใจสังคมของตนเองและสังคมโลก เฉกเช่นเป็นสมาชิกของสังคม 2) ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมและสังคมเป็นหลัก 3) มีความรักในเสรีภาพและความรับผิดชอบ 4) เคารพความเสมอภาค ความยุติธรรม 5) มีความสามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล 6) มีความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน และยอมรับความแตกต่างในความเป็นพหุสังคม 7) เคารพกฎหมายและยึดหลักนิติรัฐ 8) มีความรู้ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง(Political

Literacy) และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ 9) ยึดมั่นในหลักสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

เบญจมาศ บุคศรี และ จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2560) กล่าวว่า ความเป็นพลโลกของนักเรียน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ การวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูลเหตุการณ์โลก การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเคารพสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเข้าร่วมกิจกรรมการเมืองในระดับต่างๆ และการมีจิตสาธารณะ และ ด้านคุณลักษณะภายในบุคคล ได้แก่ การมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ความซื่อสัตย์ การยอมรับคุณค่าในความหลากหลาย และการมองเห็นและเข้าถึงปัญหาในฐานะของสมาชิกโลก

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล(2560) กล่าวว่า พลเมืองของระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วย ลักษณะ 6 ประการดังต่อไปนี้ คือ 1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ - ระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในประเทศ 2. เห็นคนเท่าเทียมกัน ในระบอบประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่อำนาจสูงสุดในประเทศเป็นของประชาชน ทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ “พลเมือง” จึงต้องเคารพหลักความเสมอภาคและจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือ เห็นคนเป็นแนวระนาบ (horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่นและเห็นคนอื่นเท่าเทียมกับตน 3. ยอมรับความแตกต่าง ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ เมื่อประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงมีเสรีภาพ ระบอบประชาธิปไตยจึงให้เสรีภาพและยอมรับความหลากหลายของประชาชน 4. เคารพสิทธิผู้อื่น ในระบอบประชาธิปไตย ทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ทุกคนจึงมีสิทธิ “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพสิทธิผู้อื่นและจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิด สิทธิของผู้อื่น 5. รับผิดชอบต่อสังคม “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

Sobhi Tawil (2013) กล่าวว่า ประเด็นสำคัญและคุณค่าของการศึกษาเพื่อความเป็นพลโลกแบ่งออกเป็นสี่ประเภท

1. ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและความรับผิดชอบ สิทธิเด็ก ความเท่าเทียมทางเพศ สิทธิทางวัฒนธรรม เสรีภาพในการแสดงออก
2. ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม การจัดการธรรมชาติอย่างยั่งยืนทรัพยากร ผลกระทบของรูปแบบการผลิตและการบริโภค เปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ความหลากหลายทางชีวภาพ
3. ปัญหาความยุติธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ความยากจน สุขภาพและเป็นอยู่ที่ดี ความไม่เท่าเทียมกัน การเปลี่ยนแปลงในชนบท การโยกย้าย รูปแบบการเลือกปฏิบัติและการยกเว้น
4. ประเด็นเกี่ยวกับวัฒนธรรม อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม โลก มรดก ศิลปะ ภาษา ประวัติศาสตร์โลก ภูมิปัญญาท้องถิ่นระบบ สันติภาพและความขัดแย้ง

Marshall (1973) กล่าวว่า สิทธิพลเมือง มีลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ 1) Civil Rights สิทธิบุคคล ในกฎหมาย เสรีภาพบุคคลที่จะเลือกดำรงชีวิต ความเสมอภาคและความยุติธรรม 2) Political Rights สิทธิที่มีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและความเห็นชอบกับรัฐบาล และ 3) Social Rights สิทธิเกี่ยวข้อง

กับเศรษฐกิจ สวัสดิการ ความมั่นคง การดูแลรักษาพยาบาล การดูแลการเลิกจ้างงาน หรือการรับรองค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งรัฐต้องให้ความคุ้มครอง

Bobek Zaff Li & Lerner (2009) กล่าวว่า ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมือง เป็นการกระทำของบุคคลและกลุ่มคน ที่แสดงถึงความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชนและประโยชน์ของส่วนรวม เพื่อมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาของชุมชนและพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด และพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เนื่องจากประเทศไทยมีการปกครองแบบระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของประเทศ ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ ทุกคนจึงมีสิทธิเสรีภาพ หน้าที่คู่กับความรับผิดชอบ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้นถ้าบุคคลที่มีความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองสูง โดยการกระทำต่างๆตามความรู้สึกรับผิดชอบต่อชุมชน เพื่อแก้ไขและพัฒนาชุมชน ย่อมทำให้บุคคลนั้นเป็นพลเมืองที่ดีอย่างกระตือรือร้น (active citizen) คือ บุคคลที่กระตือรือร้นในการมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมต่างๆของชุมชนหรือสังคม

Hashman et al (2015) กล่าวว่า ทุกประเทศทั่วโลกได้รับการกำหนดว่าต้องใช้สังคมการรับรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างกันทั่วโลกและความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลและชีวิต ของชุมชนอย่างไร และเหตุผลที่มีการตัดสินใจอย่างไรส่งผลกระทบต่อโลกและสิ่งมีชีวิต ดังนั้น พลโลกจึงหมายถึง ความรับผิดชอบต่อคนทั่วโลกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน และความยุติธรรมทางสังคม

Dobson (2003) กล่าวถึงเป็นประเด็นเกี่ยวกับสัญชาติ ความยุติธรรม สิ่งแวดล้อมและภาระหน้าที่ของพลเมือง เป็นปัจจัยสำคัญในการเป็นพลโลก แนวคิดเรื่องความยุติธรรมถูกนำมาใช้เพื่อแยกความแตกต่างระหว่างชุมชนของประชาชนและของมนุษย์ "พลเมืองที่ดี" เป็นผู้ที่ยอมรับความสัมพันธ์ในทางการเมืองทำหน้าที่ในลักษณะที่ยุติธรรมและยุติธรรมตรงกันข้ามกับ "พลเมืองดี" ซึ่งอาจกระทำได้ดี หน้าที่ความแตกต่างนี้แสดงให้เห็นถึงการใช้อย่างของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวภาระหน้าที่นี้ไม่เพียง แต่เป็นหน่วยงานของรัฐเท่านั้น แต่ยังไม่เป็นไปในทางเดียวกัน นั่นคือภาระผูกพันผลประโยชน์คนที่ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวเอง

Trefinger (2007) กล่าวว่า สังคมในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว คนในสังคมจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเรียนรู้ การเตรียมความพร้อม คนให้มีศักยภาพ พร้อมเผชิญกับสภาพแวดล้อมและปัญหาที่หลากหลาย ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ได้แก่ ทักษะในการใช้สารสนเทศและสื่อต่างๆ ทักษะการสื่อสาร การคิดอย่างวิจารณ์ญาณ และคิดอย่างเป็นระบบ ความสามารถในการระบุถึงปัญหา กำหนดปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ทักษะในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และทำงานร่วมกันได้ ความคิดสร้างสรรค์ และความสงสัยใฝ่รู้แสวงหาความรู้ใหม่เพื่อประเทืองปัญญา รู้ความต้องการของตัวเอง และความสามารถในการปรับตัวความรับผิดชอบต่อสังคม การศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนให้เป็นพลเมืองตามคุณลักษณะพลเมืองในศตวรรษที่ 21 จากรายงานตีพิมพ์ของศูนย์การศึกษาและเศรษฐกิจแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกาที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม การแก้ปัญหา การทำงานเป็นทีมในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนในปัจจุบันเพื่อสร้างความท้าทายสู่ความสำเร็จในโลกการทำงานในอนาคต

Japan for Sustainable (2008) กล่าวว่า การกระทำโดยมนุษยชาติที่ยอมรับความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ยอมรับการดำรงชีวิต ธรรมชาติอาชีพ และวัฒนธรรมสู่รุ่นต่อไป โดยใช้ความสามารถ ในการบริหารสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและ การสร้างความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันกับเป้าประสงค์ในการสร้างสังคมที่ดีกว่า รวมทั้งแสวงหาความสุขให้มากที่สุด ตามกาลเทศะ ความยั่งยืนมีองค์ประกอบของความยั่งยืน 8 ประการ คือ (1) การบริการด้วยเป้าประสงค์เชิงคุณธรรม (Public Service With a Moral Purpose) (2) การมุ่งมั่นเปลี่ยนแปลงบริบท ในทุกระดับ (Commitment to Changing Context) (3) การสร้างความสามารถแนวข้าง ผ่านเครือข่าย (Retrial Capacity Building) (4) การสามารถตรวจสอบได้เชิงปัญญา (Intelligent Accountability) และความสัมพันธ์ในแนวตั้งครอบคลุมความสามารถและความรับผิดชอบ (Vertical Relationship) (5) การเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) (6) การมีพันธะผูกพันแบบทวิภาคี (Dual Commitment) กับผลระยะสั้นและระยะยาว (7) การสร้างพลังครบวงจร (Cyclical Energizing) (8) วิธีการของภาวะผู้นำ (Lever of Leadership)

Zlatko Skerbis (2014) กล่าวถึง สมรรถนะของการเป็นพลโลกว่า โรงเรียนเราต้องสอนนักเรียน ให้มีสมรรถนะด้าน 1) ความรับผิดชอบ เพื่อทำความเข้าใจถึงผลกระทบของโลกาภิวัตน์ และการเพิ่มขึ้นของการพึ่งพาหะหว่างกันทั่วโลก การรู้จักคนที่มีความรับผิดชอบ ไม่เพียงแต่เพื่อตัวเองและชุมชนของตัวเอง แต่ยังไปสู่ชุมชนทั่วโลกที่กว้างขึ้น เพื่อพัฒนาองค์ความรู้อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับปัญหาระดับโลก และตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะที่จำเป็น ไม่ทำในลักษณะที่ไม่พึ่งประสงค์ต่อผู้อื่น 2) ความใจกว้างยอมรับอัตลักษณ์ วัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงไปสู่ค่านิยมและประสบการณ์ของวัฒนธรรมอื่น การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ระหว่างวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ สมรรถนะ ความมุ่งมั่น การตระหนักและชื่นชมคุณค่าสากล ชื่นชมและเคารพในความแตกต่างและความหลากหลาย ความเห็นอกเห็นใจ ลองนึกภาพชีวิตของคนที่แตกต่างกันจากตัวเอง ชื่นชมกับความลำบากที่คนอื่นทนได้ แสดงความเห็นอกเห็นใจและความห่วงใยต่อผู้อื่น

Raouia Manseur (2017) กล่าวว่า การศึกษาเพื่อเป็นพลโลกสามารถใช้เป็นระบบการสอนได้วิธีการเพื่อสร้างความตระหนักของนักเรียนต่อระดับโลก ปัญหาและวิธีที่พวกเขาสามารถจัดการกับจริยธรรมที่แตกต่างกัน ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทั่วโลก การศึกษาเกี่ยวกับพลเมืองหมายถึงการให้นักเรียนด้วยการเรียนการสอนเกี่ยวกับคุณค่าและทักษะต่างๆ เพื่อสร้างสิ่งที่ดีขึ้น โลกซึ่งโดดเด่นด้วยสันติภาพ ความยุติธรรม ความมั่นคง และ คุณลักษณะเชิงบวกอื่น ๆ การถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษาและพื้นที่การศึกษา เช่น โรงเรียนและมหาวิทยาลัยอาจส่งผลดีต่อทั้งบุคคลและชุมชน

การศึกษาเกี่ยวกับพลโลกพลเมืองทั่วโลกได้รับความสนใจและให้ความสำคัญโดยนักการศึกษา นักวิชาการ นักการเมืองและนักธุรกิจ เนื่องจากความสำคัญและข้อดีที่อาจเปลี่ยนโลกให้กลายเป็นสถานที่ที่ดีขึ้น โลกปัจจุบันคือ ลักษณะความรุนแรง ความไม่เสมอภาคและความอยุติธรรม ดังนั้น การเป็นพลโลกสามารถนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงผ่าน องค์ประกอบ การศึกษาของโรงเรียนและแม้แต่มหาวิทยาลัย จุดมุ่งหมายของการศึกษาเกี่ยวกับพลเมืองทั่วโลกคือ จัดเตรียมผู้เรียนในประเภทอายุที่ต่างกันด้วยความรู้ ค่านิยมและทักษะที่เสริมสร้างความเคารพปลูกฝังมนุษย์ สิทธิ, ความยุติธรรมทางสังคม ความเท่าเทียมทาง

เพศ ความหลากหลายและความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากการเพิ่มขีดความสามารถเหล่านี้ การเป็นพลโลก สามารถใช้งานได้ดีที่สุดผ่านทางทั้งโรงเรียนวิธีการที่เกี่ยวข้องกับทุกคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการให้ความรู้เด็ก

Raouia Manseur (2017) กล่าวว่า การศึกษาเพื่อเป็นพลเมืองสากลสามารถใช้เป็นระบบการสอนได้วิธีการเพื่อสร้างความตระหนักของนักเรียนต่อระดับโลกปัญหาและวิธีที่พวกเขาสามารถจัดการกับจริยธรรมที่แตกต่างกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทั่วโลกการศึกษาเกี่ยวกับพลเมืองหมายถึงการให้นักเรียนด้วยการเรียนการสอนเกี่ยวกับคุณค่าและทักษะต่างๆเพื่อสร้างสิ่งที่ดีขึ้นโลกซึ่งโดดเด่นด้วยสันติภาพ ความยุติธรรมความมั่นคงและคุณลักษณะเชิงบวกอื่น ๆ การถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษาและพื้นที่การศึกษา,เช่นโรงเรียนและมหาวิทยาลัยอาจส่งผลดีต่อทั้งบุคคลและชุมชน

Sobhi Tawil (2013) กล่าวว่า การสร้างจริยธรรมเพื่อความเป็นพลเมืองในบริบทโลกาภิวัตน์ นั้น ประกอบด้วยหลักการทางจริยธรรม และหลักการพื้นฐาน กล่าวคือ หลักการทางจริยธรรม ประกอบด้วย ความเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน การใส่ใจสิ่งแวดล้อม และการเคารพกฎหมาย ส่วนหลักการพื้นฐาน ประกอบด้วย การอยู่ร่วมกันของมวลมนุษยชาติที่มีความแตกต่างและหลากหลาย การพัฒนาที่ยั่งยืน ความยุติธรรมทางสังคมและสิทธิที่เท่าเทียมกัน สามารถผสมผสานกับการศึกษาในสาขาต่างๆ ดังนี้ 1) สิทธิมนุษยชน: สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานและความรับผิดชอบ สิทธิเด็ก; ความเท่าเทียมทางเพศ สิทธิทางวัฒนธรรม เสรีภาพในการแสดงออก 2) ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการจัดการธรรมชาติอย่างยั่งยืน ทรัพยากรผลกระทบของรูปแบบการผลิตและการบริโภคอากาศเปลี่ยนแปลง ความหลากหลายทางชีวภาพ 3) ปัญหาความยุติธรรมทางสังคมและเศรษฐกิจ ความยากจน สุขภาพและ เป็นอยู่ที่ดี ความไม่เท่าเทียมกัน การเปลี่ยนแปลงในชนบท การโยกย้าย รูปแบบการเลือกปฏิบัติและการ 4) ประเด็นระหว่างวัฒนธรรม อัตลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม โลกมรดก ศิลปะ; ภาษา ประวัติศาสตร์โลก ภูมิปัญญาท้องถิ่นระบบสันติภาพและความขัดแย้ง

กล่าวโดยสรุปได้ว่าความเป็นพลโลกเป็นคุณลักษณะการยึดมั่นในหลักการที่เป็นสากล ทั้งหลักการทางจริยธรรมของมวลมนุษยชาติ และหลักการพื้นฐาน อันได้แก่ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย เคารพหลักสิทธิมนุษยชน และความเป็นธรรมทางสังคม ร่วมกันสร้างสรรค์สังคมโลกซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ในทุกมิติ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก(Global Citizenship)

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกอย่างยั่งยืน ตามทฤษฎีของนักวิชาการทั้งไทยและต่างประเทศ ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกอย่างยั่งยืน ได้แก่ ปริญา เทวานฤมิตรกุล (2560), วรากรณ์ สามโกเศศ (2554), ประยงค์ เนาวบุตร (2547) ทิพย์พาพร ตันติสุนทร (2554) ,ปริญา เทวานฤมิตรกุล(2555) , เบญจมาศ บุตศรี และ จตุภูมิ เขต, Zlatko Skerbis (2014)

, Sobhi Tawil(2013) Marshall (1973) , Bobek Zeff Li & Lerner (2009), Hashman et all (2015) , Dobson (2003) Raovia Manseur (2017) ,Trefinger (2007) , American Journal (2017)

จากที่นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ จึงนำไปสู่การสังเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกอย่างยั่งยืน ดังนี้

2.1 การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก (Global Citizenship)

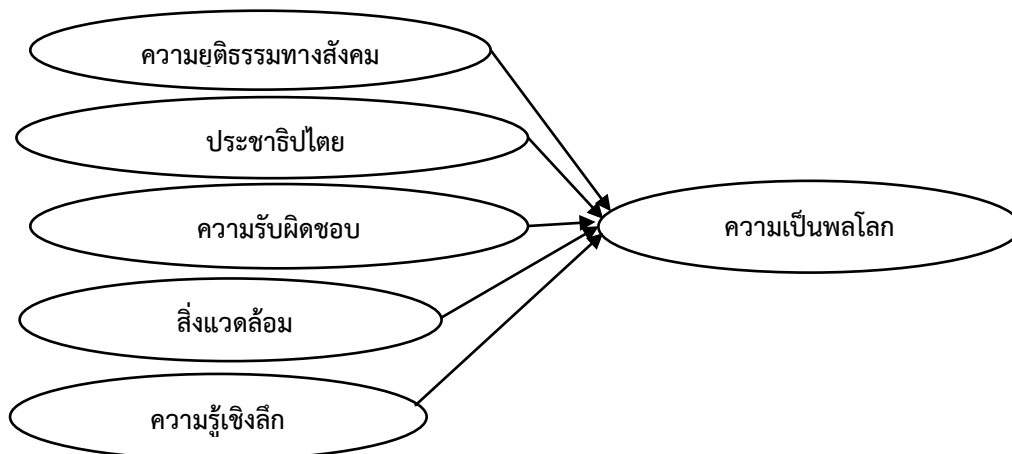
จากการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ตามทฤษฎีของนักวิชาการต่างๆ ข้างต้น นำมากำหนดองค์ประกอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical Framework) และ กรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย (Conceptual Framework) ดังตาราง 1

ตาราง 1 สังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ตามทฤษฎีของนักวิชาการ

ปัจจัย	Sobhi Tawil(2013)	Marshall (1973)	Bobek Zeff Li & Lerner (2009)	Hashman et all (2015)	Dobson (2003)	Raovia Manseur (2017)	ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2560)	วารสาร สยามโกลด์ (2554)	ประยงค์ เนาวบุตร (2547)	ทิพย์พพร ต้นดีสุนทร (2554)	ปริญญา เทวานฤมิตรกุล(2555)	เบญจมาศ บุตรี และ จตุภูมิ เขต (2007)	Trefinger (2007)	Japan for Sustainable (2008)	Zlatko Skerbis (2014)	American Journal (2017)	รวม
1.ความยุติธรรมทางสังคม	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	11
2.ยึดหลักประชาธิปไตย	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	11
3.ความรับผิดชอบต่อสังคม					/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	8
4.ความรู้เชิงลึก			/		/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	7
5.การใส่ใจสิ่งแวดล้อม	/				/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	6
6.สันติวิธี	/									/	/						3
7.มุ่งเป้าหมายเชิงคุณธรรม					/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	2
8.คุณลักษณะเชิงบวก															/		1
9.สืบทอดวัฒนธรรม								/	/	/	/	/	/	/	/	/	1
10.ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุผล										/	/	/	/	/	/	/	1

จากตารางจะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ที่เป็นกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) ที่ได้จากการสังเคราะห์มีจำนวน 10 ปัจจัย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์พิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความถี่สูง (ความถี่ตั้งแต่ 6 ขึ้นไป) ได้ปัจจัยจำนวน 5 ปัจจัย คือ ความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice) ยึดถือหลักประชาธิปไตย (Democracy) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility)

ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge) และ ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม (Environment) แสดงเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ได้ดังนี้

ภาพ 2 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก

จากภาพ 2 รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ที่ได้จากการสังเคราะห์ทฤษฎีของนักวิชาการต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย ความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice) ประชาธิปไตย (Democracy) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsibility) ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge) และ สิ่งแวดล้อม (Environment) โดยมีรายละเอียดของแต่ละปัจจัยที่นำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

4.2 นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกอย่างยั่งยืน

4.2.1 การให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม (Environment)

คำว่า “สิ่งแวดล้อม” นั้น มีความหมายที่กว้าง แต่ได้มีผู้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อม ไว้หลายประการและมีความหมายใกล้เคียงกัน ดังนี้

ปฐมเกียรติ ไชยคำ (2553: 97-99) กล่าวว่า แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ว่ามีที่มาจากการประชุม Earth Summit ของ UN Conference on Environment and Development (UNCED) ที่ Rio de Janeiro ในปี ค.ศ. 1992 ซึ่งเป็นผลพวงจาก Brundtland Report ได้ถูกเสนอต่อที่ประชุมสมัชชา สหประชาชาติในปี ค.ศ. 1987 และสมัชชาสหประชาชาติได้มีมติรับรองรายงานของ World Commission on Environment and Development หรือ WCED ซึ่งได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ว่า เป็นการพัฒนาที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปต้องเสียไป จะเห็นได้ว่า การพัฒนาที่

ยั่งยืนนั้นเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของคนรุ่นเดียวกัน และความสัมพันธ์ของคนรุ่นปัจจุบันกับคนรุ่นต่อไป ซึ่งมีความสัมพันธ์กันของระบบ 3 ระบบได้แก่ ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคม

ตาราง 2 นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดขององค์ประกอบ สิ่งแวดล้อม (Environment) ที่นำมาศึกษา 3 องค์ประกอบ

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระเพื่อการวัด
การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ให้เกิดความรู้รวดเร็ว คล่องตัว และเหมาะสมสำหรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในปัจจุบันและอนาคต การใช้งานที่ได้ประโยชน์สูงสุด	<ol style="list-style-type: none"> 1) การสำรวจ ตรวจสอบ และศึกษาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาและชุมชน 2) ปฏิบัติกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย 3) กิจกรรมและการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา 4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมของผู้เกี่ยวข้อง 5) การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกสถานศึกษา
ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมในการออกแบบวางแผน และปฏิบัติ กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ นโยบาย การปฏิบัติ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรทั้งที่เป็นคนและวัตถุ เพื่อการใช้งานที่ได้ประโยชน์สูงสุด ให้เอื้อต่อการเรียน และสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	<ol style="list-style-type: none"> 1) การมีส่วนร่วมในการออกแบบวางแผน และปฏิบัติ กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับ อาคารเรียน อาคารประกอบ พื้นที่โรงเรียน ที่สะอาดปลอดภัย 2) ปลูกต้นไม้ร่มเงา ไม้ดอกไม้ประดับ ร่มรื่น สวยงาม 3) การมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติกิจกรรม เกี่ยวกับการรักษาความสะอาดและปลอดภัยมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ในโรงเรียนอย่างคุ้มค่า

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระเพื่อการวัด
		<p>1) การมีส่วนร่วมในการ ออกแบบ วางแผน และปฏิบัติ กิจกรรม ลด การใช้สารเคมีและการ กำจัดขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม</p> <p>2) การมีส่วนร่วมในการ ออกแบบ วางแผน และปฏิบัติ กิจกรรม เกี่ยวกับ การใช้พลังงานและ ทรัพยากรอย่างประหยัด</p> <p>3) การมีส่วนร่วมในการ ออกแบบ วางแผน และปฏิบัติ กิจกรรม จัด บรรยากาศห้องเรียน เอื้อต่อการ เรียนรู้ มีแสงสว่าง อากาศถ่ายเท เพียงพอ เป็นต้น</p> <p>4) ปฏิบัติ กิจกรรม มีแปลง เกษตร สวนหย่อม สวนสมุนไพร สวนพฤกษศาสตร์ และอื่นๆที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้</p> <p>5) การมีส่วนร่วมในการ ออกแบบ วางแผน และปฏิบัติ จัดกิจกรรม สนามกีฬา และนันทนาการที่เอื้อ ต่อการเรียนรู้</p> <p>6) ร่วมกับชุมชนในการจัด สภาพแวดล้อมในโรงเรียน นอก โรงเรียน และบูรณาการกับการ เรียนรู้</p>

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระเพื่อการวัด
ด้านการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	การศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เอื้อต่อ	1) มีการเรียนรู้หลักสูตรเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา 2) การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา และบูรณาการแบบองค์รวม
	สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน	3) นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา 4) มีสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา 5) การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ใช้สอนจริงด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชน องค์กรเอกชน เทคโนโลยี และสื่อ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษา 7) มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม 8) นำความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไปใช้พัฒนาสถานศึกษาและชุมชน

ดังนั้น สรุปนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ สิ่งแวดล้อม (Environment) ได้ว่าหมายถึง พฤติกรรมของนักเรียน ที่แสดงออกถึงการให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยการปฏิบัติและเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม รวมทั้งแนวความคิดเกี่ยวกับศักยภาพด้านทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และ สิ่งแวดล้อมทางสังคม

4.2.2 ความยุติธรรมทางสังคม (Justice)

Sheppard, Lewicki & Minton (1992) กล่าวว่า ความยุติธรรมประกอบด้วยหลักสำคัญ 2 ประการ คือ หลักความสมดุล (Balance) กล่าวคือ บุคคลจะเปรียบเทียบการกระทำของตนเองกับการกระทำของบุคคลอื่นที่เหมือนกันในสถานการณ์เดียวกัน หากสิ่งที่ลงทุนไปมากกว่าผลตอบแทนที่ได้รับ บุคคลจะรู้สึกว่าไม่ได้รับความยุติธรรม แต่ถ้าหากลงทุนไปมากและได้ผลตอบแทนมากเช่นเดียวกัน บุคคลจะรู้สึกว่าได้รับความยุติธรรม การรับรู้ความยุติธรรม หรือไม่ยุติธรรมในองค์กรไม่ได้เกิดจากการเปรียบเทียบผลตอบแทนของตนเองกับบุคคลอื่นเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับความรู้สึกภายในของตัวบุคคลกับสิ่งที่บุคคลลงทุนที่ผู้เปรียบเทียบได้รับ

Cohen-Charash & Spector (2001) กล่าวถึงการรับรู้ความยุติธรรมด้านการปฏิบัติ ว่า ความยุติธรรมด้านการปฏิบัติ คือ การรับรู้ต่อกระบวนการอันนำมาซึ่งผลตอบแทน

Konovsky (2000) กล่าวถึงการรับรู้ความยุติธรรมด้านการปฏิบัติ ว่า ความยุติธรรมด้านการปฏิบัติ คือ การคำนึงถึงความยุติธรรมเชิงนามธรรมของกระบวนการตัดสินใจและวิธีการในการจัดสรรผลตอบแทน

Sheppard, Lewicki & Minton (1992) กล่าวว่า ความยุติธรรมด้านการปฏิบัติเกี่ยวข้องกับโดยตรงของกระบวนการในการตัดสินใจ โดยมีมาตรฐาน 3 ประการที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินความยุติธรรม ซึ่งพัฒนามาจากพื้นฐานสำคัญเกี่ยวกับความยุติธรรม ได้แก่ ความสมดุล ความถูกต้อง และเป้าหมายของการรับรู้ความยุติธรรมทั้ง 3 ประการ ได้แก่ เป้าหมายด้านประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน เป้าหมายด้านความรู้สึกอันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเป้าหมายด้านศักดิ์ศรีของความเป็นปัจเจกชนและความเป็นมนุษย์

Gilliland & Langdon (1998) กล่าวถึงความยุติธรรม ว่ามี 3 ประเภท คือ (1) ความยุติธรรมเชิงกระบวนการ เป็นความเหมาะสมของกระบวนการตัดสินใจและประเมิน ซึ่งพิจารณาว่าผู้รับการประเมินมีโอกาสได้ให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นในการประเมินนั้นหรือไม่ นอกจากนี้ยังประเมินความคงเส้นคงวาในการปฏิบัติและกระบวนการตัดสินใจที่ไม่มีความลำเอียง (2) ความยุติธรรมเชิงการปฏิบัติต่อบุคคล เป็นการปฏิบัติต่อบุคคลระหว่างการประเมินและการสื่อสารให้ทราบถึงผลการประเมินที่มีต่อเหตุการณ์และมีความจำเป็นเพียงพอของข้อมูล โดยเน้นที่ความซื่อสัตย์และจรรยาบรรณ (3) ความยุติธรรมเชิงผลลัพธ์ (Outcome Fairness) เป็นการกระทำที่ทำให้บุคคลได้รับผลที่น่าพึงพอใจจากการประเมิน โดยเปรียบเทียบผลที่ได้รับกับความคาดหวัง หากผลลัพธ์ที่ได้ต่ำกว่าความคาดหวังก็จะรู้สึกว่าไม่ยุติธรรม

Sheppard, Lewicki and Minton (1992) กล่าวว่า ความยุติธรรมในองค์กร มี 3 ด้าน คือ (1) ด้านผลตอบแทน ได้แก่ความสมดุลและความถูกต้องในการจัดสรรผลตอบแทน ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกนำมากล่าวถึงมากที่สุด (2) ด้านกระบวนการ (Procedural Justice) ได้แก่ความยุติธรรมในการตัดสินใจ เช่น การจ่ายค่าตอบแทนนอกจากบุคคลจะประเมินความยุติธรรมในการจัดสรรผลตอบแทนแล้ว ยังประเมินถึงกระบวนการในการตัดสินใจว่าผลตอบแทนยุติธรรมหรือไม่ยุติธรรม (3) ด้านระบบ (Systemic Justice) ได้แก่ สภาพแวดล้อมขององค์กร ซึ่งเป็นตัวกำหนดกระบวนการต่างๆที่เกิดขึ้นในองค์กร เช่นระบบการบังคับบัญชา กระบวนการของข้อมูล และระบบการรับรู้ข้อมูลในองค์กร และ Gilliland and Longdom (1998) กล่าวถึงความยุติธรรมในองค์กร ว่า พิจารณาได้จาก (1) ทศตนคติที่มีต่อผลการปฏิบัติงาน (2) แรงจูงใจและ

ผลการปฏิบัติงาน (3) ทักษะคดีที่มีต่อองค์กร และ (4) สถานะขององค์กรจากการเรียกร้องทางกฎหมายของบุคลากร

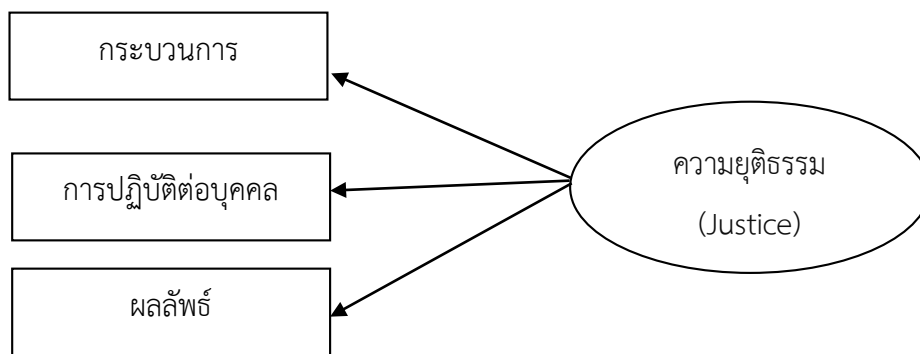
ดังนั้น สรุปรายความเชิงปฏิบัติการของปัจจัย ความยุติธรรมทางสังคม (Justice) ได้ว่า หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียน เกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการตัดสินและประเมินการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ และการตัดสินโดยไม่มี ความลำเอียง ซึ่งมีอิทธิพลต่ออิทธิพลต่อความรู้สึกและการรับรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งด้านกระบวนการ (Procedural Justice) การปฏิบัติต่อบุคคล ผลลัพธ์ (Outcome Justice) และ การจัดสรรผลตอบแทน

ตาราง 3 ตารางสังเคราะห์ปัจจัยความยุติธรรมทางสังคม (Justice)

ความยุติธรรม (Justice)	Sheppard, Lewicki and Minton(1992)	Gilliland & Langdon (1998)	Singer (1993)	Konovsky (2000)	Cohen-Charash & Spector (2001)	ความถี่
กระบวนการ (Procedural Justice)		1	1			2
การปฏิบัติต่อบุคคล		1	1			2
ผลลัพธ์ (Outcome Justice)		1	1			2
ความสมดุล	1					1
ความถูกต้อง	1					1
กระบวนการตัดสินใจ				1		1
ระบบ						1
รวม	2	3	3	2	1	

ดังนั้น ปัจจัยของความยุติธรรม (Justice) ที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ กระบวนการ (Procedural Justice) การปฏิบัติต่อบุคคล (Personal Justice) ผลลัพธ์ (Outcome Justice) และ การจัดสรรผลตอบแทน ซึ่งแสดงเป็นรูปแบบปัจจัยความยุติธรรม ได้ดังนี้

ภาพ 3 รูปแบบปัจจัยความยุติธรรมทางสังคม (Justice)

จากภาพ 3 รูปแบบปัจจัยความยุติธรรม (Justice) สรุปได้ว่า ความยุติธรรมทางสังคม (Justice) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ กระบวนการ (Procedural Justice) การปฏิบัติต่อบุคคล ผลลัพธ์ (Outcome Justice) และ การจัดสรรผลตอบแทน โดยรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ นำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ ดังตาราง

ตาราง 4 นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดของปัจจัย ความยุติธรรม (Justice) ที่นำมาศึกษา 3 องค์ประกอบ

ปัจจัยความยุติธรรม	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระเพื่อการวัด
กระบวนการ	ความเหมาะสมของ กระบวนการตัดสินใจและประเมิน การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆและการตัดสินใจโดยไม่มี ความลำเอียง ซึ่งมีอิทธิพลต่ออิทธิพลต่อ ความรู้สึกและการรับรู้ของ บุคลากรในสถานศึกษา	1) นักเรียนได้รับมอบหมายงานที่มี ความสำคัญต่อเพื่อนและเป็น ประโยชน์ต่อสังคม และปฏิบัติ อย่างเหมาะสม 2) นักเรียนใส่ใจ เรียกร้อง และ ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความ ยุติธรรมของสังคม
การปฏิบัติต่อบุคคล	ความเหมาะสมของ การปฏิบัติ กิจกรรมต่างๆและ การตัดสินใจ โดยไม่มี ความลำเอียง ซึ่งมี อิทธิพลต่ออิทธิพลต่อความรู้สึก และการรับรู้ของบุคลากรใน สถานศึกษา	3) นักเรียนคำนึงถึงความยุติธรรมใน การปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและ สังคม

ปัจจัยความยุติธรรม	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระเพื่อการวัด
ผลลัพธ์	ความเหมาะสมของ กระบวนการตัดสินใจและประเมิน การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆและการตัดสินใจโดยไม่มี ความลำเอียง ซึ่งมีอิทธิพลต่ออิทธิพลต่อ ความรู้สึกและการรับรู้ของ บุคลากรในสถานศึกษา ที่เกิด จากกระบวนการ, การปฏิบัติ ต่อบุคคล และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น	4) นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเป็น ธรรมในการสร้างปฏิสัมพันธ์หรือ การสื่อสารระหว่างกันและให้ เกียรติซึ่งกันและกัน

4.2.3 ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)

สุธนา หรุวิจิตรพงษ์ (2550) ได้กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ของความเชี่ยวชาญ ประกอบไปด้วย การแสดงให้เห็น ถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะและความชำนาญ

Weisberg (1999) กล่าวว่า องค์ประกอบของความรู้เชิงลึกประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ (1) ความเชี่ยวชาญ (Expert) และ (2) ประสบการณ์ (Experience)

Kouzes & Posner (2007) ที่กล่าวว่า ลักษณะหรือพฤติกรรมผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ทักษะ (Skills) ความน่าเชื่อถือ (Creditibility) และ ความซื่อสัตย์ (Integrity)

Glasse (2005) กล่าวว่า องค์ประกอบของความรู้เชิงลึกประกอบด้วย (1) ประเภทของความรู้ (Type) (2) การกระจายความรู้ (Distribution) (3) ธรรมชาติของความรู้ (Nature) (4) การนำเสนอความรู้ (Represent) (5) ขอบเขตของความรู้ (Meta Data)

Christiaans & Venselaar (2005) กล่าวว่าองค์ประกอบของความรู้เชิงลึกประกอบด้วย (1) ความเชี่ยวชาญ (Expert) และ (2) ประสบการณ์ (Experience)

Sternberg (2003) ได้ให้ทฤษฎีในบทความที่ชื่อว่า The WICS Model of organizational leadership ว่าองค์ประกอบของความรู้เชิงลึกประกอบด้วยความเชี่ยวชาญ (Expert) และประสบการณ์ (Experience)

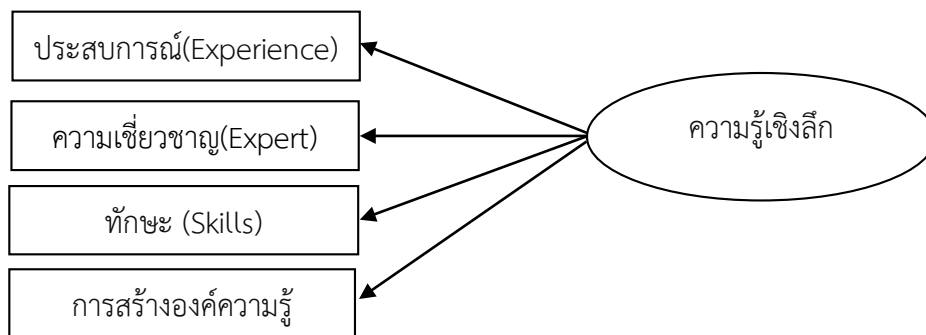
Godin (2008) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความรู้เชิงลึกประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การสร้างความรู้ (Creation) (2) การสื่อสาร (Communication) และ (3) สารสนเทศ (Information)

Batey, Premuzic and Furnham (2009) ที่กล่าวในบทความหัวข้อ Thinking skill and Creativity ว่าองค์ประกอบของความรู้เชิงลึกประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ (1) ประสบการณ์ (Experience) และ (2) ทักษะ (Skills)

ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)	สุธนา ทรูจิตรพงษ์ (2550)	Weisberg (1999)	Kouzes & Posner (2007)	Glasey (2005)	Christiaans & Venselaar (2005)	Sternberg (2003)	Godin (2008)	Batey, Premuzic and Furnham (2009)	Dubrin (2010)	รวม
8.ความน่าเชื่อถือ			/							1
9.ความซื่อสัตย์			/							1
10.ขอบเขตของความรู้ (Meta Data)				/						1

ดังนั้นองค์ประกอบความรู้เชิงลึก (Depth learning) ที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ ประสบการณ์ (Experience), ความเชี่ยวชาญ (Expert), ทักษะ (Skills) และ การสร้างองค์ความรู้ ซึ่งแสดงเป็นโมเดลการวัดความรู้เชิงลึกได้ ดังนี้

ภาพ 4 รูปแบบปัจจัยความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)

กล่าวได้ว่าปัจจัยความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge) ประกอบด้วย ความเชี่ยวชาญ(Expert) ประสบการณ์ (Experience) และ ทักษะในงาน (Skills) การสร้างองค์ความรู้(Creation) โดยรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ นำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ ดังตาราง 6

ตาราง 6 นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดของปัจจัย ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge) ที่นำมาศึกษา 4 องค์ประกอบ

ปัจจัยความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระเพื่อการวัด
1. ประสบการณ์ (Experience)	การแสดงออกของพฤติกรรมที่ให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ	นักเรียนนำประสบการณ์ ทักษะที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างคล่องแคล่วว่องไว และมีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ความเชี่ยวชาญ (Expert)	การแสดงออกของพฤติกรรมที่ให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะและความชำนาญ	นักเรียนมีการพัฒนาทักษะและประสบการณ์โดยตรงมีความสามารถในการได้มาซึ่งความรู้และถ่ายทอดให้กับผู้อื่น
3. ทักษะ (Skills)	การแสดงออกของพฤติกรรมที่ให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะและความชำนาญ ก่อให้เกิดทักษะด้านการคิดที่จำเป็นต่อการปรับตัวสู่สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป	นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะและความชำนาญที่ก่อให้เกิดทักษะด้านการคิดที่จำเป็นต่อการปรับตัวสู่สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป
4. การสร้างองค์ความรู้ (Creation)	การแสดงออกของพฤติกรรมที่เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะและความชำนาญ ก่อให้เกิดทักษะด้านการคิดที่จำเป็นต่อการปรับตัวสู่สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และเพิ่มพูนสิ่งที่เป็นความรู้ใหม่ๆ นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	นักเรียนให้มีโอกาสได้แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง และคิดเชิงวิพากษ์ นักเรียนนำประสบการณ์ในการทำงานไปช่วยบูรณาการ และเพิ่มพูนความรู้เพื่อปรับสู่สถานการณ์ใหม่ๆได้อย่างสร้างสรรค์

4.2.5 ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility)

United Nations (2012) กล่าวในข้อตกลงของโลกแห่งองค์การสหประชาชาติ เริ่มต้นครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1999 โดยนายโคฟีอันนัน ในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งเลขาธิการสหประชาชาติกำหนดเป็นข้อตกลงที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการสนับสนุนองค์กรธุรกิจทั่วโลกให้ดำเนินธุรกิจแบบยั่งยืน และได้เริ่มต้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา โครงการดังกล่าวได้มีการ ร่วมมือในการทำข้อตกลงจากบริษัทพลเมือง และองค์กรต่างๆ โดยมีประเด็นหลัก 4 ประเด็น ใหญ่ ได้แก่ เรื่องสิทธิมนุษยชน (Human Rights) เรื่อง มาตรฐานแรงงานสากล (Labor Force) เรื่องสิ่งแวดล้อม (Environment) และ เรื่องการต่อต้านการทุจริต (AntiCorruption)

พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2555) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร มีประเด็นหลักเกี่ยวกับ ได้แก่ ธรรมาภิบาล การจัดการสิ่งแวดล้อม ความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มาตรฐานด้านแรงงาน แรงงานสัมพันธ์ ชุมชนสัมพันธ์ ความเท่าเทียมทางสังคม สิทธิมนุษยชน การต่อต้าน และไม่ร่วมกับการติดสินบนหรือทุจริต หากมุ่งเน้นการทำความดีแต่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลาย ไม่พึงถือ เป็น CSR แต่ถือเป็นการหลอกลวง องค์กรจำเป็นต้องมี CSR ทำให้การค่าดีขึ้น เพราะ CSR นำมาซึ่งความสามารถในการแข่งขัน และลดความเสี่ยงทางธุรกิจ

Kotter (1999) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร เป็นพันธกิจในการปรับปรุงชุมชนให้ดีขึ้นด้วยบทเรียนทางธุรกิจและการให้สิ่งที่องค์กร

Organization for Economic Co-operation and Development (2009) เป็นองค์การที่พัฒนามาจากองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจภาคพื้นยุโรป จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1961 เพื่อพัฒนาแนวปฏิบัติของ OECD สำหรับบริษัทข้ามชาติ (OECD Guidelines for Multi-National Enterprises) ในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมภายใต้ การสนับสนุนของรัฐบาลในประเทศต่างๆ OECD ได้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจในหมู่ชาติสมาชิก 30 ประเทศ และการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาทั้งในประเทศอุตสาหกรรมและประเทศกำลังพัฒนากับประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกว่า 100 ประเทศ โดยแนวปฏิบัติของ OECD เป็นข้อแนะนำการปฏิบัติที่เป็นไปโดยความสมัครใจต่อการประกอบกิจการของบริษัทข้ามชาติที่มีข้อข้อบังคับหรือเครื่องมือในการกีดกันทางการค้า ถือเป็นข้อตกลงร่วมกันของรัฐบาลในกลุ่มประเทศ OECD และกลุ่มประเทศนอก OECD อื่นๆ กล่าวว่า กลุ่มบริษัทข้ามชาติดำเนินกิจการอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมในมิติที่หลากหลาย ในการดำเนินงานที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน ความสัมพันธ์กับแรงงาน สิ่งแวดล้อม การต่อต้านการทุจริต และการคุ้มครองผู้บริโภค มีจุดมุ่งหมายใน การสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นร่วมกันระหว่างตัวกิจการ และภาคสังคมเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนจากต่างประเทศ และการ ขยายบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน

คณะทำงานส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ของบริษัทจดทะเบียน (2551 : 6) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร หมายถึงการดำเนินกิจการควบคู่กับการดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักจริยธรรม การบริหารจัดการที่ดี และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ เพื่อนำไปสู่การดำเนินกิจการที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ความรับผิดชอบต่อสังคม นั้น มีการประยุกต์ความรับผิดชอบต่อสังคม 2 มิติ ได้แก่ มิติภายในและมิติภายนอก ที่จำแนกองค์ประกอบเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การดำเนินภารกิจของผู้นำควรมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรมนุษย์อย่างมีความรับผิดชอบ เช่น ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) การให้ข้อมูลที่โปร่งใสกับบุคลากรทุกด้าน การให้ความสมดุลระหว่างงานชีวิตครอบครัว และการพักผ่อน การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรมีนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ และที่สำคัญคือการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ๆที่เกิดขึ้นในองค์กร 2) การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง 3) การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในองค์กร การลดการใช้ทรัพยากรเป็นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดผลดีต่อองค์กร อันจะเกิดผลผลิตที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 4) ความโปร่งใสในการดำเนินกิจการ ปัจจุบันความเชื่อมั่นในองค์กร เป็นสิ่งสำคัญที่สุด ดังนั้น ความโปร่งใสและการตัดสินใจต่างๆต้องชัดเจน ตรวจสอบได้ จึงมีความสำคัญยิ่งทั้งต่อความมั่นคงขององค์กรและต่อความมั่นคงในสังคม ทั้งนี้ กระบวนการบริหารจัดการที่โปร่งใส และกระบวนการตัดสินใจทุกระดับ นำไปสู่ข้อมูลที่ชัดเจน สามารถเข้าถึงได้ ลดโอกาสทั้งความสูญเสียทั้งด้านการเงินและทรัพยากรต่างๆที่ต้องเสียไปกับการคอร์รัปชันซึ่งนำไปสู่สังคมที่ยั่งยืนและแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจในที่สุด ส่วน มิติภายนอก ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ควรคำนึงถึงบทบาทความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรนั้นๆ เพื่อเป็นการขยายผลไปสู่องค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง 2) การดูแลผู้รับบริการ 3) การรับผิดชอบต่อชุมชนและท้องถิ่น 4) การรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม ควรแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมวงกว้าง โดยการทำกิจกรรม หรือสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาสังคม ในประเด็นที่องค์กรเกี่ยวข้องหรือสนใจ ซึ่งถือเป็นบทบาทของผู้นำจึงจำเป็นต้องมีการวางแผน และสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองดี (Citizenship) และ 5) การรับผิดชอบต่อโลก ในมิติต่างๆ เช่น สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน และประเด็นอื่นๆในระดับภูมิภาค หรือระดับโลก ตามความเหมาะสมและศักยภาพขององค์กรและสามารถร่วมมือกับองค์กรต่างๆไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรธุรกิจ เพื่อร่วมมือกัน

รมยฉัตร แก้วกิริยา (2559 : 3) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรเป็น การยอมรับพันธกิจว่าจะปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชนสังคมให้ดีขึ้นโดยอาศัยดุลยพินิจอย่างอิสระในการดำเนินกิจการและการใช้ทรัพยากรขององค์กร

จิรพัฒน์ ศิริรักษ์ และ ชไมพร ใจแปง (2552) กล่าวถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ว่า หมายถึงการดำเนินธุรกิจควบคู่กับการใส่ใจดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและมอบประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคมโดยรวม ไม่หวังผลตอบแทน ภายใต้หลักจริยธรรม การกำกับดูแลที่ดีเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

ภาวิช ทองโรจน์ (2555) กล่าวว่า การค้นหาความรู้ใหม่จากแหล่งความรู้นอกห้องเรียนด้วยการวิจัย การทำนุบำรุงวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือรับผิดชอบต่อสังคม ผู้นำจึงต้องมีวิสัยทัศน์ในความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญของสถาบัน เพื่อนำประเทศไปสู่สังคมที่พึงปรารถนาในที่สุด ไม่ว่าจะองค์กรธุรกิจ เอกชน หรือองค์กรของรัฐ และหน่วยงานทางการศึกษา ต่างมีบทบาทสำคัญในการร่วมกันพัฒนาคน ชุมชน และสังคม โดยต้องความรับผิดชอบต่อสังคม และพัฒนาสังคมไปสู่ความเป็นพลโลก จึงจะถือได้ว่าองค์กรประสบ

ความสำเร็จอย่างยั่งยืน นอกจากนี้การรายงานผลการดำเนินงาน ยังสามารถจัดทำรายงานสู่ความยั่งยืน (Sustainability report) โดยใช้กรอบของ Global Reporting Initiative : GRI เพื่อเผยแพร่ผลการดำเนินงาน ทั้งในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งนับว่าเป็นการพัฒนาสู่ความยั่งยืนของผู้นาองค์กร

พิพัฒน์ นนทนาธรณ์ (2553 : 80-81) ได้สรุปแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Triple bottom line : TBL เพื่อสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 โดยครอบคลุมการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ด้วยเศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม ซึ่งแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน หรือ 3BL จะทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในแง่ของการแบ่งสรรทรัพยากรระหว่างสมาชิกในสังคม การพัฒนาสังคมควบคู่กับ สิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ผู้คนรักษาปกป้องสิ่งแวดล้อมได้ดีก็จะใช้ประโยชน์จาก สิ่งแวดล้อมได้นาน การพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่ไปกับสิ่งแวดล้อมจะทำให้เกิดความสมดุล ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ด้วย 3 สาขา คือ เศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม จะทำให้เราสามารถมีเศรษฐกิจที่เจริญเติบโต สังคมที่เป็นสุข และสิ่งแวดล้อมที่ดี

ดังนั้น สรปนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบ ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การดำเนินภารกิจของผู้บริหารที่มุ่งสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับสังคม สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในตาราง 7

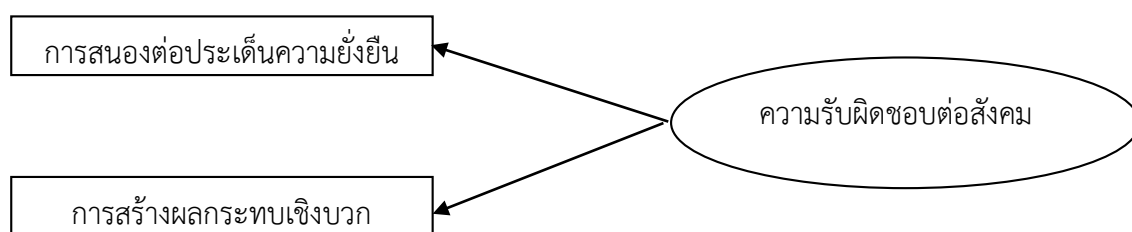
ตาราง 7 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบ ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility)

องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility)	The UN Global Compact (2012)	พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2555)	Kotler and Lee(2005)	OECD (2009)	รมย์ฉัตร แก้วกิริยา (2559)	Global Reporting Initiative	องค์การระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน	พิพัฒน์ นนทนาธรณ์ (2553 : 80-81)	ความถี่
1.สนองต่อประเด็นความยั่งยืน (ด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม)	1	1	1	1		1	1	1	7
2.สร้างผลกระทบเชิงบวกต่อความต้องการและเป้าหมายของสังคม	1		1	1	1		1		5
3.พัฒนาพร้อมไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานและครอบครัว ตลอดจนชุมชนและสังคม	1						1		2
4.การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม		1					1		2

องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility)	The UN Global Compact (2012)	พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ (2555)	Kotler and Lee(2005)	OECD (2009)	รมยัตร์ แก้วกิริยา (2559)	Global Reporting Initiative	องค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน	พิพัฒน์ นนทนาถรณ์ (2553 : 80-81)	ความถี่
5.การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้การกระทำด้วยความสมัครใจ		1							1
6.การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการ เพื่อนำไปสู่การดำเนินกิจการที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน							1		1
7.การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง							1		1
8.ความโปร่งใสในการดำเนินกิจการ							1		1

ดังนั้นองค์ประกอบของความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) ที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 2 องค์ประกอบ คือ การสนองต่อประเด็นความยั่งยืน การสร้างผลกระทบเชิงบวก และหลักธรรมาภิบาล ซึ่งแสดงเป็นโมเดลการวัดความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) ดังนี้

ภาพ 5 รูปแบบปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility)

จากภาพ กล่าวได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การสนองต่อประเด็นความยั่งยืน และ การสร้างผลกระทบเชิงบวก โดยรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ นำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบ

จากปัจจัยด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) สามารถนำมาเขียนนิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดของความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) ที่นำมาศึกษา 2 องค์ประกอบ ดังตาราง 8

ตาราง 8 นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดของปัจจัย ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) ที่นำมาศึกษา 2 องค์ประกอบ

ปัจจัยความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility)	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระเพื่อการวัด
การสนองต่อประเด็นความยั่งยืน	ปฏิบัติการที่ เป็นประโยชน์ในระยะยาวทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม	นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม
		นักเรียนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน
		นักเรียนมีการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง
การสร้างผลกระทบเชิงบวก	กิจกรรมที่มุ่งสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับสังคม สิ่งแวดล้อม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	นักเรียนใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงคุณค่าในระยะยาว
		นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆโดยคำนึงถึงครอบครัว ชุมชน และสังคม
		นักเรียนใส่ใจดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม

4.2.5 ปัจจัยยึดถือหลักประชาธิปไตย (Democracy)

Kurian (2011: 235) กล่าวว่า การที่พลเมืองของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐสมัยใหม่ สามารถกระทำใ้ภายใต้กรอบของกฎหมายบ้านเมืองของสังคมนั้นๆ ด้วยเหตุนี้สิทธิความเป็นพลเมืองจึงทับซ้อนอยู่กับสิทธิทางการเมือง (political rights) เนื่องจากในสังคมและสิทธิการเมืองการปกครองสมัยใหม่นั้น เสรีภาพจัดได้ว่าเป็นคุณธรรมรากฐานประการหนึ่งของระบบการเมือง และระบบกฎหมายจะต้องดำรงรักษาไว้ หากพลเมืองมีเสรีภาพอย่างไม่จำกัดแล้วไซ้ การใช้เสรีภาพของพลเมืองคนหนึ่งๆก็อาจนำมาซึ่งการละเมิดเสรีภาพของพลเมืองคนอื่นๆ ในรัฐได้เช่นกัน ดังนั้นเสรีภาพพลเมืองจึงต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายที่รัฐกำหนดว่า สิ่งใดที่พลเมืองไม่อาจกระทำ เพราะจะเป็นการละเมิดเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือสิ่งใดที่พลเมืองสามารถกระทำได้อย่างอิสระโดยปราศจากการควบคุมของรัฐ เป็นที่มาของการเกิดสิ่งที่เรียกว่าสิทธิทางการเมือง หรือสิทธิพลเมือง ซึ่งในแง่นี้พลเมืองจะมีความหมายแคบกว่าคำว่าสิทธิมนุษยชน (human right)

สถาบันพระปกเกล้า (2555) กล่าวว่า ประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยมีเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งคือ การมีระบอบการปกครองที่มีความเข้มแข็งและมีความมั่นคง ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้คือ การสร้าง ความเป็นพลเมืองดีให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกคนในประเทศ

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) กล่าวว่า เมื่อประชาชนมี ความเป็นพลเมืองดีก็จะมีความเป็นอิสระทางความคิดและการแสดงออกทางการเมืองจะไม่ถูกขี้นำหรือ ครอบงำโดยนักการเมืองหรือพรรคการเมืองใดๆ ถึงแม้ว่าจะเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy)

เพียงกมล มานะรัตน์ และปิยะมาศ ทับพวง (2555) เพราะผู้เป็นพลเมืองดีจะมีความสนใจ มีความกระตือรือร้น และมีความตระหนักรู้ว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกันที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประเทศ ซึ่งสามารถแสดงออกในรูปแบบต่างๆ ต่อผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศ เช่น การแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ การสนับสนุน การต่อต้าน การคัดค้าน การประท้วงรัฐบาล หรือผู้มี อำนาจในการบริหารประเทศ เป็นต้น

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ได้ให้ความหมายของความเป็นพลเมืองดีไว้ว่าต้องมีคุณลักษณะ สำคัญ 3 ประการ คือ (1) เป็นผู้ที่ไม่เคารพผู้อื่น เคารพสิทธิผู้อื่นเคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค (2) เคารพกติกา (3) มีส่วนร่วมรับผิดชอบสังคมและพึ่งตนเอง

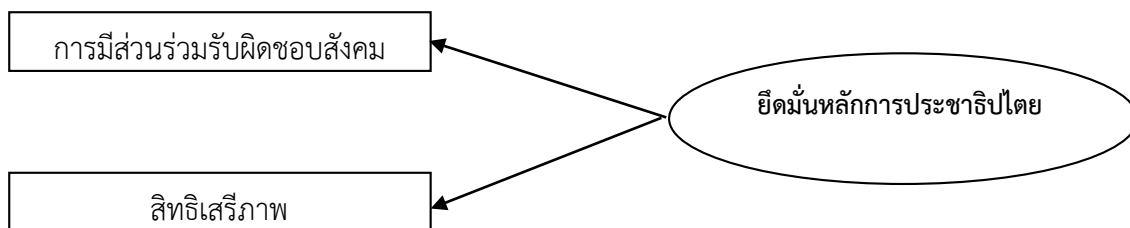
วิชัย ต้นศิริ (2549) ได้กล่าวไว้ว่าความเป็น พลเมืองดี ในความหมายใหม่ พลเมืองดี หมายถึง การมีส่วนร่วมเป็นผู้กระทำที่มีแนวคิดกว้างไกลและมีจิตวิญญาณสาธารณะ

ดุจเดือน พันธุนาวิน (2551) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมพลเมืองดีไว้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งผลของการกระทำนั้นเกิดประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555: 31-36) กล่าวว่า คุณสมบัติของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งพาตนเองได้ 2)การเคารพสิทธิผู้อื่น 3) เคารพความแตกต่าง 4) เคารพหลักความเสมอภาค 5) เคารพกติกา และ 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม

ดังนั้นปัจจัยการยึดมั่นประชาธิปไตย (Democracy) ที่นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 2 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบสังคม สิทธิเสรีภาพ ดังนี้

ภาพ 6 รูปแบบปัจจัยการยึดมั่นหลักการประชาธิปไตย

จากปัจจัยด้านประชาธิปไตย สามารถนำมาเขียนนิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดของ ปัจจัยประชาธิปไตย (Democracy) ที่นำมาศึกษา 2 องค์ประกอบ ดังตาราง

ตาราง 10 นิยามปฏิบัติการ ตัวบ่งชี้/สาระ เพื่อการวัดของปัจจัยประชาธิปไตย (Democracy) ที่นำมาศึกษา 3 องค์ประกอบ

ปัจจัยยึดมั่นหลักการประชาธิปไตย (Democracy)	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระเพื่อการวัด
1. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบสังคม	การปฏิบัติตามกฎหมาย ภายใต้ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีส่วนร่วมในการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม	1) การรับฟังเหตุผลและพิจารณาอย่างยุติธรรมในการแก้ปัญหา
		2) หากไม่ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องต่างๆนักเรียนมีหรือใช้สิทธิขอความเป็นธรรมจากเพื่อน ครู หรือบุคคลอื่น
		3) ปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบในห้องเรียนหรือโรงเรียนอย่างเหมาะสม

ปัจจัยยึดมั่นหลักการ ประชาธิปไตย (Democracy)	นิยามเชิงปฏิบัติการ	ตัวบ่งชี้/สาระเพื่อการวัด
2. สิทธิเสรีภาพ	การใช้สิทธิ เสรีภาพ ยอมรับ ความแตกต่าง เคารพสิทธิ มนุษยชน	1) เปิดโอกาสให้เพื่อนหรือครูแสดง ความคิดเห็นในเรื่องต่างๆหรือ กำหนดกติกาของห้องเรียนร่วมกัน
		2) สามารถให้เหตุผลในการตัดสินใจ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียน กำหนด
		3) สิทธิและเสรีภาพ ในการคิดและทำ เรื่องต่างๆภายใต้กติกาของโรงเรียน และสังคม
		4) มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล

5. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Leadership)

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2552) กล่าวว่า แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ พัฒนาการของคำว่า ยั่งยืน เริ่มเมื่อปี ค.ศ.1980 โดย เลสเตอร์ บราวน์ (Lester Brown) ผู้ก่อตั้งสถาบัน เวิลด์ วอช (World Watch Institute) และในปี ค.ศ. 1987 รายงานของ บลินเฮน แห่งคณะกรรมการว่าด้วยสภาพแวดล้อมและการพัฒนาของโลกได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืน ในปีค.ศ.1992 การประชุมสหประชาชาติว่าด้วย สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่เมืองริโอเดอจาเนโรได้กำหนดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นระบบ ในปี 2002 การประชุมโจฮันเนสเบิร์กซัมมิต ได้กำหนดเป้าหมายในทางปฏิบัติสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน และ ในปี ค.ศ 2005 คือ ปีแห่งการเริ่มต้นการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน แห่งสหประชาชาติ และในที่ประชุม สหประชาชาติ ณ นคร นิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา มีมติให้ปี 2548-2558 เป็นทศวรรษแห่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Decade of Education for Sustainable Development: DESD) และได้เชิญชวนให้ ประเทศสมาชิกองค์กรสหประชาชาติร่วมกันบูรณาการแนวความคิดการพัฒนาการอย่างยั่งยืนเข้ากับระบบ การศึกษาของชาติ ในที่นี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงหัวข้อต่างๆ ตามลำดับ คือ

ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นความคิดที่ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีหลายมิติ และมีการตีความกันหลายลักษณะ แตกต่างกันไปตามบริบทที่เป็นพลวัต จนอาจจะไม่จำเป็นที่จะต้องกังวลกับการที่ต้องสอดคล้องกับนิยามใดนิยามหนึ่ง แต่ควรจะมองการพัฒนาที่ ยั่งยืนในลักษณะกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างสัมพันธ์กับการให้คุณค่า ความต้องการจำเป็น และบริบทของแต่ละท้องถิ่น แต่ในมิติของระดับสากลของโลก และผลกระทบจากประเด็นปัญหาที่ทำทนาย

ต่อโลกในศตวรรษที่ 21 นี้ จำเป็นต้องขยายให้เกิดความร่วมมือกันของประเทศต่างๆในระดับนานาชาติ ทั้งในด้านการมีข้อตกลงทางการเมือง การช่วยเหลือจัดการและการทุ่มเทพลังในการที่จะก้าวไปข้างหน้าสู่นาครัตที่ยั่งยืน

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความยั่งยืน (Sustainable) มีการศึกษาได้ถูกกล่าวถึงโดยนักวิชาการหลายท่านดังนี้

Hargreaves and Fink (2004) กล่าวว่า มาตรฐานและความยั่งยืน คือ การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และมีการทดสอบ ไม่ใช่การทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้ และ ไมเคิล ฟูลแลน (Micheal Fullan) เน้นว่าความยั่งยืน คือ ความสามารถของระบบในการดำเนินพันธกิจในสภาพที่ซับซ้อนของการพัฒนาแบบต่อเนื่อง ซึ่งเป็นไปตามค่านิยมเชิงลึกของเป้าประสงค์ของมนุษย์ และการศึกษาความยั่งยืนมีนักวิชาการได้ให้มุมมองเกี่ยวกับความยั่งยืน (Sustainability) ไว้ดังนี้

ในด้านการเลือกดัชนีชี้วัดความยั่งยืนมีกรอบขององค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1)

ความสามารถ (2) ทรัพยากร (3) ความยุติธรรมตามเวลา (4) ความยุติธรรมตามสถานที่ (5) ความหลากหลาย (6) ความตั้งใจของมนุษย์ (7) การสร้างเครือข่าย ซึ่งสาขาของความยั่งยืนประกอบด้วยสาขา 4 สาขา ได้แก่ ธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม และความสุข

ในการสร้างกรอบแนวคิด มาตรฐานการเลือกตัวชี้วัด นั้น มีตัวชี้วัดหลักที่ควบคุมลักษณะสำคัญของความยั่งยืน คือ (1) การเป็นตัวแทน/สำคัญ (2) ตรงกับกรณี (3) การปฏิบัติ (4) การเป็นสัญลักษณ์ (5) สามารถเข้าใจได้ (6) สามารถเปรียบเทียบได้ (7) มุ่งเน้นกระบวนการ (8) มุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย (9) มีความหมายสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย (10) ความยุติธรรม ในการวัดความยั่งยืน (Measuring Sustainability) เนื่องจากความยั่งยืนเป็นการสร้างขีดความสามารถ หรืออีกนัยหนึ่งสิ่งที่ควรแสวงหาในการสร้างขีดความสามารถด้วยปัจจัยที่สำคัญจำเป็นที่สุด คือ การเงิน ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ ความสัมพันธ์ ความเป็นเจ้าของ ความรู้สึกต่อเนื่อง (Sense of Continuity) ซึ่งสำคัญสำหรับความยั่งยืน ดังนั้นบนพื้นฐานของความต่อเนื่องจะมีการกำหนด ความสัมพันธ์ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และปัจจัยอื่นๆบนฐานความยั่งยืน โดยการอาศัยการวัดปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ในการวัดผลการปฏิบัติงาน จากมุมมองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความเป็นเจ้าของ ผลกระทบ และความยั่งยืนในการสร้างศักยภาพ การวัดผลกระทบไม่มีความหมายในการประเมินความสำเร็จของการสร้างศักยภาพ ความเป็นเจ้าของทักษะ และสถาบันทำให้เกิดผลกระทบและความยั่งยืนของผลกระทบ ซึ่งเป็นมิติของความยั่งยืน (Dimension of Sustainability)

ผลการปฏิบัติงานที่มีความยั่งยืนและมีคุณค่าขององค์กรในสภาพแวดล้อมแห่งการแข่งขัน มีข้อยกเว้นมากมาย คือ ไม่คำนึงถึงระดับของกฎหมายที่บังคับใช้ มีเกือบทุกช่องทางในการให้บริการ และก้าวหน้าผ่านการแข่งขันในเศรษฐกิจแบบตลาดเสรี ตำแหน่งการแข่งขันได้รับการจัดโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาด การกำหนดส่วนแบ่งของมูลค่าเพิ่มในภาพรวม ดังนั้น ตำแหน่งการแข่งขันในตลาดจึงมีความสำคัญมาก การสร้างขีดความสามารถด้วยปัจจัยที่สำคัญ/จำเป็น คือ การเงิน ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความเป็นเจ้าของ ผลกระทบ ความสัมพันธ์ ความเป็นเจ้าของ ความรู้สึกต่อเนื่อง (Sense of Continuity) ซึ่งสำคัญสำหรับ

ความยั่งยืน ดังนั้น บนพื้นฐานของความต่อเนื่องจะมีการกำหนดความสัมพันธ์ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และ ปัจจัยอื่นๆบนฐานความยั่งยืน ดังนี้

1) ความยั่งยืนของทุน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการประเมินความยั่งยืนของการสร้างศักยภาพ ความยั่งยืนของทุนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทรัพยากรด้านการเงินที่ยั่งยืนซึ่งใช้ในวงจรของกิจกรรมการสร้างศักยภาพ แห่งอนาคตที่พึงประสงค์ ทำให้ความต้องการจำเป็น เป็นที่พึงพอใจในการสร้างศักยภาพให้ยั่งยืน ทุนที่ยั่งยืน ไม่จำเป็นต้องขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นเจ้าของทรัพยากรทั้งหมด ความยั่งยืนด้านการเงิน ถูกกำหนด โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผลประโยชน์ที่ต้องใช้ทรัพยากรด้านการเงิน เมื่อทรัพยากรด้านการเงินของผู้มีส่วน ได้เสียเพิ่ม การสร้างศักยภาพจะแสดงโอกาสของความยั่งยืนด้านการเงิน ที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามการสร้าง ศักยภาพที่มีความยั่งยืนด้านการเงินก็ต้องบรรลุเกณฑ์ความยั่งยืนด้านอื่นๆด้วย แม้ว่าความยั่งยืนด้าน การเงินจะสำคัญแต่ก็ไม่เพียงพอสำหรับการวัดความยั่งยืน ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับความยั่งยืนของการ สร้างศักยภาพในระยะยาว

2) ความยั่งยืนของประสิทธิผลของการสร้างขีดความสามารถ : ความยั่งยืนของประสิทธิผลของการ สร้างขีดความสามารถต้องการวัดในการประเมินความยั่งยืนในการสร้างขีดความสามารถ ประสิทธิภาพ ในกระบวนการสร้างขีดความสามารถต้องถูกทำให้ยั่งยืนเพื่อสร้างขีดความสามารถซึ่งมีผลกระทบต่อเนื่อง การสร้างขีดความสามารถมีประสิทธิผล หากมีผลผลิตตามแผนที่วางไว้ซึ่งสัมพันธ์กับเป้าหมายในระดับคุณภาพ ที่พึงประสงค์และทันเวลา

3) ความยั่งยืนของประสิทธิภาพในการสร้างความสามารถ : ประสิทธิภาพของการสร้างขีด ความสามารถต้องยั่งยืน ซึ่งสัมพันธ์กับการใช้ทรัพยากรด้านการเงินที่มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เวลาที่ใช้ใน การส่งผลผลิต และยุทธศาสตร์ในการสร้างขีดความสามารถซึ่งวัดจากอัตราการใช้จ่ายที่สัมพันธ์กับการเพิ่ม ผลผลิต ค่าใช้จ่ายที่เป็นผลผลิตที่เป็นเงินตรง

จากการศึกษาคำจำกัดความของ “ความยั่งยืน” จากประเทศต่างๆทั่วโลก ซึ่งมีอยู่หลากหลาย รวมทั้ง คำจำกัดความของ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ซึ่งกำหนดโดยสถาบันด์แลนด์ (Brundland Commission) หลังจา กการพิจารณาเปรียบเทียบแล้ว ทีมงานประเทศญี่ปุ่นเพื่อความยั่งยืน (Japan for Sustainable หรือ JFS) สรุปว่า “ความยั่งยืน” มาจากองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการ กล่าวคือ

1) ความสามารถและทรัพยากร (Capacity and Resource) เพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างพึงพอใจ ทางสังคมและเศรษฐกิจ ท่ามกลางทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ใช้ความสามารถตลอดจนพิจารณา ด้านจิตใจในเรื่องความประทับใจ

2) ความยุติธรรมข้ามกาลเวลา (Fairness Across Time) เพื่อรับช่วงสืบทอดจากคนรุ่นก่อน และส่งผ่านรุ่นต่อไปได้อย่างถูกต้อง

3) ความยุติธรรมตามสถานที่ (Fairness Across Space) เพื่อกระจายความมั่งคั่ง สินค้า และ ทรัพยากรระหว่างชาติ และบริเวณโดยรอบด้วยวิธีการแห่งความเสมอภาคและไม่มีการแสวงหาประโยชน์ ส่วนตน

4) ความหลากหลาย (Diversity) เพื่อยอมรับความหลากหลายของแต่ละบุคคล เผ่าพันธุ์ วัฒนธรรม

5) ความตั้งใจของมนุษย์และการสร้างเครือข่าย (Human Will and Networking) ความตั้งใจของแต่ละบุคคลในการสร้างสังคมที่ดีขึ้น สร้างเครือข่ายโดยใช้การติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันแบบยืดหยุ่น และแบบเปิด และการมีส่วนร่วมทางสังคม

เพื่อให้บริบทของ “ความยั่งยืน” เป็นที่เข้าใจมากขึ้น ทีมงานประเทศญี่ปุ่นเพื่อความยั่งยืน ได้นำ 4 สาขา ซึ่งมาจากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ “ขอบเขตของความยั่งยืน” หรือ “Sustainable Compass” ซึ่งพัฒนาโดย อาลัน แอทคิสสัน(Alan Atkisson) ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของสวีเดนโดยอ้างอิงความคิดเกี่ยวกับสาเหตุ 3 ประการ (Triple Bottom Line) ซึ่งได้รับการสนับสนุน โดยคณะผู้ริเริ่มจัดทำรายงานระดับโลก (Global Reporting Initiative) และคณะ หรือ GRI คือ

1) ธรรมชาติ(Nature) คือ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งระดับโลกและระดับท้องถิ่น รวมทั้งแนวความคิดเกี่ยวกับศักยภาพด้านทรัพยากร และความหลากหลายทางชีวภาพ แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความยั่งยืน

2) เศรษฐกิจ(Economy) คือ สิ่งต่างๆที่ทำให้มนุษย์ร่ำรวยขึ้น และทำให้มนุษย์ผลิตสินค้าและบริการได้ง่ายขึ้น ถือเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั่วไป

3) สังคม (Society) คือ กิจกรรมทางสังคม รัฐบาล โรงเรียนชุมชน ฯลฯ ซึ่งเป็นการสรุปเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์

4) ความสุข (Well-being) คือสัจการแห่งตน (Self Actualization) การแสวงหาความสุข การมีส่วนร่วมทางสังคม

นอกจากนี้ทีมงานประเทศญี่ปุ่นเพื่อความยั่งยืน ให้คำจำกัดความว่า ความยั่งยืน หมายถึง การกระทำโดยมนุษยชาติซึ่งยอมรับความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ยอมรับการดำรงชีวิต ธรรมชาติอาชีพ และวัฒนธรรมสู่รุ่นต่อไป โดยใช้ความสามารถในการบริหารสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและการสร้างความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันกับเป้าประสงค์ในการสร้างสังคมที่ดีกว่า รวมทั้งแสวงหาความสุขให้มากที่สุดตามกาลเทศะว่า ยั่งยืน ซึ่งมีองค์ประกอบของความยั่งยืน 8 ประการ ได้แก่ การบริการด้วยเป้าประสงค์ เชิงคุณธรรม (Public Service With a Moral Purpose) การมุ่งมั่นเปลี่ยนแปลงบริบทในทุกกระดับ (Commitment to Changing Context) การสร้างความสามารถแนวข้าง ผ่านเครือข่าย (Retrial Capacity Building) การสามารถตรวจสอบได้เชิงปัญญา (Intelligent Accountability) และความสัมพันธ์ในแนวตั้งครอบคลุมความสามารถและความรับผิดชอบ (Vertical Relationship) การเรียนรู้เชิงลึก (Deep Learning) การมีพันธะผูกพันแบบทวิภาคี (Dual Commitment) กับผลระยะสั้นและระยะยาว การสร้างพลังครบวงจร (Cyclical Energizing) วิธีการของภาวะผู้นำ (Lever of Leadership)

ความยั่งยืนไม่ใช่ผลผลิตภาพสุดท้าย ความยั่งยืนเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ความยั่งยืนแท้จริงเกี่ยวข้องกับการทำให้คุณค่ายั่งยืน ซึ่งต้องการการเปลี่ยนแปลง ความยั่งยืนต้องประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลง และการคงไว้ ต้องสร้างดุลยภาพระหว่างสภาพปัจจุบันแปลงการพัฒนาอนาคตแต่ความยั่งยืน คือความสามารถ

ของการดำเนินการโดยใช้ความเชื่อและค่านิยมหลักในการปรับเปลี่ยนและหลีกเลี่ยงไม่ได้ ขณะที่คงไว้ซึ่งผลการพัฒนาโดยเน้นลักษณะที่สำคัญมากที่สุดในการทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างยั่งยืน ที่มีลักษณะสำคัญของความยั่งยืน 7 ประการ คือ

1) ความยั่งยืนเป็นไปได้เมื่อการนำไปสู่การปฏิบัติเต็มรูปแบบ ความยั่งยืนเป็นจุดสุดท้ายของความต่อเนื่องในการนำไปสู่การปฏิบัติ ครูเชี่ยวชาญในการสอนและสามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มการบริการเพิ่มผลลัพธ์ของนักเรียน สถานศึกษาซึ่งมีการพัฒนาสมรรถนะการนำแนวทางการปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมที่จะก้าวสู่ขั้นต่อไปในการทำการปฏิรูปการศึกษายั่งยืน การปฏิบัติซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องสะท้อนความสามารถที่จะใช้ปัจจัยที่สำคัญซึ่งสัมพันธ์กับการปฏิบัติที่สำเร็จ ปัจจัยสำคัญซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุนภาวะผู้นำในสถานศึกษา การพัฒนาความเป็นมืออาชีพแบบบูรณาการและต่อเนื่อง ชุมชน/การสนับสนุนภายนอก การบูรณาการการปฏิรูปการศึกษาสู่โครงสร้างสถานศึกษา การตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลเป็นฐานการประเมินระหว่างดำเนินการ

2) ความยั่งยืนขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำความยั่งยืนฝังตรึงในบริบทและวัฒนธรรมขององค์กร ในลักษณะ “วิธีการปฏิบัติสิ่งต่างๆ ระบบค่านิยมที่สนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญองค์กรจะทำให้สิ่งต่างๆยั่งยืน ซึ่งมีความหมายและสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย” ซึ่งในการนี้วัฒนธรรมองค์กรมีความสำคัญมาก วัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ร่วมในการริเริ่มซึ่งสามารถแยกตัวของทีมงานเพิ่มสมรรถนะของสถานศึกษา จัดการดูแล สภาพแวดล้อมเชิงผลิตภาพ และส่งเสริมคุณภาพให้เพิ่มขึ้นเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ วัฒนธรรมสถานศึกษาสามารถทำให้สถานศึกษากลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพ การสื่อสารและการร่วมมือของทีมงานระหว่างดำเนินการมีความสำคัญสูงสุดต่อการทำให้ความยั่งยืนในการปฏิรูปการศึกษายั่งยืนในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการที่จะเป็นศูนย์กลางของการสร้างวัฒนธรรมและสมรรถนะของสถานศึกษาซึ่งต้องเข้าใจว่าสมรรถนะของสถานศึกษาประกอบด้วยความรู้และทักษะของครู ความคาดหวังของนักเรียนและทรัพยากร วัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำถูกต้องเป็นส่วนสำคัญที่สุดของสมรรถนะสถานศึกษา ในการทำให้การปฏิรูปการศึกษายั่งยืน

3) ความยั่งยืนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญของการปฏิรูปการศึกษารวบรวมความยั่งยืน คือ การระบุสิ่งที่จะต้องยั่งยืน ระบุองค์ประกอบของการปฏิรูปการศึกษา วิธีการที่ครูจะพัฒนาทักษะที่มีความจำเป็นในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการวางแผนความยั่งยืน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลทำให้การปฏิรูปยั่งยืน

4) ความยั่งยืนต้องการการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง ผู้นำต้องมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนและทำให้การปฏิรูปก้าวหน้าขึ้นโดยการขยายและปรับการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่การปฏิรูปการศึกษาจะต้องเผชิญกับแรงผลักดันซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัด ภาวะผู้นำสามารถส่งเสริมความยั่งยืนโดยการคาดการณ์การใช้โอกาสและการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่มีศักยภาพมีประสิทธิภาพมีประสิทธิผล

5) ความยั่งยืนต้องเข้าถึงจากมุมมองเชิงระบบ การทำให้การปฏิรูปการศึกษายั่งยืนต้องเข้าถึงจากมุมมองเชิงระบบ ซึ่งมีรากฐานจากนโยบาย วิธีดำเนินการ และการปฏิบัติในระดับรัฐ กลุ่มโรงเรียน สถานศึกษาและห้องเรียน สมรรถนะของนักเรียนเป็นผลมาจากคุณภาพการสอนของครูการสอนของครูเป็น

ผลโดยตรงของสมรรถนะของสถานศึกษาและสมรรถนะของสถานศึกษาได้รับผลโดยตรงจากนโยบายของกลุ่มโรงเรียนและรัฐ แผนงานมาตรฐาน กระบวนการจ้างและส่งเสริม และการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ มีปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนเกิดขึ้นระหว่างการปฏิรูปการศึกษาและปัจจัยเชิงบริบท กล่าวคือ วัฒนธรรมสถานศึกษา สมรรถนะ ภาวะผู้นำ และนโยบายของสถานศึกษาและกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้บรรลุความยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ จำเป็นต้องปรากฏ การเปลี่ยนแปลงแบบยั่งยืน ประสบความสำเร็จมากที่สุดเมื่อสมรรถนะถูกกระจายผ่านระบบซึ่งคุมความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา

6) ความยั่งยืนสามารถและจะควรถูกวางแผน และประเมินเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การวางแผนความยั่งยืนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำให้การปฏิรูปการศึกษายั่งยืน และ แผนดังกล่าวควรจะกำหนดให้เป็นไปได้มากที่สุดในการปฏิรูปการศึกษา องค์ประกอบสำคัญของแผนความยั่งยืน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ร่วมและการสื่อสารแบบจริงจัง การบริหารจัดการ และระบบการประเมิน

7) ความยั่งยืนเป็นเพียงสิ่งที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญแทนการระดมทุน แผนยั่งยืนระบุสิ่งที่จะต้องทำให้ยั่งยืน ทรัพยากรที่จำเป็นและวิธีเข้าถึงทรัพยากรเหล่านั้น

ในด้านของการเลือกดัชนีความยั่งยืนมีกรอบสำหรับการเลือกดัชนี ในการเลือกดัชนีมีองค์ประกอบที่มีค่า 5 ประการ ความสามารถ และทรัพยากร ความยุติธรรมตามกาลเวลา ความยุติธรรมตามสถานที่ ความหลากหลาย ความตั้งใจของมนุษย์ และการสร้างเครือข่าย และ 4 สาขา ได้แก่ (1) ธรรมชาติ (2) เศรษฐกิจ (3) สังคม และ (4) สุขภาพ ในการสร้างกรอบแนวคิดและมาตรฐานการเลือกตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานใช้มาตรฐานตามแนวทางซึ่งไม่ได้ครอบคลุมทุกลักษณะของความยั่งยืน แต่เป็น “ตัวชี้วัดหลัก” ที่ช่วยในการวัดลักษณะที่สำคัญของความยั่งยืน 10 ลักษณะ กล่าวคือ (1) การเป็นตัวแทน/สำคัญ (2) การตรงกับกรณี (3) การปฏิบัติ (4) การเป็นสัญลักษณ์ (5) การสามารถเข้ากันได้ (6) การสามารถเปรียบเทียบได้ (7) การมุ่งเน้นกระบวนการ (8) การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียที่หลากหลาย (9) การมีความหมายสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย และ (10) ความยุติธรรม

วัลลภ รongพล (2553) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างองค์รวมให้มีความสมดุลอย่างรอบด้าน โดยต้องคำนึงถึงทุกมิติอย่างรอบด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา คำนึงถึงความเป็นองค์รวมในเชิงบูรณาการ โดยพิจารณาผลเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายบนความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาตามขีดความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรของตนเอง ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ต้องให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยไม่ส่งผลเสียต่อการพัฒนาในอนาคต

Hargreaves (2003: 8) กล่าวว่า การศึกษากับความยั่งยืน (Sustainability) เป็นการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาซึ่งทั้งโลกเน้นการปฏิบัติเชิงนวัตกรรม ความยั่งยืนต้องการการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การปรับตัว และการแก้ปัญหาร่วมในมุมมองของการท้าทายที่เกิดขึ้น ผู้นำที่ตั้งใจปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่องจะยอมให้แต่ละบุคคลเรียนรู้จากกันและกัน ปรับเพื่อพยายามดำเนินการในสภาพแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ของตน หากปราศจากการวางแผนเพื่อความยั่งยืน ซึ่งเป็นการปฏิรูปที่ลึก กว้างและคงอยู่เป็นระยะเวลายาวนานการ

แสดงภาวะผู้นำทางการศึกษาส่วนใหญ่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แต่คงอยู่ในการพัฒนาในวงกว้างในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้น การวางแผนเพื่อความยั่งยืนจะเป็นเสมือนนโยบายหลักประกัน การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ การทราบวิธีการนำสู่การปฏิบัติเชิงนวัตกรรมเป็นกุญแจสู่การปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริง การทำให้ความก้าวหน้าสู่ความยั่งยืนสัมฤทธิ์ผลนั้นจำเป็นต้องพัฒนาถ้อยคำของวิสัยทัศน์ของความยั่งยืน เพื่อให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งควรมีลักษณะที่เป็นจริง สามารถเป็นไปได้ รวมทั้งการสนับสนุนและความศรัทธาอย่างแรงกล้าจากสาธารณชนโดยมีแบบแผนการดำรงชีวิตและพฤติกรรมใหม่จำเป็นต่อความยั่งยืน การผลิตและผลผลิตประกอบด้วยทางเลือกที่เป็นวิถีชีวิต (Lifestyle) แบบยั่งยืน ซึ่งมีตัวชี้วัดความยั่งยืน (Indicators of Sustainability) 6 ประการ คือ (1) การเปิดกว้างและทำให้สถาบันทางการเมืองมีส่วนร่วม (2) การร่วมตัดสินใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (3) ความโปร่งใสและความสมบูรณ์ของข้อมูลสารสนเทศในทุกกิจกรรมและผลผลิต (4) การจำแนกเชื้อชาติ เพศ และพื้นฐานอื่นๆ (5) การพัฒนาวิสัยทัศน์ความยั่งยืนเพื่อช่วยกระตุ้นการเปลี่ยนแปลง และ (6) การผลักดันการพัฒนาคุณค่าที่มุ่งเน้นความยั่งยืน

สมคิด สุกุลสถาปัตย์ (2552) กล่าวว่า การศึกษาเพื่อความยั่งยืนปรากฏขึ้นในชั้นเรียนและระบบโรงเรียน การศึกษาทั่วทั้งสหรัฐอเมริกา และทั่วโลก ในกรณีศึกษาส่วนมากซึ่งวิเคราะห์โดยองค์กรเอกชน ศูนย์วิจัยของมหาวิทยาลัย และองค์กรภาครัฐ โดยเฉพาะมูลนิธิเพื่ออนาคตของเรา (The Foundation for our Future) ซึ่งทำงานกับโรงเรียนทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ตลอดจนการพัฒนาความเข้าใจแนวคิด เรื่อง การศึกษาที่ยั่งยืน (Sustainability Education Initiative) และผลกระทบต่อนักเรียน (Impact on Student) ดังนั้น การศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนมุ่งเน้นวิธีการในการลดส่วนเกิน การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์และการบูรณาการเกี่ยวกับ สิ่งที่อยู่และสามารถรู้ ซึ่งในวงการศึกษามิใช่เรื่องง่ายที่จะปรับเปลี่ยนจากหัวข้อทางการศึกษาที่พึงพอใจพิเศษไปสู่วิธีการที่เป็นระบบแบบบูรณาการมากขึ้น การมุ่งมั่นที่จะทำให้การพัฒนาความยั่งยืนประสบความสำเร็จ จะต้องฝึกนักเรียนให้คิดแบบองค์รวม (Think Wholistically) การศึกษาเกี่ยวกับความยั่งยืนจะเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดและเข้าใจความเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบที่ซับซ้อน อีกทั้ง เมื่อปี ค.ศ.2007 มีการศึกษาเพื่อความยั่งยืนพบว่า ส่งผลกระทบต่อน้อยในวงการการศึกษาซึ่งกระแสหลักในสหรัฐอเมริกา สิ่งที่เกิดขึ้นในทศวรรษที่ผ่านมา คือ กรอบที่เฉพาะเจาะจง และความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของการศึกษาเพื่อความยั่งยืนที่ประสบความสำเร็จงานสองอย่างที่มีอิทธิพลในการปรับรูปแบบความเข้าใจ คือ การศึกษาเพื่อความยั่งยืน (Education for Sustainable) และการศึกษาเพื่ออนาคต ที่ยั่งยืน (Education for a Sustainable Future) ซึ่งทั้งสองงานมีการศึกษา งานวิจัย และกรอบแนวคิด ที่เสนอ แม้ว่าจะไม่มีคำสั่งระดับชาติและวาระแห่งชาติที่แน่นอนชัดเจน ก็มีการนำสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีความก้าวหน้าในการพัฒนาหลักสูตร ความรู้ ทักษะและการรู้เกี่ยวกับแกนความเข้าใจที่สำคัญ (Literacy in the key understanding central) ที่จะเป็นการศึกษาเพื่อความยั่งยืน นักทฤษฎีและนักปฏิบัติด้านการศึกษาที่ยั่งยืนมีความเห็นพ้องกันเกี่ยวกับผลลัพธ์ด้านผู้เรียน และความรู้ที่จำเป็น ทักษะ และค่านิยมรวมทั้งเรื่องหลักสูตรความยั่งยืนที่สำคัญ ดังนั้น ความเป็นไปได้สำหรับความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและความพยายามในโลกของความเป็นจริงก็จะพัฒนาขึ้นซึ่งความยั่งยืนมีองค์ประกอบของความยั่งยืน 8 ประการ ได้แก่ (1) การบริการด้วยเป้าประสงค์เชิงคุณธรรม (Public Service With a Moral Purpose) (2) การมุ่งมั่น

ที่จะเปลี่ยนแปลงบริบท (Commitment to Changing Context) ในทุกระดับ (3) การสร้างความสามารถแนวข้าง (Fraternal Capacity Building) ผ่านเครือข่าย (4) การสามารถตรวจสอบได้เชิงปัญญา (Intelligent Accountability) และความสัมพันธ์ในแนวตั้งครอบคลุมการสร้างความสามารถและความรับผิดชอบ (5) การเรียนรู้แบบเชิงลึก (Deep Learning) (6) การมีพันธะผูกพันแบบทวิภาคี (Dual Commitment) กับผลระยะสั้นและระยะยาว (7) การสร้างพลังครบวงจร (Cyclical Energizing) และ (8) วิธีการของภาวะผู้นำ (Lever of Leadership)

DiPaola and Tschannen-Moran (2001) กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน คือ การสร้างให้เป็นวัฒนธรรมโดยใช้ การปลูกจิตสำนึกให้บุคคลเกิดการเรียนรู้จากพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ ทุกคนในโรงเรียนมีภาวะผู้นำในการปลูกฝังพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีของครูในโรงเรียนเพื่อสร้างให้เกิดวัฒนธรรมโรงเรียนนั้น ไม่สามารถทำได้ข้ามคืนผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีความอดทนเป็นเลิศเนื่องจากกระบวนการปลูกฝังดังกล่าวจะเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป หลักสำคัญคือ ทำอย่างไรที่จะทำให้ครูส่วนใหญ่ยอมทำงานหนักอีกสักนิดเพิ่มความพยายามของตนเองอีกสักหน่อยยอมสละเวลาหลังการสอนเพื่อทำให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนที่ดีกว่าเดิมทุกวัน สิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องตระหนัก คือ ไม่เพียงแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเท่านั้นที่จะบ่งบอกประสิทธิผลของโรงเรียน แต่จะมีสมาชิกในโรงเรียนสักกี่คนที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ปลูกฝังความเป็นผู้นำที่ดีเป็นเสมือนทายาทของตนที่จะสามารถใช้ภาวะผู้นำของตนเองรักษาวัฒนธรรมโรงเรียนเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ไปได้เหนือกว่าและดีกว่าที่ทุกคนได้ทำไว้ในปัจจุบัน

Japan for Sustainable (2008) กล่าวถึงการเลือกดัชนีชี้วัดความยั่งยืนมีกรอบ ขององค์ประกอบ สำหรับการเลือกดัชนีความยั่งยืน 8 ประการ ได้แก่ (1) ความสามารถ (2) ทรัพยากร (3) ความยุติธรรมตามเวลา (4) ความยุติธรรมตามสถานที่ (5) ความหลากหลาย (6) ความตั้งใจของมนุษย์ (7) การสร้างเครือข่าย ซึ่งสาขาของความยั่งยืนประกอบด้วยสาขา 4 สาขา ได้แก่ ธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม และความสุข ในการสร้างกรอบแนวคิด มาตรฐานการเลือกตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัดหลักที่ควบคุมลักษณะสำคัญของความยั่งยืน คือ (1) การเป็นตัวแทน/สำคัญ (2) การตรงกับกรณี (3) การปฏิบัติ (4) การเป็นสัญลักษณ์ (5) การสามารถเข้าใจได้ (6) การสามารถเปรียบเทียบได้ (7) การมุ่งเน้นกระบวนการ (8) การมุ่งเน้นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย (9) การมีความหมายสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย (10) ความยุติธรรม

Ogiogio (2004) กล่าวว่าความยั่งยืนเป็นการสร้างขีดความสามารถ หรืออีกนัยหนึ่งสิ่งที่ควรแสวงหาในการสร้างขีดความสามารถด้วยปัจจัยที่สำคัญจำเป็นที่สุด คือ การเงิน ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ผลกระทบ ความสัมพันธ์ ความเป็นเจ้าของ ความรู้สึกต่อเนื่อง (Sense of Continuity) ซึ่งสำคัญสำหรับความยั่งยืน ดังนั้นบนพื้นฐานของความต่อเนื่องจะมีการกำหนดความสัมพันธ์ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และปัจจัยอื่นๆ บนฐานความยั่งยืน โดยการอาศัยการวัดปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ในการวัดผลการปฏิบัติงาน จากมุมมองเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ความเป็นเจ้าของ ผลกระทบ และความยั่งยืนในการสร้างศักยภาพ การวัดผลกระทบ ไม่มีความหมายในการประเมินความสำเร็จ

ของการสร้างศักยภาพ ความเป็นเจ้าของทักษะ และสถาบันทำให้เกิดผลกระทบและความยั่งยืนของผลกระทบ ซึ่งเป็นมิติของความยั่งยืน (Dimension of Sustainability)

Japan for Sustainable (2008) ศึกษาและให้คำจำกัดความของ “ความยั่งยืน” Japan for Sustainable หรือ JFS และจากประเทศต่างๆทั่วโลก ซึ่งมีอยู่หลากหลาย รวมทั้งคำจำกัดความของ “การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ซึ่งกำหนดโดยสถาบันด์แลนด์ (Brundland Commission) หลังจากการพิจารณาเปรียบเทียบแล้ว ทีมงานประเทศญี่ปุ่นเพื่อความยั่งยืน (Japan for Sustainable หรือ JFS) สรุปว่า “ความยั่งยืน” มาจากองค์ประกอบพื้นฐาน 5 ประการ คือ (1) ความสามารถและทรัพยากร (Capacity and resource) เพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างพึงพอใจทางสังคมและเศรษฐกิจท่ามกลางทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ใช้ความสามารถตลอดจนพิจารณาด้านจิตใจในเรื่องความประทับใจ (2) ความยุติธรรมข้ามกาลเวลา (Fairness across time) เพื่อรับช่วงสืบทอดจากคนรุ่นก่อนและส่งผ่านรุ่นต่อไปได้อย่างถูกต้อง (3) ความยุติธรรมตามสถานที่ (Fairness across space) เพื่อกระจายความมั่งคั่ง สินค้าและทรัพยากรระหว่างชาติและบริเวณโดยรอบด้วยวิธีการแห่งความเสมอภาคและไม่มีการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน (4) ความหลากหลาย (Diversity) เพื่อยอมรับความหลากหลายของแต่ละบุคคล เผ่าพันธุ์ วัฒนธรรม และ (5) ความตั้งใจของมนุษย์ และการสร้างเครือข่าย (Human Will and Networking) ความตั้งใจของแต่ละบุคคลในการสร้างสังคมที่ดีขึ้น สร้างเครือข่ายโดยใช้การติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันแบบยืดหยุ่นและแบบเปิด และการมีส่วนร่วมทางสังคม

Atkinson (2006) ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความยั่งยืนว่าการทำให้บริบทของ “ความยั่งยืน” เป็นที่เข้าใจมากขึ้น ทีมงานประเทศญี่ปุ่นเพื่อความยั่งยืน ได้นำ 4 สาขา ซึ่งมาจากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ “ขอบเขตของความยั่งยืน” หรือ “Sustainable Compass” ซึ่งพัฒนาโดย อาลัน แอทคินสัน (Alan Atkinson) ที่ปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อมของสวีเดนโดยอ้างอิงความคิดเกี่ยวกับสาเหตุ 3 ประการ (Triple bottom line) ซึ่งได้รับการสนับสนุน โดยคณะผู้ริเริ่มจัดทำรายงานระดับโลก (Global Reporting Initiative) และคณะ หรือ GRI คือ (1)ธรรมชาติ (Nature) คือ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งระดับโลกและระดับท้องถิ่น รวมทั้งแนวความคิดเกี่ยวกับศักยภาพด้านทรัพยากร และความหลากหลายทางชีวภาพ แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความยั่งยืน (2) เศรษฐกิจ (Economy) คือ สิ่งต่างๆที่ทำให้มนุษย์ร่ำรวยขึ้น และทำให้มนุษย์ผลิตสินค้าและบริการได้ง่ายขึ้น ถือเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั่วไป (3) สังคม (Society) คือ กิจกรรมทางสังคม รัฐบาล โรงเรียน ชุมชน ฯลฯ ซึ่งเป็นการสรุปเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ (4) ความสุข (Well-Being) คือ สัจการแห่งตน (Self Actualization) การแสวงหาความสุข การมีส่วนร่วมทางสังคม

Japan for Sustainable (2008) กล่าวถึง การเลือกดัชนีความยั่งยืน มีกรอบสำหรับการเลือกดัชนีในการเลือกดัชนีมีองค์ประกอบที่มีค่า 5 ประการ ความสามารถ และทรัพยากร ความยุติธรรมตามกาลเวลา ความยุติธรรมตามสถานที่ ความหลากหลาย ความตั้งใจของมนุษย์ และการสร้างเครือข่าย และ 4 สาขา ได้แก่ (1) ธรรมชาติ (2) เศรษฐกิจ (3) สังคม และ (4) ความสุข ในการสร้างกรอบแนวคิดและมาตรฐานการเลือกตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานใช้มาตรฐานตามแนวทางซึ่งไม่ได้ครอบคลุมทุกลักษณะของความยั่งยืน แต่เป็น “ตัวชี้วัดหลัก” ที่ช่วยในการวัดลักษณะที่สำคัญของความยั่งยืน กล่าวคือ (1) การเป็นตัวแทน/สำคัญ (2) การตรงกับกรณี (3) การปฏิบัติ (4) การเป็นสัญลักษณ์ (5) การสามารถเข้ากันได้ (6) การสามารถ

เปรียบเทียบได้ (7) การมุ่งเน้นกระบวนการ (8) การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียที่หลากหลาย (9) การมีความหมายสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย (10) ความยุติธรรม

วัลลภ รองพล (2553) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างองค์รวมให้มีความสมดุลอย่างรอบด้าน โดยต้องคำนึงถึงทุกมิติอย่างรอบด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา คำนึงถึงความเป็นองค์รวมในเชิงบูรณาการโดยพิจารณาผลเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นอย่างหลากหลายบนความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจที่ต้องคำนึงถึงการพัฒนาตามขีดความสามารถในการแข่งขันบนพื้นฐานทรัพยากรของตนเอง ด้านสิ่งแวดล้อม ที่ต้องให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้องอย่างสอดคล้องถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรม โดยไม่ส่งผลเสียต่อการพัฒนาในอนาคต

6. ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นพลโลกกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประยงค์ เนาวบุตร (2547: 32) ได้ให้แนวคิดที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ในมิติสิ่งแวดล้อมของการจัดการศึกษา ว่าสถานศึกษามีหน้าที่พัฒนาคุณภาพพลเมืองให้มีความรู้ความสามารถ มีเจตคติที่ดีตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อสร้างคนที่มีความสามารถสูง มาพัฒนาสังคม ในแต่ละด้าน ส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคลโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจสังคม และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาควรเป็นสังคมจำลองเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสืบทอดรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามไว้ สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยดี เสริมสร้างความเป็นเอกภาพทางสังคม สถานศึกษาควรสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้เกิดขึ้นในสังคม ทั้งด้านการใช้ภาษา การเรียนรู้หลักพื้นฐานของสังคม การสร้างความสำนึกในท้องถิ่น และชุมชน เผยแพร่ความรู้ใหม่ สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการอย่างเป็นทางการเป็นที่ยอมรับของสังคม สถานศึกษาสามารถเผยแพร่ความรู้ใหม่ได้ โดยการนำภูมิปัญญาในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาชุมชนสังคม

สมคิด สกุลสถาปัตย์ (2552) กล่าวว่า ความยั่งยืนไม่ใช่ผลผลิตสุดท้าย ความยั่งยืนเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงตัวเอง ความยั่งยืนแท้จริงเกี่ยวข้องกับการทำให้คุณค้ายั่งยืนซึ่งต้องการการเปลี่ยนแปลง ความยั่งยืนต้องประกอบด้วยกระบวนการเปลี่ยนแปลงและการคงไว้ ต้องสร้างดุลยภาพระหว่างสภาพปัจจุบันแปลการพัฒนาอนาคต แต่ความยั่งยืน คือความสามารถของการดำเนินการโดยใช้ความเชื่อและค่านิยมหลักในการปรับเปลี่ยนและหลีกเลี่ยงไม่ได้ ขณะที่คงไว้ซึ่งผลการพัฒนาโดยเน้นลักษณะที่สำคัญมากที่สุดในการทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาอย่างยั่งยืน ที่มีลักษณะสำคัญของความยั่งยืน 7 ประการ คือ (1) ความยั่งยืนเป็นไปได้เมื่อการนำไปสู่การปฏิบัติเต็มรูปแบบความยั่งยืนเป็นจุดสุดท้ายของความต่อเนื่องในการนำไปสู่การปฏิบัติครูเชี่ยวชาญในการสอนและสามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มการบริการเพิ่มผลลัพธ์ของนักเรียน สถานศึกษาซึ่งมีการพัฒนาสมรรถนะการนำแนวทางการปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะก้าวสู่ขั้นต่อไปในการทำการปฏิรูปการศึกษายั่งยืน การปฏิบัติซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องสะท้อนความสามารถที่จะใช้ปัจจัยที่สำคัญซึ่งสัมพันธ์กับการปฏิบัติที่สำเร็จ ปัจจัย

สำคัญซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุนภาวะผู้นำในสถานศึกษา การพัฒนาความเป็นมืออาชีพแบบบูรณาการและต่อเนื่อง ชุมชน/การสนับสนุนภายนอก การบูรณาการการปฏิรูปการศึกษาสู่โครงสร้างสถานศึกษา การตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลเป็นฐานการประเมินระหว่างดำเนินการ (2) ความยั่งยืนขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมองค์กรและภาวะผู้นำความยั่งยืนฝังตรึงในบริบทและวัฒนธรรมขององค์กร ในลักษณะ “วิถีการปฏิบัติสิ่งต่างๆ ระบบค่านิยมที่สนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งมีความสำคัญ องค์กรจะทำให้สิ่งต่างๆ ยั่งยืน ซึ่งมีความหมายและสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย” ซึ่งในการนี้วัฒนธรรมองค์กรมีความสำคัญมาก วัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งมีวิสัยทัศน์ร่วมในการริเริ่มซึ่งสามารถแยกตัวของทีมงาน เพิ่มสมรรถนะของสถานศึกษา จัดการดูแลสภาพแวดล้อมเชิงผลิตภาพ และส่งเสริมคุณภาพให้เพิ่มขึ้นเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ วัฒนธรรมสถานศึกษาสามารถทำให้สถานศึกษากลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้แบบมืออาชีพ การสื่อสารและการร่วมมือของทีมงานระหว่างดำเนินการมีความสำคัญสูงสุดต่อการทำให้ความยั่งยืนในการปฏิรูปการศึกษาอยู่ในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการที่จะเป็นศูนย์กลางของการสร้างวัฒนธรรมและสมรรถนะของสถานศึกษาซึ่งต้องเข้าใจว่าสมรรถนะของสถานศึกษาประกอบด้วยความรู้และทักษะของครู ความคาดหวังของนักเรียนและทรัพยากร วัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำถูกต้องเป็นส่วนสำคัญที่สุดของสมรรถนะสถานศึกษา ในการทำให้การปฏิรูปการศึกษายั่งยืน (3) ความยั่งยืนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาการวางแผนความยั่งยืน คือ การระบุสิ่งที่จะต้องยั่งยืน ระบุองค์ประกอบของการปฏิรูปการศึกษา วิธีการที่ครูจะพัฒนาทักษะที่มีความจำเป็นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการวางแผนความยั่งยืน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลทำให้การปฏิรูปยั่งยืน (4) ความยั่งยืนต้องการการปรับเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง ผู้นำต้องมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนและทำให้การปฏิรูปก้าวหน้าขึ้นโดยการขยายและปรับการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่การปฏิรูปการศึกษาจะต้องเผชิญกับแรงผลักดันซึ่งทำให้เกิดข้อจำกัด ภาวะผู้นำสามารถส่งเสริมความยั่งยืนโดยการคาดการณ์การใช้โอกาส และการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่มีศักยภาพมีประสิทธิผล (5) ความยั่งยืนต้องเข้าถึงจากมุมมองเชิงระบบ การทำให้การปฏิรูปการศึกษายั่งยืนต้องเข้าถึงจากมุมมองเชิงระบบ ซึ่งมีรากฐานจากนโยบาย วิธีดำเนินการ และการปฏิบัติในระดับรัฐ กลุ่มโรงเรียน สถานศึกษาและห้องเรียน สมรรถนะของนักเรียนเป็นผลมาจากคุณภาพการสอนของครู การสอนของครูเป็นผลโดยตรงของสมรรถนะของสถานศึกษา และ สมรรถนะของสถานศึกษาได้รับผลโดยตรงจากนโยบายของกลุ่มโรงเรียนและรัฐ แผนงาน มาตรฐาน กระบวนการจ้างและส่งเสริม และการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ มีปฏิสัมพันธ์ที่ซับซ้อนเกิดขึ้นระหว่างการปฏิรูปการศึกษาและปัจจัยเชิงบริบท กล่าวคือวัฒนธรรมสถานศึกษา สมรรถนะ ภาวะผู้นำ และนโยบายของสถานศึกษาและกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้บรรลุความยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ จำเป็นต้องปรากฏ การเปลี่ยนแปลงแบบยั่งยืน ประสบความสำเร็จมากที่สุด เมื่อสมรรถนะถูกกระจายผ่านระบบซึ่งคุมความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา (6) ความยั่งยืนสามารถและจะควรถูกวางแผน และประเมินเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (7) การวางแผนความยั่งยืนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำให้การปฏิรูปการศึกษายั่งยืนและแผนดังกล่าวควรจะถูกกำหนดให้เป็นไปได้มากที่สุดในการปฏิรูปการศึกษา องค์ประกอบสำคัญของแผนความยั่งยืน ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ร่วมและการสื่อสารแบบจริงจัง การบริหารจัดการ และระบบการประเมิน

นิตยา มั่นขำนาถ (2555) กล่าวว่า โรงเรียนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวคิดที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ถือได้ว่าเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของการศึกษาในหลายๆประเทศทั่วโลก ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประชาคมโลกที่มีอาชงหลีกเลี่ยงในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ก้าวทันสังคมโลกเมื่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาส่งผลให้เกิดการปฏิรูปครั้งใหญ่ในการบริหารและการจัดการศึกษาตลอดถึงการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเตรียมเยาวชนให้มีคุณภาพสามารถใช้ชีวิตในสังคมอนาคตได้อย่างมีความสุขและมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในโรงเรียนให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี ดังนั้นทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอนในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายย่อมได้รับความกดดันอย่างต่อเนืองเป็นลำดับ เนื่องจากทั้งรัฐและสังคมในชุมชนรอบข้างต่างมีความคาดหวังให้โรงเรียนบริหารจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน การวางแผนเป็นการคิดล่วงหน้ามุ่งเน้นให้เกิดผลผลิตที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งโรงเรียนสามารถได้ข้อมูลจากการทำ SWOT Analysis มากำหนดเป็นแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาประจำปี ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ โดยกำหนด วิสัยทัศน์ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว พันธกิจ และเป้าหมาย ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของไทยตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ทุกระดับหัวหน้า ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายบุคคล ฝ่ายงบประมาณ และฝ่ายวิชาการ กำหนดวิสัยทัศน์และกิจกรรมในโครงการต่างๆเพื่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนและนักเรียนตามภาระงานที่รับผิดชอบให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และต้องให้ความรู้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าแผนยุทธศาสตร์หลักของโรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านใด จะต้องมีการตัดสินใจร่วมกัน มีแผนการติดตามตรวจสอบประเมินทั้งกระบวนการตั้งแต่ต้นไปจนถึงที่สุดของแต่ละกิจกรรม เช่นกิจกรรมการพัฒนาดตนเอง พัฒนาทีมงานครู พัฒนานักเรียน ฯลฯ เพื่อให้วิสัยทัศน์ของทุกฝ่ายมุ่งไปที่เป้าหมายเดียวกัน ซึ่งหมายถึงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องใช้ข้อมูลที่สามารถได้จากสภาพจริง อีกทั้งร่วมกันระดมความคิด และร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาโรงเรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน ภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกระตุ้น ผลักดัน ชักจูงให้ครูในโรงเรียนมีพฤติกรรมยอมทำตามหรือไม่ยอมทำตามทางใดทางหนึ่ง โดยอาศัยปัจจัยที่ทำให้ครูเกิดแรงจูงใจจากภายใน ผู้บริหารโรงเรียนหลายแห่งตระหนักดีว่าภาวะผู้นำเป็นส่วนสำคัญในการนำพาให้โรงเรียนได้มาซึ่งความสำเร็จแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มีมักเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน คือ ครูต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเพราะครูเกิดความเคยชินกับสิ่งที่ได้ปฏิบัติมาเป็น

ระยะเวลาพอสมควร และการที่ครูขาดแรงจูงใจถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขที่ไม่ถาวรเพราะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์เชิงลบที่เกิดขึ้นกับตนเอง

Dinham & Crowther (2011) กล่าวถึง ความยั่งยืนในโรงเรียน (Sustainability in Schooling) ว่า ผลจากการสร้างปัจจัยแบบพลวัต 6 ปัจจัย เป็นกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพ ปัจจัยแบบพลวัต 6 ปัจจัย ของการพัฒนาอย่างยั่งยืนเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำ คือ (1) เพื่อนำไปสู่การฟื้นฟู (Committing to Revitalization) (2) การวินิจฉัยขององค์กรและการเชื่อมโยงกัน (Organizational Diagnosis and Coherence) (3) การแสวงหาความสูงใหม่ (Seeking New Heights) (4) การสอนอย่างละเอียดและลึกซึ้ง (Micro-Pedagogical Deepening) (5) ปฏิบัติการกล่าวอ้าง (Invoking Reaction) (6) การรวมความสำเร็จ (Consolidating Success)

Hunzicker (2004) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญในการเปลี่ยนพฤติกรรมของครูและบุคลากรในโรงเรียนคือการเปลี่ยนความเชื่อพื้นฐานของพวกเขา ก่อน เช่น โรงเรียนแห่งหนึ่ง มีโครงการแก้ไขป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน และครูทุกคนมีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและพัฒนาได้ และครูทุกคนเชื่อว่าครูก็สามารถพัฒนาได้เช่นกัน ส่งผลให้โครงการแก้ไขและป้องกันยาเสพติดประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแบบถาวร

Hargreaves (2003:8) ให้ทรรศนะว่าสำหรับการวางแผนเพื่อความยั่งยืน เป็นเสมือนนโยบายหลักประกันการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ การทราบวิธีการนำสู่การปฏิบัติเชิงนวัตกรรมเป็นกุญแจสู่การปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงซึ่งการทำให้ความก้าวหน้าสู่ความยั่งยืนสัมฤทธิ์ผลนั้นจำเป็นต้องพัฒนาถ้อยคำของวิสัยทัศน์ของความยั่งยืน เพื่อให้ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งควรจะมีลักษณะที่เป็นจริง สามารถเป็นไปได้ รวมทั้งการสนับสนุนและความศรัทธาอย่างแรงกล้าจากสาธารณชน โดยมีแบบแผนการดำรงชีวิตและพฤติกรรมใหม่จำเป็นต่อความยั่งยืน การผลิตและผลผลิตประกอบด้วยทางเลือกที่เป็นวิถีชีวิต (Lifestyle) แบบยั่งยืน ซึ่งมีตัวชี้วัดความยั่งยืน (Indicators of Sustainability) 6 ประการ คือ (1) การเปิดกว้างและทำให้สถาบันทางการเมืองมีส่วนร่วม (2) การร่วมตัดสินใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (3) ความโปร่งใสและความสมบูรณ์ของข้อมูลสารสนเทศในทุกกิจกรรมและผลผลิต (4) การจำแนกเชื้อชาติ เพศ และพื้นฐานอื่นๆ (5) การพัฒนาวิสัยทัศน์ความยั่งยืนเพื่อช่วยกระตุ้นการเปลี่ยนแปลง (6) การผลักดันการพัฒนาคุณค่าที่มุ่งเน้นความยั่งยืน อีกทั้ง The Foundation for Our Future ซึ่งทำงานกับโรงเรียนทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ตลอดจนการพัฒนาความเข้าใจแนวคิด เรื่อง การศึกษาที่ยั่งยืน (Sustainability Education Initiative) และผลกระทบต่อนักเรียน (Impact on Student) ดังนั้น การศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนมุ่งเน้นวิธีการในการลดส่วนเกิน การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ และการบูรณาการเกี่ยวกับสิ่งที่รู้และสามารถรู้ ซึ่งในวงการศึกษามิใช่เรื่องง่ายที่จะปรับเปลี่ยนจากหัวข้อทางการศึกษาที่พึงพอใจพิเศษสู่วิธีการที่เป็นระบบแบบบูรณาการมากขึ้น การมุ่งมั่นที่จะทำให้การพัฒนาความยั่งยืนประสบความสำเร็จ จะต้องฝึกนักเรียนให้คิดแบบองค์รวม (Think Wholistically) การศึกษาเกี่ยวกับความยั่งยืนจึงเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดและเข้าใจความเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบที่ซับซ้อน

Sustainability Thoughts (2008) กล่าวถึง การศึกษาเพื่อความยั่งยืนเมื่อปี ค.ศ.2007 ว่ามีผลกระทบน้อยในวงการการศึกษาซึ่งกระแสหลักในสหรัฐอเมริกา สิ่งที่เกิดขึ้นในทศวรรษที่ผ่านมา คือ กรอบที่เฉพาะเจาะจง และความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของการศึกษาเพื่อความยั่งยืนที่ประสบความสำเร็จงานสองอย่างที่มีอิทธิพลในการปรับรูปแบบความเข้าใจ คือการศึกษาเพื่อความยั่งยืน (Education for Sustainable) และการศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Education for a Sustainable Future) ซึ่งทั้งสองงานมีกรณีศึกษา งานวิจัย และกรอบแนวคิดที่เสนอ แม้ว่าจะไม่มีคำสั่งระดับชาติและวาระแห่งชาติที่แน่นอนชัดเจน ก็มีการนำสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย มีความก้าวหน้าในการพัฒนาหลักสูตร ความรู้ ทักษะและการรู้เกี่ยวกับแกนความเข้าใจที่สำคัญ (Literacy in The Key Understanding Central) ที่จะเป็นการศึกษาเพื่อความยั่งยืน นักทฤษฎีและนักปฏิบัติด้านการศึกษาที่ยั่งยืนมีความเห็นพ้องกันเกี่ยวกับผลลัพธ์ด้านผู้เรียน และความรู้ที่จำเป็น ทักษะ และค่านิยมรวมทั้งเรื่องหลักสูตรความยั่งยืนที่สำคัญ ซึ่งมีความเป็นไปได้สำหรับความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและความพยายามในโลกของความเป็นจริงก็จะพัฒนาขึ้นซึ่งความยั่งยืนมีองค์ประกอบของความยั่งยืน 8 ประการ คือ (1) การบริการด้วยเป้าประสงค์เชิงคุณธรรม (Public Service With a Moral Purpose) (2) การมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงบริบท Commitment to Changing Context) ในทุกระดับ (3) การสร้างความสามารถแนวข้าง (Fraternal Capacity Building) ผ่านเครือข่าย (4) การสามารถตรวจสอบได้เชิงปัญญา (Intelligent Accountability) และความสัมพันธ์ในแนวตั้ง ครอบคลุมการสร้างความสามารถและความรับผิดชอบ (5) การเรียนรู้แบบเชิงลึก (Deep Learning) (6) การมีพันธะผูกพันแบบทวิภาคี (Dual commitment) กับผลกระทบสั้นและระยะยาว (7) การสร้างพลังครบวงจร (Cyclical Energizing) และ (8) วิธีการของภาวะผู้นำ (Lever of Leadership)

7. บริบทด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา

บริบทด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการบริหารจัดการศึกษา กำกับดูแลโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนักวิชาการได้กล่าวถึงบริบทโดยรวมของระบบการศึกษาไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ไว้ดังนี้

ลิขิต ธีระเวคิน (2545) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนของไทยยังไม่เน้นให้เด็กรู้จักกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ไม่ได้สอนให้เด็กตัดสินใจสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองไม่ฝึกให้เด็กรู้จักทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ฝึกให้เด็กหัดแสวงหาความรู้ด้วยตนเองขาดความคิดในการพัฒนาและความคิดสร้างสรรค์แม้ปัจจุบันจะมีการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์ให้เป็น แต่ทว่ารูปแบบระบบการประเมินผลและการสอบ ทั้งการสอบในห้องเรียนหรือการสอบคัดเลือกเรียนต่อเข้ามหาวิทยาลัยระดับประเทศ ยังคงเป็นข้อสอบแบบปรนัย ที่มีคำตอบถูกผิดให้เลือกเพียงข้อเดียว ทั้งๆ ที่บางคำถามหลายข้อโดยเฉพาะคำถามที่เกี่ยวกับเรื่องความคิดเห็นไม่ควรจะมีคำตอบเพียงข้อเดียว แม้การท่องจำจะเป็นสิ่งสำคัญ แต่ระบบการศึกษาที่เน้นแต่เพียงการท่องจำและวัดผลด้วยการแข่งขันจำเนื้อหาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะบ่อนทำลายความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนลง

ภัทรชมน วัฒนางกูร (2552) กล่าวว่าระบบการศึกษาของไทยเป็นระบบมีวิสัยทัศน์(Vision) พันธกิจ (Mission) และ เป้าหมาย (Goals) ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ช่วยให้การบริหารจัดการและการปฏิบัติการ เพื่อเป็นไปในทิศทางเดียวกันและสามารถดำเนินการได้รวดเร็ว อีกทั้งยังรูปแบบการบริหารจัดการยังเป็นใน ลักษณะการกระจายอำนาจการบริหารให้แก่สถาบันต่างๆ ช่วยลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังช่วยให้ การจัดการด้านการศึกษา มีความคล่องตัวมากขึ้นด้วย

กัมปนาท อาษา (2555) กล่าวว่า ระบบการศึกษาของประเทศไทยยังมีปัญหาและอุปสรรค หลาย ประการ ประการแรกคือ บุคลากรของสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจถึง หัวใจของการศึกษา ว่า คือสิ่งใด ยังมีบุคลากรทางการศึกษาที่ยังมีรูปแบบการสอนที่ไม่ยืดหยุ่น และ ล้อม กรอบความคิดให้กับเด็กจนเกินพอดี ผลคือเด็กหลายคนขาดอิสรภาพทางความคิด จำต้องพัฒนาตนเองอยู่ เพียงแค่ในกรอบที่ถูกสร้างขึ้น ส่งผลให้เกิด ปัญหาทางการเรียนการสอนขึ้น ในระยะยาวยังก่อปัญหาเด็กไม่รู้ ว่าตนเองควรเรียนอะไร อยากเรียนอะไร เรียนตามกระแส เมื่อเข้าศึกษาต่อ ในระดับมหาวิทยาลัย ทำให้ การเรียน ไม่อาจดึงศักยภาพที่เขามีจริงออกมาได้ จนเกิดปัญหาเด็กเรียนไม่ได้หรือเรียนได้ไม่เต็มที่ สาเหตุ ประการหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพบุคลากรในสถาบันศึกษาอาจเป็นเพราะสังคมไทยยังไม่ให้ความสำคัญกับอาชีพ ครุเท่าที่ควร ทั้งที่ในประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศถือว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีคุณค่าสูง คนที่มี ความสามารถและเรียนเก่งหลายคนคัดเลือกที่จะ ก้าวเข้าสู่ความเป็นครู ในขณะที่ประเทศไทย คนที่มี ความสามารถน้อยคนที่จะก้าวสู่อชีพครู ส่วนมากคนเหล่านี้จะก้าวไปสู่อชีพที่ทำรายได้ อย่างอาชีพหมอ อาชีพวิศวกร เป็นต้น แม้ภายหลังคนที่มีความสามารถเหล่านี้จะย้อนกลับ เข้าสู่อาชีพครูอาจารย์ก็ขาดพื้นฐาน ในการสอนแม้ตนจะมีความรู้มาก ทำให้ไม่อาจถ่ายทอดความรู้ของตนแก่เด็กนักเรียนได้ ปัญหาที่สำคัญอีก ประการหนึ่งของระบบการศึกษาไทยคือ รูปแบบการเรียนการสอนของไทย โดยเฉพาะการสอนในระดับ ที่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ผิดกับประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศที่เน้นไปที่การคิดวิเคราะห์และมีการ อบรมผ่านการลงมือปฏิบัติช่วยให้เด็กรู้จักเชื่อมโยงทฤษฎีและการปฏิบัติจริง ช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจและเห็น ภาพสิ่งที่ตนกำลังศึกษาอยู่ได้

วิทย์กร เชียงกูร (2555) กล่าวว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า เด็กที่จะไม่ สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่เขาต้องเผชิญต่างๆไม่สามารถมองความเป็นเหตุเป็นผลต่อกันของตัว แปรต่างๆได้ ทำให้ไม่อาจแก้ไขปัญหาได้หรือแก้ปัญหาไม่ถูกจุด ไม่สามารถ ป้องกันปัญหาให้ไม่เกิดขึ้นอีกได้ เพราะตนไม่รู้ว่ปัญหาเกิดจากอะไร ขาดประสิทธิภาพในการเรียนและการทำงานในอนาคต นอกจากนี้ยังอาจ ทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตนเอง ขาดความเชื่อมั่นทำให้ถูกชักจูงได้โดยง่ายผ่านการโน้มน้าวหรือการ ปลุกเร้าทางอารมณ์ ทำให้เด็กถูกชักจูงไปสู่เรื่องไม่พึงประสงค์ได้ไม่ยากการศึกษาจึงควรจะเน้นไปที่การสร้างให้ ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์หาข้อมูล สามารถนำข้อมูลและความรู้ที่มีไปวิเคราะห์ใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา ป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นซ้ำอีก ทั้งในการทำงาน ในการดำรงชีวิตโดยเฉพาะการรู้ตัวเอง แต่ถ้าการศึกษาไม่ อาจทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เป็นแล้ว การศึกษาจะกลายเป็นความล้มเหลวและจะสร้างปัญหาต่อคุณภาพ ของประชาชนในประเทศและยังเป็นอุปสรรคต่อการการพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองต่อไปใน อนาคตด้วยนอกจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นแล้วระบบการศึกษาของประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ

อีกมากมาย เช่น ปัญหาเรื่องการจัดสรรงบประมาณที่ไม่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะในแง่ของคุณภาพผู้เรียน แม้ว่าในปัจจุบันเด็กวัยเรียนจากครอบครัวยากจนสามารถเข้าการศึกษามากขึ้นและงบประมาณการศึกษาของประเทศไทยก็เพิ่มขึ้นในทุกปี แต่ทว่าผลการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญของคุณภาพการศึกษากลับตกลง ดังจะเห็นได้จากผลคะแนนสอบ Programme for International Student Assessment หรือ PISA และผลการสอบของ Trends in International Mathematics and Science Study หรือ TIMSS พบว่า ผลการสอบของนักเรียนไทย มีแนวโน้มลดลงและต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ยกเว้นอินโดนีเซีย ในขณะที่เดียวกันกลับมีขบวนการนักเรียนไทยจากโรงเรียนมีชื่อเสียงในกรุงเทพฯ สามารถสอบแข่งขันได้เหรียญรางวัลระดับโลกต่างๆ แทบทุกปี สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนในพื้นที่ต่างๆ และยิ่งชี้ว่าการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนไทยที่ผ่านมาเป็นไปอย่างไร้ทิศทางเมื่อมองในเรื่องอัตราส่วนนักเรียนต่อครูของไทยพบว่า จากข้อมูลของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในปี พ.ศ. 2555 พบว่า อัตราส่วนนักเรียนต่อครูในระดับประถมศึกษา มีอัตราส่วนอยู่ที่ 16:1 (หมายถึง ครู 1 คน ต้องรับผิดชอบนักเรียน 16 คน) คิดเป็นอันดับที่ 39 ของโลก ชนะไต้หวัน ญี่ปุ่น จีน และสิงคโปร์ ส่วนอัตราส่วนนักเรียนต่อครูระดับมัธยมศึกษาของไทยอยู่ที่ 21:2 คิดเป็นอันดับที่ 53 ของโลก แม้อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของไทยข้างต้นจะอยู่ในระดับที่ดี แต่ในความเป็นจริงแล้วสถิตินี้บ่งชี้ว่าผู้บริหารที่ไม่ได้สอนหรือสอนน้อยมากเข้าไปด้วย ซึ่งอาจทำให้ค่าที่ออกมาไม่ตรงกับความเป็นจริงเท่าใดนัก ทำให้แม้ตัวเลขบ่งชี้ความเป็นจริงที่ว่า ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาขาดครูในหลายพื้นที่เนื่องจากในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา อัตราการจ้างครูให้ทดแทนอัตราครูที่เกษียณอายุไปมีน้อยมาก นอกจากนี้ยังมีปัญหาการใช้สิทธิพลแสนสายดึงครูไปช่วยราชการที่อื่นมาก ทำให้ตัวเลขทางสถิติที่กล่าวมาไม่ได้สะท้อนความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเท่าใดนัก

โอกาสในการพัฒนาการศึกษาไทย

อัมมาร สยามวาลา (2555) กล่าวว่า ครูที่สอนไม่เก่งทำให้นักเรียนได้ความรู้มาเพียง 0.5 ปี ต่อปี การศึกษาหนึ่งในขณะที่ครูที่สอนเก่งสามารถช่วยให้นักเรียนได้ความรู้เหมือนได้เรียนถึง 1.5 ปีในช่วงเวลาเท่ากัน จะเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการสอนของคุณครูมีผลสำคัญอย่างมากต่อคุณภาพของเด็กที่จบออกมา คุณภาพการสอนนั้น ไม่ใช่เพียงแต่ความเก่งหรือความเฉลียวฉลาดที่อยู่ในหัวเท่านั้นแต่การสอนอย่างมีศิลปะก็เป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน หากจะเดินเข้าไปอ่านหนังสือให้นักเรียนฟังเพียงอย่างเดียว ไม่ได้เป็นตัวอย่างว่าครูคนนั้นจะมีคุณภาพการสอนที่ดี ครูที่มีการสอนที่ดีต้องรู้จักการใช้จิตวิทยาการสอนให้เป็นประโยชน์โดยเฉพาะเรื่องของการสร้างแรงจูงใจหรือสร้างแรงกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนนั่นเอง

ปณิตา นิรมล (2552) กล่าวว่า การสอนของครูแต่ละคนล้วนมีเทคนิคที่แตกต่างกันออกไป เช่น การใช้เทคนิคการสอนให้สนุกสนานสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองการชมเชย หรือการให้คะแนน เป็นต้น แม้จะดูเรียบง่ายแต่สามารถช่วยสร้างแรงจูงใจในการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การปฏิรูปคุณภาพการศึกษาควรต้องมีการสร้างความรับผิดชอบ (Accountability) ในการจัดการศึกษาที่ชัดเจน

ดิลกะ ลัทธพิพัฒน์ (2555) ได้ให้เหตุผลถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อผู้เรียนว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะชี้้นำให้การปฏิรูปส่วนอื่นๆ สำเร็จหรือล้มเหลวได้ เช่น แม้ประเทศไทยจะสามารถลงทุนฝึกอบรมครูที่มี

ญาในด้านการสอนให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น แต่ทว่าหากระบบยังขาดกลไกความรับผิดชอบ ย่อมทำให้ครูไม่ตั้งใจจะสอนอย่างเต็มที่ อาจมัวไปสนใจเรื่องอื่นเพื่อที่จะเพิ่มเลื่อนฐานะของตนมากกว่าการเตรียมการสอนจากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าปัญหาที่แท้จริงของ

กฤติน พันธ์สุเสนา (2553) กล่าวว่า ระบบการศึกษาของประเทศไทยจึงไม่ใช่ปัญหาการขาดทรัพยากร เพราะประเทศมีการทุ่มงบประมาณด้านการศึกษาไม่ได้ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกันแต่อย่างใด อีกทั้งนักเรียนไทยยังใช้เวลาเรียนในห้องเรียนมากกว่านักเรียนประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน อีกทั้งค่าเรียนและเวลาของผู้ปกครองและนักเรียนอีกมากมายที่หมดไปกับการพาลูกๆ ของตนไปกวดวิชา ปัญหาที่แท้จริงของระบบการศึกษาไทย จึงเป็นเรื่องของการขาดประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรในระบบการศึกษาของทั้งนักเรียนและผู้ปกครองต่างหาก การเริ่มการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยจึงควรเริ่มต้นที่การสร้างความรู้สึกรับผิดชอบบุคลากรในโรงเรียน ครู ภาครัฐ จากนั้นจึงหนุนเสริมด้วยมาตรการอื่นต่อไป นอกจากนี้ระบบการศึกษาไทยควรมีความยืดหยุ่น และมุ่งเอาความต้องการและศักยภาพของนักเรียนเป็นที่ตั้งไม่ใช่เอาความต้องการของสถานศึกษาเป็นที่ตั้ง

สุนทรี คนเที่ยง (2550) กล่าวว่า การรับเด็กเข้ามา เป็นจำนวนมากๆ การนำเงินสร้างอาคารปลูกสร้างมากมาย โดยไม่ได้สนใจความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เด็กหลายคนจึงไม่สามารถที่จะเรียนรู้และใช้ความถนัดของตนเองได้อย่างเต็มที่ ทั้งในด้านศิลปะ ด้านหัตถกรรม หรือแม้แต่ในด้านการเกษตร หากสถานศึกษาไม่ได้ส่งเสริมในเรื่องเหล่านี้แต่กลับไปส่งเสริมในเรื่องวิชาการเพียงอย่างเดียว ย่อมทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่ชอบ ต่อต้าน และไม่สามารถเรียนรู้ตามศักยภาพที่ตนมีได้ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน พฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดีในที่สุด ทั้งๆ ที่การศึกษาควรเป็นสิ่งที่สร้างแรงจูงใจให้เด็กได้เรียนในสิ่งที่ตนต้องการแต่ปัจจุบันกับกลายเป็นหน้าที่ที่เรียนให้ผ่านไปวันๆ ดังนั้นการจัดการศึกษาที่จะนำสังคมให้เกิดการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน น่าจะมีจุดเริ่มต้นจากการจัดการศึกษาในระบบสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะในด้านของบุคลากรดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ทั้งหมดทั้งมวลนี้เป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นของการพัฒนาเท่านั้น เพราะการพัฒนาการศึกษาให้ยั่งยืน นั้น ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ มิใช่เพียงแค่ด้านใดด้านหนึ่ง การกำหนดนโยบายจากระดับสูงสู่ผู้ปฏิบัติระดับล่างเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำพาการศึกษาพัฒนาอย่างยั่งยืน การอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่ายเท่านั้นที่จะเป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

Senge. Peter M. (2000) กล่าวว่า การปรับมุมมองแนวคิดของการจัดการศึกษาให้หลุดออกจากแนวคิดเดิมโดยให้ความสำคัญกับบุคคล โดยให้บุคคลมีส่วนร่วม มีรูปแบบการทำงานที่สร้างสรรค์ และมีกรอบความคิดในการค้นหาเหตุค้นหาค้นหาผล และบุคคลสามารถแสดงความสามารถของตนได้อย่างสูงสุด ทั้งหมดทั้งมวลจะเกิดขึ้นได้ การศึกษาต้องรู้จัก เปิดกว้าง เพื่อให้การพัฒนาบุคคลทั้งบุคลากรในองค์กรและ นักเรียน นักศึกษาได้อย่างเต็มตามศักยภาพและต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

วิไลภรณ์ เตชะ (2560) กล่าวว่า การพัฒนาระบบการศึกษาของประเทศไทยจึงควรเริ่มต้นที่การสร้างความรู้สึกรับผิดชอบบุคลากรในสถาบัน และควรมุ่งเอาความต้องการและศักยภาพของนักเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนา และ การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นต้องอาศัยความร่วมมืออย่างบูรณาการจากทุกภาคส่วน การ

เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้เปิดกว้างสามารถนำไปสู่การพัฒนาบุคลากรทั้งจากภายในองค์กรและนักเรียนได้อย่างเต็มตามศักยภาพและต่อเนื่องตลอดชีวิตซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีรายละเอียด ดังนี้

ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ (2556) ได้ศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่านักศึกษามีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมที่ระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) นักศึกษามีความเป็นพลเมืองด้านการเคารพกติกาสูงที่สุด รองลงมาคือ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมของนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามเพศ ภูมิภาค ผลการเรียน คณะ ชั้นปี และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า 1) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมในรายวิชาการศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2) ควรจัดให้มีการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา

จินตนา ศรีนุกูล (2557:บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) ได้ทำการศึกษาเรื่องศูนย์เรียนรู้การเมืองและการเลือกตั้งอาเซียน กรณี แนวทางการให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย มุ่งศึกษาเปรียบเทียบ การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (civiceducation) ของต่างประเทศ คือออสเตรเลีย แคนาดา และสหรัฐอเมริกา และโครงการสร้างสำนักพลเมือง ของสถาบันพระปกเกล้า ประเทศไทย โดยใช้คุณลักษณะ 3 ประการที่เป็น ปัจจัยแสดงความสำเร็จของการเรียนรู้ คือ “ความรู้” “ทักษะ” และ “ทัศนคติ เจตคติ” เป็นประเด็นในการ เปรียบเทียบ ผลการศึกษา พบว่าประเด็น “ความรู้” การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองของออสเตรเลีย และโครงการ สร้างสำนักพลเมือง มีเนื้อหา สาระที่กว้าง มีรายละเอียดครอบคลุมความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย และคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จึงเป็นการศึกษาที่ให้ความรู้แก่นักเรียน ผู้เรียนอย่างเพียงพอในการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับการศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองของแคนาดา และสหรัฐอเมริกา มีเนื้อหา สาระเฉพาะเรื่อง ซึ่งยังไม่ครอบคลุมสาระหลักของการเรียนรู้เพื่อสร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประเด็น “ทักษะ” การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองของออสเตรเลีย แคนาดา และโครงการสร้างสำนักพลเมืองเน้นให้นักเรียนผู้เรียนต้องเข้าไปร่วมดำเนินกิจกรรม ปฏิบัติงานร่วมกับ ชุมชน เพื่อให้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง และรู้จักการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เกิดความรับผิดชอบ มีส่วน ร่วม สำหรับการศึกษเพื่อสร้างพลเมืองของสหรัฐอเมริกาไม่มีรายละเอียดกำหนดแนวทางและกระบวนการในการเรียนร่วมกับชุมชนประเด็น “ทัศนคติ เจตคติ” การศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองของออสเตรเลีย และโครงการ สร้างสำนักพลเมืองสามารถให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติ และเจตคติจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรและจากกระบวนการเรียนในชั้นเรียน และการร่วมปฏิบัติกิจกรรมกับชุมชน สำหรับการศึกษเพื่อสร้างพลเมืองของออสเตรเลีย

และสหรัฐอเมริกาไม่ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการประเมินผู้เรียนแนวทางการให้ความรู้เพื่อสร้างพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยของศูนย์เรียนรู้การเมืองและการเลือกตั้งอาเซียน ควรดำเนินการใน 2 ประเด็น คือ (1) การเตรียมการเพื่อให้ความรู้ คือ (1.1) ด้านเนื้อหาสาระในการให้ความรู้แก่นักเรียน ผู้เรียนควรมีสาระครอบคลุมทั้งด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นเนื้อหาสาระแกนหลัก โดยมีระบอบการปกครองรูปแบบอื่นที่ใช้ในประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนมาสนับสนุนเพื่อให้นักเรียน เยาวชนได้มีการเรียนรู้ที่กว้าง และครอบคลุมครบทั้ง 2 ด้าน (1.2) ประเด็นกระบวนการที่สร้างทักษะให้นักเรียนผู้เรียนได้เกิดทักษะจากการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สถานการณ์จริงกับผู้ที่มีความรู้ในชุมชน ควรดำเนินการในลักษณะการประยุกต์ใช้เป็นลักษณะแบบจำลอง สถานการณ์จากเหตุการณ์จริงเพื่อให้นักเรียนผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้อง และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเองและโดยกลุ่มซึ่งสามารถจัดขึ้นได้ในลักษณะค่ายจำลอง สถานการณ์ บทบาทสมมุติ เป็นต้น (1.3) ประเด็นการประเมินผล และการประเมินผู้เรียน ควรดำเนินการให้ครอบคลุมทั้ง 2 ประเด็นเพื่อให้ทราบว่า การให้การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง นั้น นักเรียน ผู้เรียนได้รับความรู้ และมีทักษะดีเพียงพอหรือไม่ เพื่อการให้การศึกษาที่มีประสิทธิผลต่อผู้เรียนอย่างจริงจัง และนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องตามบริบททางการเมืองและสังคมของประเทศไทย (2) แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้ความรู้ ควรดำเนินการในลักษณะ (2.1) ร่วมมือกับสถานศึกษา เช่น โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัยในการสนับสนุนผู้เรียนที่เป็นเด็กเยาวชนให้มีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและไปในทิศทางที่สอดคล้องกันและใช้ทรัพยากรที่อยู่ให้เกิดความคุ้มค่า (2.2) นำเทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการส่งเสริมให้นักเรียน ผู้เรียนได้เรียนรู้จากหลายช่องทางในลักษณะคู่มือสำเร็จรูป (kits) เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนที่ต้องการเรียนจากโรงเรียน หรือบ้านโดยไม่ต้องเดินทางมาเรียนรู้ที่ศูนย์เรียนรู้การเมืองและการเลือกตั้งอาเซียน

ดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์ และ วรณิ แกมเกตุ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพัน กับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย พบว่า 1) ตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย 2) ด้านทักษะพลเมือง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหาของสังคม 3) ด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความภาคภูมิใจในสังคม และจิตสำนึกความเป็นพลเมือง และ 4) ด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม 2) โมเดลตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ = 45.97, df = 32, p = 0.06, GFI = 0.99, AGFI = 0.99 และ RMSEA = 0.02

จิตติยา วาจิ (2559) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม และรายด้านพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากากไปน้อย ดังนี้ ปัจจัยด้านการปลูกฝังจากโรงเรียน รองลงมา ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยด้านจิตสาธารณะ และปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ตามลำดับ พฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร ในภาพรวม ระดับพฤติกรรม จิตสาธารณะอยู่ในระดับสูง พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากากไปน้อย ดังนี้ การช่วยเหลือผู้อื่น รองลงมา การเสียสละต่อสังคม และการมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีเพศ อายุต่างกัน มีพฤติกรรม จิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีระดับชั้นเรียน ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีตัวแบบด้านจิตสาธารณะต่างกัน มีพฤติกรรมจิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559) กล่าวในรายงานการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองว่าพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองของต่างประเทศผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยตลอดจนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผ่านกิจกรรมประชาธิปไตยและการฝึกปฏิบัติเป็นไปตามบริบทและสถานการณ์ของแต่ละประเทศ มีหลักสูตรด้านความเป็นพลเมืองเป็นการเฉพาะ ที่ต่างมุ่งให้พลเมืองของตนมีความรอบรู้และตื่นรู้ในระบบประชาธิปไตย เคารพกฎหมายและนิติรัฐ สันติวิธี รู้จักสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความเป็นชาติและคำนึงถึงอัตลักษณ์ของประเทศของตน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีจิตอาสา และค่านิยมร่วมมีความสามารถในการจัดการการเงินและวางแผนชีวิตในการดำรงตนในระบบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรจึงมุ่งให้พลเมืองเป็นพลเมืองภายใต้รัฐบาลของประเทศนั้นๆ โดยเฉพาะการให้หลักสูตรพลเมืองเป็นแกนกลางของการเรียนรู้วิชาอื่นๆ ที่ต่างต้องมุ่งสู่ความเป็นพลเมืองของชาตินั้นๆ รวมทั้งการมีส่วนร่วมในวิถีการสร้างความเป็นพลเมืองจากทุกภาคส่วนวิธีการสำคัญคือการฝึกการโต้แย้งทั้งประเด็นสังคมและการเมืองอย่างมีเหตุผล รวมทั้งการฝึกปฏิบัติให้เกิดการเรียนรู้จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของความเป็นพลเมืองที่ดีในวิถีประชาธิปไตยจากบทเรียนการศึกษาพลเมืองของประเทศไทยและต่างประเทศดังกล่าว เพื่อเป็นการปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาพลเมืองของประเทศไทย ดังนั้น ประเด็นที่สมควรนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายจึงควรเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศ โดยเฉพาะบริบทการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และประยุกต์เข้ากับความเปลี่ยนแปลงของโลก มีความเป็นนานาชาติ มุ่งให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมายและนิติรัฐ สันติวิธี รู้จักสิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบ มีความเป็นชาติ และคำนึงถึงอัตลักษณ์ของประเทศของตน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีจิตอาสา และค่านิยมร่วม มีความสามารถในการจัดการการเงินและวางแผนชีวิตในการดำรงตนในระบบประชาธิปไตย

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการปรับปรุงทั้งระบบ ทั้งด้านหลักสูตรให้ทันสมัยสอดคล้องกับเหตุการณ์ทางสังคมและการเมือง และเน้นความเป็นพลเมืองให้เป็นวิชาแกนกลาง การผลิต พัฒนาและประเมินครูและผู้บริหารที่สอดคล้องกับการสร้างความเป็นพลเมืองที่ประเทศชาติต้องการ โดยกำหนดให้มีวิชาเกี่ยวกับสาระและเทคนิคการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง การมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการปฏิบัติ การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเป็นพลเมืองของประชาชน ในชาติการจัดให้มีหน่วยงานสนับสนุนส่งเสริม ยกย่อง วิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้านความเป็นพลเมืองที่บูรณาการในทุกวิชา เป็นต้น

คารุณี ทิพยกุลไพโรจน์ (2560) ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย พบว่าตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ คือ 1) ด้านความรู้ในการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้ในหลักการของระบอบประชาธิปไตย 2) ด้านทักษะพลเมือง ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของสังคม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแก้ปัญหาของสังคม 3) ด้านเจตคติต่อความเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความภาคภูมิใจในสังคม และจิตสำนึกความเป็นพลเมือง และ 4) ด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมือง ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม และพบว่าโมเดลตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ = 45.97, df = 32, p = 0.06, GFI = 0.99, AGFI = 0.99 และ RMSEA = 0.02

เนตรดาว ใจจันทร์, วาริรัตน์ แก้วอุไร และสายฝน วิบูลรังสรรค์ (2560) การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัย พบว่า 1. แนวคิดการจัดกิจกรรมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนควรจัดกิจกรรมเน้นบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันในสังคมที่หลากหลาย สร้างทักษะความรู้ เน้นการฝึกปฏิบัติจริง พัฒนาทักษะต่างๆ ในศตวรรษที่ 21 ทั้งทักษะการสื่อสาร ทักษะแก้ปัญหา ทักษะชีวิต ทักษะการใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมคุณลักษณะความรับผิดชอบ ลักษณะสำคัญของความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน คือ 1) มีความรู้เกี่ยวกับประเทศตนเอง เกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในอาเซียน ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต สภาพภูมิประเทศ ความเชื่อและการดำรงชีวิตของประเทศในอาเซียน และอัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน 2) มีทักษะต่างๆ 3) มีเจตคติในเรื่องความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ ทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน มีการบูรณาการองค์ความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิตแบบไร้พรมแดน มุ่งเน้นการสื่อสารและความร่วมมือพัฒนาที่ยั่งยืน การร่วมมือกันในการสร้างและพัฒนาระบบการเรียนการสอนร่วมกันในประชาคมอาเซียน เรียนรู้จากสังคม ปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้ทำให้สำเร็จในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน ผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการเตรียมการ การเป็นต้นแบบการจัดกิจกรรม ให้คำแนะนำ กระตุ้นการคิด 2. รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์เพื่อสร้างเสริมความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียน สำหรับ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาของรูปแบบ 2) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบกิจกรรม 3) หลักการ 4) วัตถุประสงค์ 5) การวัดและประเมินผล 6) กระบวนการจัดกิจกรรม 7) โครงสร้างและเนื้อหาในรูปแบบกิจกรรม โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน (PCDCD) ได้แก่ ขั้นที่ 1 ให้กรณีศึกษาหรือปัญหา (Problem Based) ขั้นที่ 2 การค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง (Concurrence Seeking) ขั้นที่ 3 การอภิปรายในบทบาทฝ่ายเสนอและฝ่ายค้าน (Debate) ขั้นที่ 4 การสลับบทบาทอีกครั้งหนึ่ง (Change positions) ขั้นที่ 5 การร่วมกันสรุปเป็นคำตอบ (Draw conclusion) ผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบกิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมากและมีความสอดคล้องในทุกองค์ประกอบ และผลการทดลองนำร่อง พบว่า มีความเหมาะสมนำไปใช้จัดกิจกรรมได้ 3. นักเรียนมีความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนหลังร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนร่วมกิจกรรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดย 1) นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนมีทักษะความเป็นพลเมืองในประชาคมอาเซียนหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 3) นักเรียนมีเจตคติต่อการร่วมกิจกรรมตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .01 และ 4. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในระดับมาก

เบญจมาศ บุตศรี และจตุภูมิ เขตจัตุรัส (2560: บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาโมเดลการวัดความเป็น พลโลกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า 1) ความเป็นพลโลกของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 11 ตัวแปร ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มี 7 ตัวแปร คือ การวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูลเหตุการณ์โลก การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การเคารพสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเข้าร่วมกิจกรรมการเมืองในระดับต่างๆ และการมีจิตสาธารณะ และองค์ประกอบที่ 2 ด้านคุณลักษณะภายในบุคคล มี 4 ตัวแปร คือ การมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ความซื่อสัตย์ การยอมรับคุณค่าในความหลากหลาย และการมองเห็นและเข้าถึงปัญหาในฐานะของสมาชิกโลก 2) โมเดลการวัดความเป็นพลโลกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่า = 48.50, df=37, p = 0.097, GFI = 0.98, AGFI = 0.96, RMSEA = 0.029

Asfaw & Isaac M Mbeche (2004: 840-854) ศึกษาเรื่องบทบาทของสถาบันในกระบวนการพัฒนาประเทศในแอฟริกา งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อประเมินบทบาทของสถาบันในกระบวนการพัฒนาในประเทศแอฟริกา ผลการศึกษาพบว่า ขณะที่สถาบันมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประเทศในทวีปแอฟริกากลับอ่อนแอ และไม่มีประสิทธิภาพซึ่งเกิดจากความอ่อนแอในการบังคับใช้กฎหมายคอร์รัปชัน ความล้มเหลวในการจัดการ ความอ่อนแอในสังคม และการแทรกแซงทางการเมือง แต่พบว่าสถาบันที่มีการจัดการที่ดีมีองค์ประกอบเหมาะสม สามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาและลดความยากจนในแอฟริกาได้ โดยการสร้างสภาวะแวดล้อมที่สร้างสรรค์ ในการนำการพัฒนาที่ยั่งยืนไปใช้ ดังนั้นประเทศใน

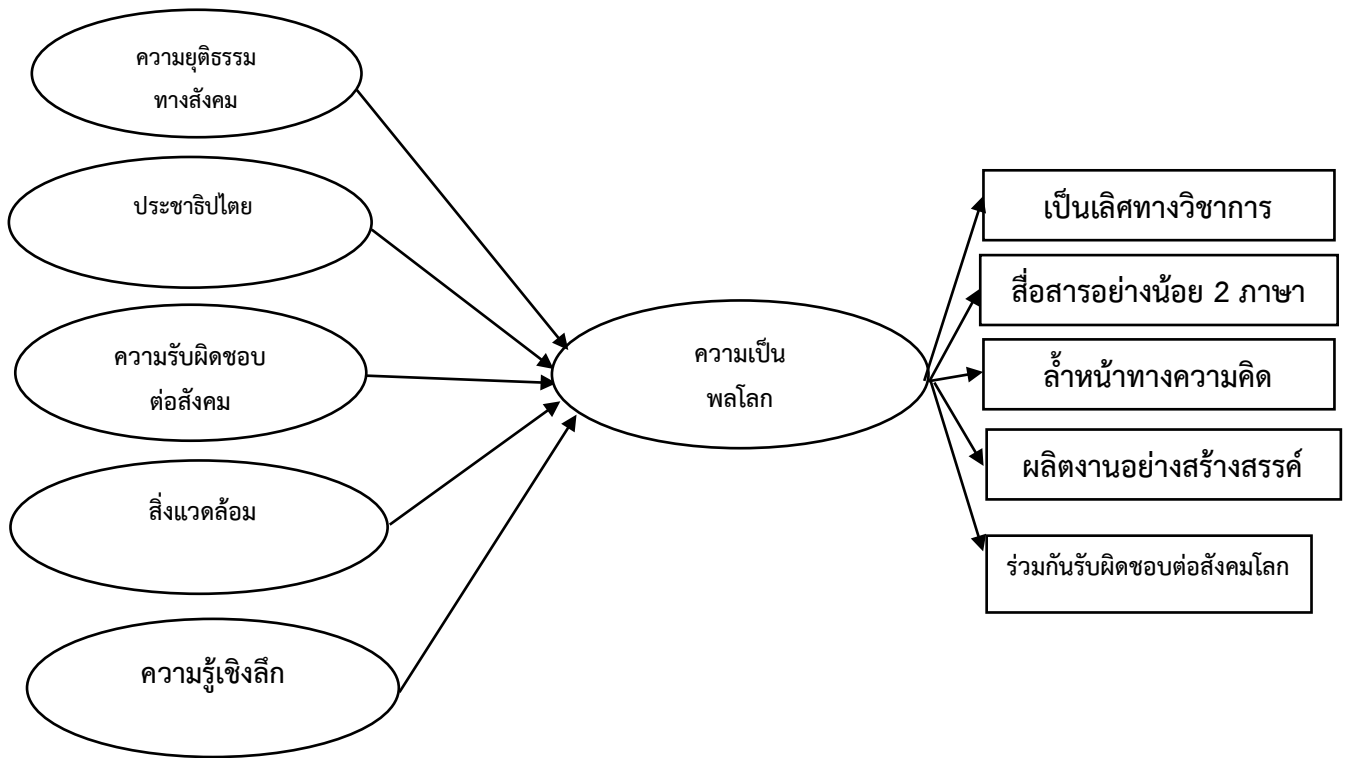
แอฟริกา ควรสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีการตอบสนองที่ดีและเป็นประชาธิปไตย ซึ่งจะช่วยให้เกิดการ บริหารที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส รวมทั้งทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ที่ยั่งยืนต่อไป

Raouia Manseur (2017) ศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมในการเป็นพลโลกเพื่อการศึกษาสำหรับสร้างโลกที่ดี ศึกษากว่า กล่าวไว้ว่า ในโลกที่เต็มไปด้วยประเด็นปัญหาที่เป็นอันตรายและร้ายแรงทั่วโลก การรักษาสีทิมมนุษยชน และการรักษาสันติภาพ การรักษาเสถียรภาพดูเหมือนเป็นเรื่องยาก ครูสอนภาษาอังกฤษ (เช่นภาษาอังกฤษ เป็นภาษาต่างประเทศ) ควรระมัดระวังในประเด็นทั่วโลกนอกเหนือไปจากเหตุการณ์ที่น่าสยงเช่นความรุนแรง ความไม่เสมอภาค ความยุติธรรม ความ ไม่สุภาพและด้านลบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นนอกห้องเรียน ดังนั้น เพื่อ หลีกเลี่ยงหรือ ลดผลกระทบต่อปัญหาเหล่านั้น ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับจริยธรรมในการเป็นพลโลก ในการ เป็นสมาชิกของสังคมเดียวกัน ถือเป็นความรับผิดชอบของครูโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเตรียมนักเรียนให้เผชิญ ปัญหาของยุคปัจจุบันและเตรียมทักษะและความรู้ต้องเป็นพลเมืองที่รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน จรรยาบรรณ ในการเป็นพลโลก มีคุณค่าต่อการศึกษาและเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเผชิญกับปัญหาโลกาภิวัตน์และให้ ทักษะและแนวคิดทางจริยธรรมที่จำเป็นเช่น เคารพ, เอาใจใส่, ความร่วมมือและมาตรฐานอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อที่จะสร้างสังคมจริยธรรมทั่วโลก

Audrey osler (2010) ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการศึกษาเป็นพลโลก ความท้าทายสำหรับรัฐชาติ กล่าวไว้ว่า ว่าในยุคโลกของเราเราจำเป็นต้องได้รับการศึกษาเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองแบบใหม่ซึ่งท้าทาย สมมติฐานที่มีอยู่ทั่วไปเกี่ยวกับการเรียนรู้ของพลเมืองในโรงเรียน ซึ่งอาจมีการพัฒนาเพื่อทดแทนรูปแบบ การศึกษาในปัจจุบันสำหรับสัญชาติซึ่งบางครั้งอาจมีความเสี่ยงที่จะถูกผูกขาดและเป็นชาติของรูปแบบปัจจุบัน โดยอ้างว่าจักรวรรดินิยมไม่จำเป็นต้องอยู่ในความตึงเครียดทางอารมณ์ แต่ประเทศชาติยังต้องการที่จะ จินตนาการอีกครั้งว่ามีความหลากหลายและเป็นสากลหากรัฐชาติมีการตอบสนองต่อแรงกดดันของกระแส โลกาภิวัตน์การย้ายถิ่นของแรงงานและการเปลี่ยนแปลง แทนที่จะเห็นว่าความหลากหลายเป็นภัยคุกคามต่อ ระบอบประชาธิปไตย

9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกอย่างยั่งยืนของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนาวิทยา จากการสังเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลความเป็นพลโลกอย่างยั่งยืน แต่ละปัจจัยตามแนวคิดเชิงทฤษฎีและ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกอย่างยั่งยืนของ นักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนาวิทยา มีรายละเอียดดังนี้ ตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผล ต่อความเป็นพลโลก มีจำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ ความยุติธรรมทางสังคม ยึดถือหลักประชาธิปไตย ความ รับผิดชอบต่อสังคม ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม ความรู้เชิงลึก และองค์ประกอบของความเป็นพลโลก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) เป็นเลิศทางวิชาการ 2) สื่อสารอย่างน้อย 2 ภาษา 3) ล้ำหน้าทาง ความคิด 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ และ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ดังรายละเอียดแสดงใน ภาพ 7

ภาพ 7 รูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหตุและตัวแปรผล (Cause-Effect Relationship) และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยหลัก 2 ช่วงคือ 1) การศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลโลก และ 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุ กับความเป็นพลโลก ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

นอกจากแนวคิดการวิจัยดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้อธิบายถึงวิธีการดำเนินการวิจัยในหัวข้ออื่นๆ ตามลำดับดังนี้

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3) การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 5) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 6) การแปลผลข้อมูล
- 7) แผนการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2,744 คน (แผนปฏิบัติการประจำปีโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา, 2561) โดยสามารถจำแนกตามระดับชั้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา

2561 จำนวน 396 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สุ่มตามระดับชั้น จาก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
2. แบ่งชั้นแต่ละระดับ ให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างระดับชั้นละเท่าๆกัน จำนวน 396 คน โดยแบ่งเป็นระดับชั้นละ 72 คน จำนวน 66 ห้องเรียน

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ที่วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูง จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน

1.2.2 จากการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ได้ 396 คน ผู้วิจัยจึงได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการทางสถิติ (Statistical Sampling Methods) โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.2.1 สุ่มอย่างง่ายแบบไม่ใส่คืน (Without Replacement) ด้วยวิธีจับสลากเพื่อให้ได้นักเรียนแต่ละระดับชั้น ตามจำนวนที่กำหนดไว้ ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มเลือกระดับชั้น และแต่ละระดับชั้น

ที่	ระดับชั้น	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	มัธยมศึกษาปีที่ 1	12	549	72
2	มัธยมศึกษาปีที่ 2	12	533	72
3	มัธยมศึกษาปีที่ 3	12	498	72
4	มัธยมศึกษาปีที่ 4	10	389	72
5	มัธยมศึกษาปีที่ 5	10	387	72
6	มัธยมศึกษาปีที่ 6	10	388	72
	รวม	66	2,744	396

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ และระดับชั้น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับพฤติกรรมความเป็นพลโลก เป็นแบบมาตราวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ ทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆที และไม่เคยเลย ให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับเดียว โดยครอบคลุมความเป็นพลโลก ผู้วิจัยสังเคราะห์ ขึ้น โดยจัดเรียงเนื้อหาข้อคำถาม ตามลำดับขององค์ประกอบที่นำมาศึกษา มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ โดยจัดเรียงเนื้อหา ข้อคำถาม ตามลำดับของปัจจัยที่นำมาศึกษา ดังนี้

1. ความเป็นเลิศทางวิชาการ
2. สื่อสารอย่างน้อยสองภาษา
3. ล้ำหน้าทางความคิด
4. ผลงานอย่างสร้างสรรค์
5. ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ตามการรับรู้ของนักเรียน ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาจากระดับพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนาวิทยา โดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

5	หมายถึง	พฤติกรรมที่แสดงออกทุกครั้ง
4	หมายถึง	พฤติกรรมที่แสดงออกบ่อยครั้ง
3	หมายถึง	พฤติกรรมที่แสดงออกบางครั้ง
2	หมายถึง	พฤติกรรมที่แสดงออกนานๆครั้ง
1	หมายถึง	พฤติกรรมที่ไม่เคยแสดงออกเลย

ปัจจัยที่มีส่งผลต่อความเป็นพลโลก มีทั้งหมด 5 ปัจจัย โดยจัดเรียงเนื้อหา ข้อคำถาม ตามลำดับของปัจจัยที่นำมาศึกษา ดังนี้

- 1) ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)
- 2) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)
- 3) ประชาธิปไตย (Democracy)
- 4) ความยุติธรรมทางสังคม (Justice)
- 5) สิ่งแวดล้อม (Environment)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

รายละเอียดการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย มีดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และกรอบการวัดตัวแปร

3.2 สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม (Specification Table) โดยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้นมากำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวนข้อคำถาม เขียนข้อคำถามที่จะพัฒนาเป็นแบบสอบถาม

3.3 นำตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม และข้อคำถามไปตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงข้อคำถามให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

3.4 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยดำเนินการดังนี้

3.4.1 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสม ของข้อ

คำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถาม โดยที่ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

1. ดร.ศักดิ์สิทธิ์ อิ่มแมน อาจารย์ประจำ วิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยพะเยา

2. ดร.ภัทรวรรณ คำแปล อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

3. ดร.ไพศาล วงศ์ประโช้ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโพหนองพัฒนาวิทยา

จากนั้นดำเนินการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ถ้าข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จะสามารถตัดสินได้ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ การตรวจสอบความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบ และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา จากการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 3 คน (รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ภาคผนวก ก) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความแม่นยำตรงของข้อคำถาม โดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of item-objective congruence: IOC) ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.63-1.00 ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไปทุกข้อคำถาม ดังนั้นสามารถตัดสินใจได้ว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมหรือมีความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (สุวิมล ติรกานันท์. 2542)

3.4.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักเรียนในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาคุณภาพของเครื่องมือ โดย วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) โดยใช้วิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ และจากการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 116-117) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาความเชื่อมั่น เป็นดังนี้

ถ้ามีค่าตั้งแต่	.00- .20	แสดงว่ามีความเชื่อมั่นต่ำมาก
ถ้ามีค่าตั้งแต่	.21- .40	แสดงว่ามีความเชื่อมั่นต่ำ
ถ้ามีค่าตั้งแต่	.41- .70	แสดงว่ามีความเชื่อมั่นปานกลาง
ถ้ามีค่าตั้งแต่	.71-1.00	แสดงว่ามีความเชื่อมั่นสูง

จากการหาคุณภาพของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามความเป็นพลโลก ซึ่งประกอบด้วย เป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารอย่างน้อยสองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลงานอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก

เพื่อหาค่าความเที่ยงและแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลโลก ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge) ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ประชาธิปไตย

(Democracy) ความยุติธรรมทางสังคม (Justice) และ สิ่งแวดล้อม (Environment) ตามลำดับหลังจากนั้น ปรับปรุงแบบสอบถามและข้อคำถามก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ในขั้นตอนต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยขอหนังสือความร่วมมือในการเก็บข้อมูลถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนโพหนองพัฒนาวินิตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อขออนุญาต และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่าง และขอให้ตอบกลับภายใน 1 สัปดาห์

4.3 ดำเนินการติดตามเก็บแบบสอบถามคืน และนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบ จำนวนแบบสอบถาม และความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ สำหรับนักเรียนที่ผู้วิจัยยังไม่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะ ประสาน เพื่อขอเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

4.4 ตรวจสอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป และได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น จำนวน 396 ฉบับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ก่อนลงมือวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเตรียมการเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบ ข้อมูลเพื่อให้มีความพร้อมสำหรับการวิเคราะห์ โดยตรวจสอบรายการในแบบสอบถามเพื่อความถูกต้องและ ความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลทุกรายการ ผู้วิจัยสร้างแฟ้มข้อมูลเพื่อบันทึกข้อมูลตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และในกรณีที่ข้อมูลยังคงมีการขาดหาย ผู้วิจัยจัดการกับการขาดหายของข้อมูลโดยการใช้ค่าเฉลี่ย และ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลด้วยการนับค่าความถี่ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเมื่อข้อมูลพร้อมสำหรับการ วิเคราะห์ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน 2 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และ การวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเป็นการวิเคราะห์เพื่อศึกษาลักษณะของข้อมูลแต่ละตัวแปร ตรวจสอบ ข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติที่จะใช้วิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย และการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเพื่อตรวจสอบ อิทธิพลของตัวแปรที่สนใจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และ การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป รายละเอียดแต่ละส่วนมีดังนี้

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ข้อ ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ ระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพหนองพัฒนาวินิตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพหนองพัฒนาวินิตา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 รายละเอียดในแต่ละส่วนมีดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์ระดับความเป็นพลโลก และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพชนกพัฒนาวิทยา การวิเคราะห์ทีละขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2.3 วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพชนกพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

5.2.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก ของนักเรียนโรงเรียนโพชนกพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติบรรยาย

6.1.1 การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน และข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

6.1.2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สำหรับวิเคราะห์ระดับการแสดงออกของความเป็นพลโลก และระดับการแสดงออกของปัจจัยที่นำมาศึกษา

6.2 สถิติอ้างอิง

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพชนกพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยใช้วิธี Multiple Regression วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร 5 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เชิงลึก ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม ความยุติธรรม และ ความรับผิดชอบต่อสังคม

7. การแปลผลข้อมูล

7.1 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยระดับความเป็นพลโลก และระดับการแสดงออกในปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพชนกพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 นั้น ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความ ดังนี้ (ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ, 2547)

4.51– 5.00 หมายถึงพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนที่มีความเป็นพลโลก อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายถึงพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนที่มีความเป็นพลโลก อยู่ในระดับมาก

2.51– 3.50 หมายถึงพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนที่มีความเป็นพลโลก อยู่ในระดับปานกลาง

1.51– 2.50 หมายถึงพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนที่มีความเป็นพลโลก อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึงพฤติกรรมการปฏิบัติของนักเรียนที่มีความเป็นพลโลก อยู่ในระดับน้อยที่สุด

7.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพชนกพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยใช้วิธี การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่นำเสนอในบทที่ 4 นี้ จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับของวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 ดังนี้ เพื่อ (1) ศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัย ดังนี้

1. สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอและการแปลความหมายผลวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 อักษรย่อที่ใช้แทนตัวแปร

ACAD	แทน	เป็นเลิศทางวิชาการ (Academic)
COMM	แทน	สื่อสารอย่างน้อยสองภาษา (Communicate)
THIN	แทน	ลึ่้าหน้าทางความคิด (Thinking)
CREA	แทน	ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ (Creative)
RESP	แทน	ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (Responsibility)
DEPT	แทน	ความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)
DEMO	แทน	ประชาธิปไตย (Democracy)
ENVI	แทน	สิ่งแวดล้อม (Environment)
JUST	แทน	ความยุติธรรม (Justice:)
SRES	แทน	ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)

1.2 สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้แทนค่าสถิติ

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Maen)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F-Distribution)
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน	ประสิทธิภาพในการทำนาย R Square
Adj.R ²	แทน	ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว(Adjust R Square)
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (Regression Coefficients)
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนในการทำนาย

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อให้ทราบลักษณะสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง และการแจกแจงของตัวแปร โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง และผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

จากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 396 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ แสดงสถานภาพของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นความถี่และค่าร้อยละ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 12

ตาราง 12 ความถี่และร้อยละของข้อมูลแสดงสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ		
1. ชาย	159	40.20
2. หญิง	237	59.80
2. อายุ		
1. 13 ปี	66	16.7
2. 14 ปี	66	16.7
3. 15 ปี	66	16.7
4. 16 ปี	66	16.7
5. 17 ปี	66	16.7
6. 18 ปี	66	16.7

ข้อมูลสถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
3. ระดับชั้น		
1. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	66	16.7
2. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	66	16.7
3. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	66	16.7
4. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	66	16.7
5. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	66	16.7
6. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	66	16.7

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตาราง 11 พบว่า นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหญิง 238 คิดเป็นร้อยละ 59.80 และเป็นชาย จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 40.20

เมื่อจำแนกตามอายุและระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีอายุ 12- 18 ปี และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 ระดับชั้นละเท่ากัน คือ 66 คน คิดเป็น ร้อยละ 16.7 ทุกระดับชั้น

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา

การวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทอง

พัฒนาวิทยา ในส่วนนี้ (1) ศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 13

ตาราง 13 สถิติพื้นฐานของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา

ตัวแปร		ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	แปล ความหมาย
ตัวแปรแฝง	ความเป็นพลโลก	2.88	0.83	ปานกลาง
ตัวแปรสังเกต	เป็นเลิศทางวิชาการ	2.52	0.89	ปานกลาง
	สื่อสารอย่างน้อยสองภาษา	2.93	0.77	ปานกลาง
	ล้ำหน้าทางความคิด	2.92	0.82	ปานกลาง
	ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์	3.02	0.90	ปานกลาง
	ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก	3.02	0.79	ปานกลาง

ตัวแปร		ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน(S.D.)	แปล ความหมาย
ตัวแปรแฝง	ความรู้เชิงลึก	3.62	0.84	มาก
ตัวแปรสังเกต	ประสบการณ์	3.72	0.83	มาก
	ความเชี่ยวชาญ	3.56	0.88	มาก
	ทักษะ	3.60	0.79	มาก
	การสร้างองค์ความรู้	3.63	0.79	มาก
ตัวแปรแฝง	ประชาธิปไตย	3.52	0.79	มาก
ตัวแปรสังเกต	การมีส่วนร่วม	3.54	0.82	มาก
	สิทธิ เสรีภาพ	3.00	0.90	ปานกลาง
ตัวแปรแฝง	สิ่งแวดล้อม	3.51	0.86	มาก
ตัวแปรสังเกต	การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	3.35	0.90	ปานกลาง
	การมีส่วนร่วมดำเนินงานด้าน สิ่งแวดล้อม	3.53	0.95	มาก
	การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	3.63	0.74	มาก
ตัวแปรแฝง	ความยุติธรรม	3.13	0.77	ปานกลาง
ตัวแปรสังเกต	กระบวนการ	3.43	0.97	ปานกลาง
	การปฏิบัติต่อบุคคล	2.96	0.92	ปานกลาง
	ผลลัพธ์	3.18	0.92	ปานกลาง
ตัวแปรแฝง	ความรับผิดชอบต่อสังคม	3.61	0.84	มาก
ตัวแปรสังเกต	สนองประเด็นความยั่งยืน	3.53	0.84	มาก
	สร้างผลกระทบเชิงบวก	3.72	0.95	มาก

จากผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 พบว่านักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา มีระดับการ
แสดงออกของความเป็นพลโลก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.88$) เมื่อพิจารณาตามตัวแปรสังเกต พบว่า
ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$) ด้านสื่อสารอย่างน้อยสองภาษา อยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X} = 2.93$) ด้านล้าหน้าทางความคิด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) ด้านผลิตงานอย่าง
สร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) และด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก อยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.02$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านความรู้เชิงลึกพบว่านักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา มีความรู้เชิงลึก
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า ด้านประสบการณ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$)

รองลงมาคือ ด้านการสร้างองค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) ด้านทักษะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) และ ด้านความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.56$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านประชาธิปไตย พบว่า นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา ประชาธิปไตยอยู่ในระดับ มาก($\bar{X}=3.52$) เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า การมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.54$) ด้านสิทธิ เสรีภาพอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X}=3.00$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา มีความสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.51$) เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.63$)การมีส่วนร่วมดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.35$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านความยุติธรรม พบว่า นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา ความยุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.13$) เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.43$) ด้านการปฏิบัติต่อบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.96$) ด้านผลลัพธ์อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.18$)

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา มีความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$) เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า ด้านสนองประเด็นความยั่งยืน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$) สร้างผลกระทบเชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$)

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ผลการวิเคราะห์ส่วนนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อ (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยใช้วิธี Multiple Regression วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร 5 ตัวแปร ได้แก่ ความรู้เชิงลึก ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม ความยุติธรรม และ ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ตัวแปรความยุติธรรม และตัวแปร ความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงตัดตัวแปรดังกล่าวออก แล้วทำการวิเคราะห์ตัวแปรที่เหลือ ได้แก่ ความรู้เชิงลึก ประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตาราง 14 และ ตาราง 15

ตาราง 14 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียน โรงเรียนโพหนองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยใช้

Pearson Correlation

ตัวแปร	ความเป็นพลโลก	ความรู้เชิงลึก	ประชาธิปไตย	สิ่งแวดล้อม
ความเป็นพลโลก	1	.608(**)	.618(**)	.624(**)
ความรู้เชิงลึก	.608(**)	1	.698(**)	.717(**)
ประชาธิปไตย	.618(**)	.698(**)	1	.667(**)
สิ่งแวดล้อม	.624(**)	.717(**)	.667(**)	1
** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).				

จากตาราง 14 พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยมีค่าอยู่ระหว่าง .608 ถึง .717 เมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึกกับสิ่งแวดล้อม มีค่าเท่ากับ.717 รองลงมาคือ ความรู้เชิงลึกกับประชาธิปไตย ส่วนคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึก กับ ความเป็นพลโลก มีค่าเท่ากับ .608

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองของนักเรียนโรงเรียนโพชนทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t
	B	Std. Error	Beta	B
(Constant)	.594	.124		4.781**
สิ่งแวดล้อม(X1)	.238	.046	.289	5.200**
ประชาธิปไตย(X2)	.256	.049	.284	5.251**
ความรู้เชิงลึก(X3)	.172	.049	.203	3.526**

$R^2 = .479$, $Adj.R^2 = .475$, $SE = .51806$, $F = 120.209$, $Sig.of F = .000$, $*P < .05$ ** $P < .01$

จากตาราง 14 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรเรียงลำดับตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก ได้ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย R^2 เท่ากับ .479 กล่าวได้ว่า ความเป็นได้ของการตั้งสมมติฐานว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลกอย่างยั่งยืน ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองโลก ได้ร้อยละ 47.9 ส่วนอีกที่เหลือร้อยละ 94.60 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น โดยพบปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (beta= .289) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 ประชาธิปไตย (beta เท่ากับ .284) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 และความรู้เชิงลึก (beta เท่ากับ .203) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00

เมื่อกำหนด X_1 แทนด้วยตัวแปรสิ่งแวดล้อม X_2 แทนด้วยตัวแปรประชาธิปไตย และ X_3 แทนด้วยตัวแปรความรู้เชิงลึก

สามารถพยากรณ์ได้ในรูปแบบ ดังสมการ

$$Y = .594 + .238 (X_1) + .256 (X_2) + .172 (X_3)$$

สมการในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .289 (Z_1) + .284 (Z_2) + .203 (Z_3)$$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่นำเสนอในบทที่ 5 นี้ จะกล่าวถึงการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 ดังนี้ เพื่อ (1) ศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุและระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

จากการวิเคราะห์ระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา มีระดับการแสดงออกของความเป็นพลโลก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรสังเกต พบว่า ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสื่อสารอย่างน้อยสองภาษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านล้าหน้าทางความคิด อยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านความรู้เชิงลึกพบว่านักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยามีความรู้เชิงลึกอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า ด้านประสบการณ์ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการสร้างองค์ความรู้ อยู่ในระดับมาก ด้านทักษะ อยู่ในระดับมาก และ ด้านความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับ มากตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านยึดมั่นประชาธิปไตย พบว่า นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา ยึดมั่นประชาธิปไตยอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า ด้านการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ ด้านสิทธิ เสรีภาพอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านใส่ใจสิ่งแวดล้อม พบว่า นักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา มีความใส่ใจสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า การเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก และ การปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ ปานกลาง

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านความยุติธรรม พบว่า นักเรียนโรงเรียนโพหนองพัฒนาวิทยา ความยุติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านการปฏิบัติต่อบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลลัพธ์อยู่ในระดับ ปานกลาง

ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน มีความตระหนักในการแก้ปัญหาของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ Raouia Manseur (2017) ที่การศึกษาเพื่อเป็นพลเมืองโลกได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเพื่อความเป็นพลโลกสามารถใช้เป็น ระบบการสอนได้วิธีการเพื่อสร้างความตระหนักของนักเรียนต่อระดับโลก ปัญหาและวิธีที่พวกเขาสามารถจัดการกับจริยธรรมที่แตกต่างกัน ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทั่วโลก การศึกษาเกี่ยวกับพลเมืองหมายถึงการให้นักเรียนด้วยการเรียนการสอนเกี่ยวกับคุณค่าและทักษะต่างๆเพื่อสร้างสิ่งที่ดีขึ้น โลกซึ่งโดดเด่นด้วยสันติภาพ ความยุติธรรม ความมั่นคง และ คุณลักษณะเชิงบวกอื่น ๆ การถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวข้องคุณธรรมจริยธรรมในสถาบันการศึกษา และพื้นที่การศึกษา เช่น โรงเรียนและมหาวิทยาลัยอาจส่งผลดีต่อทั้งบุคคลและชุมชน

เมื่อพิจารณาตัวแปรแฝงด้านความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า นักเรียนโรงเรียนโพหนองพัฒนาวิทยา มีความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกต พบว่า ด้านสนองประเด็นความยั่งยืน อยู่ในระดับมาก สร้างผลกระทบเชิงบวก อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพหนองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพหนองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยใช้วิธี Multiple Regression พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยมีค่าอยู่ระหว่าง .608 ถึง .717 เมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึกกับสิ่งแวดล้อม มีค่าเท่ากับ.717 รองลงมาคือ ความรู้เชิงลึกกับประชาธิปไตย ส่วนคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึก กับ ความเป็นพลโลก มีค่าเท่ากับ .608

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรเรียงลำดับตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก ได้ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย R^2 เท่ากับ .479 กล่าวได้ว่า ความเป็นได้ของการตั้งสมมติฐานว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลกอย่างยั่งยืน ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองโลก ได้ร้อยละ 47.9 ส่วนอีกที่เหลือ ร้อยละ 94.60 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น โดยพบปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (beta= .289) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 ประชาธิปไตย (beta เท่ากับ .284)

ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 และความรู้เชิงลึก (beta เท่ากับ .203) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการอภิปรายผลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุกับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ซึ่งแต่ละส่วนมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

จากการศึกษาระดับความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า พบว่านักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา มีระดับการแสดงออกของความเป็นพลโลก อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามตัวแปรสังเกต พบว่า ด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสื่อสารอย่างน้อยสองภาษา อยู่ในระดับปานกลาง ด้านลำนำทางความคิด อยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์นั้นต้องมีการพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียนในทุกด้านและพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ร่วมกันในฐานะเป็นพลโลก ซึ่งสอดคล้องกับ Asia Society (2008) ที่กล่าวถึงความสำเร็จทางการศึกษาในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ได้แก่ การเตรียมความพร้อมนักเรียนเพื่อให้เทียบเคียงนานาชาติได้ , การออกแบบใหม่ให้โรงเรียนเพื่อความเสมอภาค ความเป็นเลิศ และความสามารถระดับโลกให้นักเรียนทุกคน, สืบค้นความรู้ของครูและผู้บริหาร ด้านความเป็นสากล , สร้างความเข้มแข็งทางภาษา ตั้งแต่ระดับประถมถึงระดับวิทยาลัย , มีโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับนานาชาติ และสอดคล้องกับ เบญจมาศ บุตุศรี และ จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2560) ที่กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ด้านสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ การวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูลเหตุการณ์โลก การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเคารพสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระดับต่างๆ และการมีจิตสาธารณะ และ ด้านคุณลักษณะภายในบุคคล ได้แก่ การมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ การยอมรับคุณค่าในความหลากหลาย และการมองเห็นและเข้าถึงปัญหาในฐานะของสมาชิกโลก และสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคตที่เน้นผลลัพธ์ด้านผู้เรียน และความรู้ที่จำเป็น ทักษะและค่านิยม สอดคล้องกับ Hargreaves and Goodson (2004) ที่กล่าวว่า หลักสูตรความยั่งยืนมีความเป็นไปได้สำหรับความร่วมมือระหว่างผู้เรียนและความพยายามในโลกของความเป็นจริงซึ่ง การบริการด้วยเป้าประสงค์เชิงคุณธรรม การมุ่งมั่นที่จะเปลี่ยนแปลงบริบทในทุกระดับ การสร้างความสามารถแนวข้าง ผ่านเครือข่าย การสามารถตรวจสอบได้เชิงปัญญา และความสัมพันธ์ในแนวตั้ง

ครอบคลุมการสร้างความสามารถและความรับผิดชอบ การเรียนรู้แบบเชิงลึก การมีพันธะผูกพันแบบทวิภาคีกับผลระยะสั้นและระยะยาว การสร้างพลังครบวงจร อีกทั้งโรงเรียนมีการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและพัฒนาความเป็นพลเมืองโลก ส่งเสริมกิจการนักเรียน มีการจัดหลักสูตรที่ส่งเสริมกับความเป็นพลโลกให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2559 : 187) ได้มีข้อเสนอเชิงนโยบายในการสร้างพลเมือง ระดับมัธยมศึกษาเน้นความรู้ทักษะและเจตคติเพื่อเป็นฐานของการประกอบอาชีพ หรือการศึกษาต่อและการดำรงชีวิตในวิถีประชาธิปไตยสาระวิชาที่ควรเรียนรู้ได้แก่ สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อความเป็นพลเมืองที่บูรณาการกับคุณธรรมจริยธรรม ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรม เพศศึกษา การงานและอาชีพ โดยเน้นทักษะการคิดวิเคราะห์นวัตกรรมและการเรียนรู้ทักษะชีวิตและอาชีพ สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และสอดคล้องกับแนวคิด ของ Cogan and Derricott (2000) ที่กล่าวถึงแนวคิดองค์ประกอบความเป็นพลโลกที่ส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพลโลกในศตวรรษที่ 21 รวมถึง ทั้งนี้ ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ยังกล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมืองเพื่อสร้างให้เกิดสังคมพลเมือง (Civil Society) ที่นักเรียนในปัจจุบันควรได้ รับการฝึกฝนเรียนรู้ พัฒนาตนเองให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมและพร้อมที่จะเติบโต เป็นคนที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ตัวแปรเหล่านี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัยอีกหลายท่าน เช่น ศิริเพ็ญ บุณศิริ (2532) ที่ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองโลก 10 ประการ ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร , สิริวรรณ ศรีพหล (2551) ได้ศึกษาวิจัยพัฒนาชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียนสำหรับครูสังคมศึกษา ปาจารย์ รัตนานุสนธิ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ คุณลักษณะความเป็นพลโลกของนักเรียนมัธยมศึกษา นอกจากนี้โมเดลการวัดความเป็นพลโลกดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าประกอบการวัดความเป็นพลโลกมีความครอบคลุม ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งทักษะในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วยการเรียนรู้ 3Rx 7C 3R คือ Reading (อ่านออก), (W)riting (เขียนได้) และ (A) rithmetics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และ นวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจความต่างทางวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information, and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และองค์ประกอบด้านพฤติกรรมของการเป็นพลเมืองนั้น มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ การมีส่วนร่วมเพื่อ พัฒนาสังคม การใช้สิทธิและปฏิบัติตาม

หน้าที่ของตนเองที่มีต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อตนเองและ สังคม ซึ่งตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสังคม และ ตัวบ่งชี้การใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่มี ต่อสังคม

2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพ้นทองพัฒนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 โดยใช้วิธี Multiple Regression

พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกโดยมีค่าอยู่ระหว่าง .608 ถึง .717 เมื่อพิจารณาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่าคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึกกับสิ่งแวดล้อม มีค่าเท่ากับ.717 รองลงมาคือ ความรู้เชิงลึกกับประชาธิปไตย ส่วนคู่ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำสุด ได้แก่ ความรู้เชิงลึก กับ ความเป็นพลโลก มีค่าเท่ากับ .608

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้ตัวแปรเรียงลำดับตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก ได้ค่าประสิทธิภาพของการทำนาย R^2 เท่ากับ .479 กล่าวได้ว่า ความเป็นได้ของการตั้งสมมติฐานว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลกอย่างยั่งยืน ทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองโลก ได้ร้อยละ 47.9 ส่วนอีกที่เหลือ ร้อยละ 94.60 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น โดยพบปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก ได้แก่ สิ่งแวดล้อม (beta= .289) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 ประชาธิปไตย (beta เท่ากับ .284) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00 และความรู้เชิงลึก (beta เท่ากับ .203) ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .00

ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความเป็นพลเมืองโลกมีความหลากหลายและแตกต่างกันนั้นการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสร้างผลกระทบเชิงบวกให้กับสังคมโลกนั้นเกิดจากการยอมรับความแตกต่างหลากหลายและมีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งเป็นหลักการของประชาธิปไตย สอดคล้องกับทิพย์พพร ตันติสุนทร (2554) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของพลเมืองไทยในระบอบ ประชาธิปไตยนั้นประกอบด้วย 1) การเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษา สามารถมองเห็นและเข้าใจสังคมของตนเองและสังคมโลก เฉกเช่นเป็นสมาชิกของสังคม 2) ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมและสังคมเป็นหลัก 3) มีความรักในเสรีภาพและความรับผิดชอบ 4) เคารพความเสมอภาค ความยุติธรรม 5) มีความสามารถคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล 6) มีความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน และยอมรับความแตกต่างในความเป็นพหุสังคม 7) เคารพกฎหมายและยึดหลักนิติรัฐ 8) มีความรู้ความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง(Political Literacy) และเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ 9) ยึดมั่นในหลักสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และสอดคล้องกับปริญญานานาชาติ (2560) ที่กล่าวว่าพลเมืองมรณะบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการ คือ 1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ 2. เห็นคนเท่าเทียมกัน 3. ยอมรับความแตกต่าง 4. เคารพสิทธิ

ผู้อื่น 5. รับผิดชอบต่อสังคม อีกทั้งการดำรงตนในสังคมโลกมีการรับรู้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างกัน ทั่วโลกและความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลและชีวิต ยังสอดคล้องกับ Hashman et al (2015) ที่กล่าวว่า ทุกประเทศทั่วโลกได้รับการกำหนดว่าต้องใช้ ของชุมชนอย่างไร และเหตุผลที่มีการตัดสินใจอย่างไรส่งผลกระทบต่อโลกและสิ่งมีชีวิต ดังนั้น พลเมืองโลก จึงหมายถึง ความรับผิดชอบต่อคนทั่วโลกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคม เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน และความยุติธรรมทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ได้แก่ สิ่งแวดล้อม ประชาธิปไตย และความรู้เชิงลึก ซึ่งเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ จัดในรายวิชาที่สอน และ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัย

ควรมีการศึกษาวิจัยต่อไปเพื่อพัฒนารูปแบบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลและโรงเรียนทั่วไป

บรรณานุกรม

- กฤติน พันธุ์เสนา. (2553). **ระบบการศึกษาไทยในอนาคต**. กรุงเทพฯ:
- กัมปนาท อาษา. (2555). **ประเทศที่พัฒนาแล้วมีลักษณะนโยบายการศึกษาอย่างไร ?**. กรุงเทพฯ:
- จิตติยา วาจี. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่ง
ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). จันทบุรี :มหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี.
- จินตนา ศรีนุกูล. (2560). **ศูนย์เรียนรู้การเมืองและการเลือกตั้งอาเซียน: แนวทางการให้การศึกษาเพื่อ
สร้างพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย**. หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 6 ปี 2557 สถาบันการ
ต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
- ดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์. (2560) การพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็นพลเมืองของนักเรียนไทย
วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา (OJED), Vol.10, No.4, 2015, pp.209-223
- ดารุณี ทิพยกุลไพโรจน์ และ วรณีย์ แกมเกตุ. (2558). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความยึดมั่นผูกพันกับความเป็น
พลเมืองของนักเรียนไทย. **An Online Journal of Education, Vol.10, No.4, 2015, pp.209-223**
- ดุจเดือน พันธมนานวิน. (2551). **ตำราชั้นสูงทาง ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย หลักและวิธีการ ประมวลเอกสาร
เพื่อความเป็นเลิศในการวิจัย ทางพฤติกรรมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ.ที พรินต์ติ้ง
จำกัด.
- นิตยา มั่นชำนาญ. (2555, เมษายน –กันยายน). รูปแบบการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียน มัธยมศึกษา
ขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา, 6(2): 31-44.**
- เนตรดาว ใจจันทร์, วารินทร์ แก้วอุไร และสายฝน วิบูลย์สรรงค์. (2560). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการ
เรียนรู้ตามทฤษฎีการพิพาทเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2560: 194-207.
- ปฐมเกียรติ ไชยคำ. (2553). **ทฤษฎีฐานรากของโรงเรียนผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการ
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน**. ใน รายงานการประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษา
ระดับชาติ ครั้งที่ 14 “วิจัยทางการศึกษา พลังพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน”. หน้า 425-432. 1-2
มิถุนายน 2555 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์ สุขุมวิท กรุงเทพฯ.
- ปณิตา นิรมล. (2552). **การเรียนการสอน/จิตวิทยาการสอน**. กรุงเทพฯ: ประชาชาติธุรกิจ.
- ประยงค์ เนาวบุตร. (2547). **ภารกิจ บทบาท และหน้าที่ของสถานศึกษา**. ในเอกสารประกอบการ สอนชุด
วิชาการจัดการสถานศึกษา. หน่วยที่1-7. หน้า 118-127 นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). **การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์

- พิพัฒน์ นนทนาธรณ์. (2553). การจัดการความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร การสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน. นนทบุรี: ริงค์ ปียอนด์ บุ๊คส์.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. (2555, 7 มิถุนายน). CSR กับ SD เหมือนหรือต่างกัน. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/business/ceo-blogs/pipat/20120607/455567/CSR-กับ-SD-เหมือนหรือต่างกัน.html>.
- เพียงกมล มานะรัตน์ และ ปิยะมาศ ทักษะมงคล. (2555). บทสำรวจความเป็นพลเมืองและยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นพลเมืองในสังคมไทย: การมีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะพลเมืองของประชาชนในระบอบ ประชาธิปไตยจากประสบการณ์จากงานวิจัย. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ สถาบันพระปกเกล้า ครั้งที่ 13 ประจำปี 2554 ความเป็นพลเมืองกับอนาคตประชาธิปไตยไทยเล่ม. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ภัทรชมน รัตนางกูร. (2552). วิเคราะห์ปัญหาของระบบ การศึกษาไทย กับการแก้ปัญหาของรัฐบาล ประเด็น นโยบายเรียนฟรี 15 ปี. กรุงเทพฯ: พิมพ์.
- รมยฉัตร แก้วกิริยา. (2559, มกราคม-เมษายน). รูปแบบ กลยุทธ์และการสื่อสารความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือบ้านและสวน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ* : 9(1) .
- ลิขิต อีระเวคิน. (2545). ระบบความคิดที่ปราศจากการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: พิมพ์.
- วัลลภ รองพล. (2553). การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. *วารสารพัฒนาทรัพยากร มนุษย์*, 6(10): 97-125.
- วิชัย ต้นศิริ. (2549). อุดมการณ์ทางการศึกษา ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยากร เชียงกุล. (2555). ปัญหาการจัดการศึกษาของไทย เปรียบเทียบกับประเทศอื่น: รายงานสภาวะการศึกษาปี 2554-2555. กรุงเทพฯ:
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษาความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2550). รายงานประจำปี 2550. กรุงเทพฯ: สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.. (2552). คิด มอง คาดการณ์เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.unesco.org/education/efa/>.
- สุธนา หรุวิจิตรพงษ์. (2550). ความคิดเห็นของผู้ใช้เว็บบอร์ดของเว็บไซต์พันทิพดอทคอมที่มีต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลและข่าวสารในเว็บบอร์ดของเว็บไซต์พันทิพดอทคอม: ศึกษากรณีห้องเฉลิมไทย. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (สื่อสารมวลชน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมคิด สกุกสถาปัตย์. (2552). รูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ ปร.ด (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สุนทรีย์ คนเที่ยง. (2550). **ชุมชนแห่งการเรียนรู้: วิธีสู่การพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: แหล่งที่มา:
[http://pr.obec.go.th/indexphy?name=New&file+artical\\$sid=1625](http://pr.obec.go.th/indexphy?name=New&file+artical$sid=1625)
- Analytical Framework May 2016. Retrieved from <http://www.oecd.org/pisa/data/PISA-2018-draft-frameworks.pdf>, 2017
- Atkinson, L. (2006). **How do exemplary Principals Manage and Sustain Change in Order to Enhance Student Learning Outcomes? Primary Principals Sabbatica ave Report**. Wellington: Ministry of Education
- Audrey osler (2010). **Education for Cosmopolitan Citizenship? A Challenge for the Nation- States**. Citizenship and Human Rights Education School of Education University of Leeds.
- Blair H. Sheppard, Roy J. Lewicki, John W. Minton. Sheppard, B.H., Lewicki, R.J., & Minton, J.W. (1992). **Organizational Justice: The Search for Fairness in the Workplace**. USA: Sage Publications.
- Dinham & Crowther. (2011). Guest Editorial Sustainable School Capacity building—one Step Back, Two Steps Forward?. **Journal of Educational Administration**, 49(6): 616–623.
- DiPaola, M.F., & Tschannen–Moran, M. (2001). Organizational Citizenship Behavior in Schools and Its Relationship to School Climate. **Journal of School Leadership**, 11: 424–447.
- Dubrin, A.J. (2010). **Principles of Leadership**. NY.: Rochester Institute of Technology.
- Glasse, S. (2005). **Leading Corporate Citizens: Vision, Values, Value Added**. Boston: McGraw–Hill Companies.
- Godin. (2008). **The Knowledge Economy: Fritz Machlup’s Construction of a Synthetic Concept**. (Online). Available: http://www.csiic.ca/PDF/Godin_37.pdf
- Hargreaves, A. (2003). Seven Principles of Sustainable Leadership. **Leadership: Leading in Tough Times**, 61(7): 8.
- Hunzicker, J. (2004). **The Beliefs–Behavior Connection: Leading Teacher toward Change. Principal**. November/December 2004. 44–46.
- James M. Kouzes and Barry Z. Posner. Kouzes, J.M., & Posner, B.Z. (2007). **Leadership Is in the Eye of the Follower**. (Online). Available: https://www.researchgate.net/profile/Barry_Posner2/publication.
- Japan for Sustainable. (2008). **What is Sustainability?** (Online). Available: <http://www.japanfs.org/en/veiw/framwork.html>.
- Konovsky, M.A., & Pugh, S.D. (2000). Citizenship Behavior and Social Exchange. **Academy of Management Journal**. 37(1993): 656–669.

- Kurian, George Thomas. (2011). *The encyclopedia of political science*. Washington: CQ Press.
- Marshall T. H. (1973). *Class, Citizenship and Social Development*. Westport Connecticut: Greenwood Press.
- Ogiogio. (2004, October). Measuring Performance of Interventions in Capacity Building: Some Fundamentals. *ACBF Working Paper*, 2: 16–20.
- Oxfam. (2017). **What is global citizenship**.
<https://www.oxfam.org.uk/education/who-we-are/what-is-global-citizenship>
- Raouia Manseur. (2017). **Ethics of Global Citizenship in Education for Creating a Better World**. *American Journal of Applied Psychology* 2017; 6(5): 118-122
- Senge, P.M. and others. (2000). **A Fifth Discipline Resource: Schools That Learn**. (Online). Available: <http://www.manager.co.th/weekly54/ViewNews.aspx?NewsID=9550000011263>
- Singer, P.M. (1990). **The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization**. New York: Doubleday/Currency.
- Sternberg, R.J. (2003). **Wisdom, Intelligence, and Creativity Synthesized**. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- The Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD (2017)
- Weisberg, R.W. (1999). Creativity and knowledge: A challenge to theories. In R. J. Sternberg (Ed.), **Handbook of Creativity** (pp. 226–248). New York: Cambridge University Press.
- Trefinger. (2007). *Creativity in the person: contemporary perspectives*. Waco, Texas: Prufrock Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ดร.ศักดิ์สิทธิ์ อิ่มแมน
อาจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยพะเยา
2. ดร.ภัทรวรรณ คำแปล
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
3. ดร.ไพศาล วงศ์กระโซ่
ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโพนทองพัฒนวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวិทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๗

ตามที่โรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา ได้รับคัดเลือกให้ดำเนินงานตาม โครงการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมแลกเปลี่ยน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รหัสนักวิจัย 21005 เพื่อทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 27 โดยมีคณะผู้วิจัย ประกอบด้วย คือ 1) นางสาววิไลภรณ์ เตชะ 2) นางลัดดา สีนางกู และ 3) นางสาวชลดา ตะกะศิลา ซึ่งการทำงานวิจัยดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับข้อมูล จากท่าน จึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์ท่านในการตอบแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา ซึ่งประกอบด้วย

1) ความเป็นเลิศทางวิชาการ 2) การสื่อสารสองภาษา 3) ความกล้าหาญทางความคิด 4) การผลิตงานอย่าง สร้างสรรค์

ตอนที่ 3 ระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีส่งผลต่อความเป็นพลโลกอย่าง ยั่งยืน ดังนี้ 1) ด้านความรู้เชิงลึก 2) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตย 3) ด้านความยุติธรรมทางสังคม 4) ด้านการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม

2. โปรดอ่านคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามแต่ละตอน กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตาม ความเป็นจริง และตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนจัดส่งคืนแบบไม่ต้องระบุชื่อของผู้ตอบ โดยผู้วิจัยขอรับรอง ว่าคำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับซึ่งจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อสถานศึกษาและตัวท่านเอง

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

วิไลภรณ์ เตชะ

ลัดดา สีนางกู

ชลดา ตะกะศิลา

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [ ] หรือช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ [ ] ชาย [ ] หญิง
2. อายุ.....ปี
3. ระดับชั้น

[ ] มัธยมศึกษาปีที่ ๑	[ ] มัธยมศึกษาปีที่ ๒
[ ] มัธยมศึกษาปีที่ ๓	[ ] มัธยมศึกษาปีที่ ๔
[ ] มัธยมศึกษาปีที่ ๕	[ ] มัธยมศึกษาปีที่ ๖

ตอนที่ 2 ระดับพฤติกรรมความเป็นพลโลกของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนาวิทยา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

5	4	3	2	1
ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย

ข้อ	ระดับพฤติกรรมความเป็นพลโลก	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
1	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมิน ONET หรือ PISA หรือ ระดับชาติอยู่ในระดับดี					
2	นักเรียนมีความสามารถ ความถนัดเฉพาะทางเป็นที่ประจักษ์ สามารถแข่งขันในระดับภาค หรือระดับประเทศ					
3	นักเรียนมีผลการเรียนที่สามารถถ่ายโอนกับสถานศึกษา ระดับต่างๆในนานาชาติได้					
4	นักเรียนได้รับรางวัลจากการแข่งขันทางวิชาการหรือ ศิลปหัตถกรรม ระดับชาติหรือระดับนานาชาติ					
	สื่อสารสองภาษา					
5	นักเรียนใช้ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศ อื่นๆ ในการสื่อสารได้ดี					

ข้อ	ระดับพฤติกรรมความเป็นพลโลก	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
	เป็นเลิศทางวิชาการ					
6	นักเรียนสามารถสอบผ่านการวัดระดับความสามารถทาง ภาษา จากสถาบันภาษา					
	ล้ำหน้าทางความคิด					
7	นักเรียนสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำโครงการ ที่เสนอแนวคิดเพื่อสาธารณะประโยชน์					
8	นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าเผชิญความเสี่ยง สามารถ ใช้ ความคิดระดับสูง มีเหตุผล และวางแผนจัดการสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้					
9	นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆเพื่อประโยชน์ต่อ ตนเอง สังคมและประเทศชาติ ค่านิยม และความเชื่อของ ตนเอง และผู้อื่น					
	ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์					
10	นักเรียนมีความสามารถประเมิน แสวงหา สังเคราะห์ และ ใช้ ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำเทคโนโลยี มาใช้ใน การดำเนินการให้สำเร็จ					
11	นักเรียน รู้จักตีความ สร้างสื่อในการพัฒนาการคิด การ ตัดสินใจ และการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าขึ้น					
12	นักเรียนมีผลงานการประดิษฐ์ สร้างสรรค์ และออกแบบ ผลงาน เข้าแข่งขันในเวทีระดับต่างๆ					
13	นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ออกแบบ สร้างสรรค์ งาน สื่อสาร นำเสนอ เผยแพร่ และแลกเปลี่ยน งานได้					
	ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก					
14	นักเรียนตระหนักรู้ในภาวะการณ์ของโลก สามารถ เรียนรู้และ จัดการกับความซับซ้อน					

ข้อ	ระดับพฤติกรรมความเป็นพลโลก	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
15	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความ หลากหลายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี ของนานาชาติ					
16	นักเรียน สามารถวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และนโยบายสาธารณะ เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนได้					

ตอนที่ 3 ระดับพฤติกรรมเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก

ของนักเรียนโรงเรียนโพนทองพัฒนวิद्या

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

5	4	3	2	1
ทุกครั้ง	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
	ด้านความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)					
1	นักเรียนนำประสบการณ์ ทักษะที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างคล่องแคล่วว่องไว และมีความเชื่อมั่นในตนเอง					
2	นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะและความชำนาญที่ก่อให้เกิดทักษะด้านการคิดที่จำเป็นต่อการปรับตัวสู่สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป					
3	นักเรียนมีการพัฒนาทักษะและประสบการณ์โดยตรงมีความสามารถในการได้มาซึ่งความรู้และถ่ายทอดให้กับผู้อื่น					
4	นักเรียนให้มีโอกาสได้แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง และคิดเชิงวิพากษ์					

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
5	นักเรียนนำประสบการณ์ในการทำงานไปช่วยบูรณาการ และเพิ่มพูนความรู้ เพื่อปรับสู่สถานการณ์ใหม่ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์					
	ด้านประชาธิปไตย (Democracy)					
6	นักเรียนเปิดโอกาสให้เพื่อนหรือครูแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ หรือ กำหนดกติกาของห้องเรียนร่วมกัน					
7	นักเรียนให้เหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนกำหนด					
8	เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนหรือบุคคลอื่น นักเรียนจะรับฟังเหตุผลและพิจารณา อย่างยุติธรรม					
9	หากไม่ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องต่างๆ นักเรียนมีหรือใช้สิทธิ์ขอความเป็น ธรรมจากเพื่อน ครู หรือบุคคลอื่น					
10	เมื่อความคิดเห็นไม่ตรงกันกับบุคคลอื่น นักเรียนจะชี้แจงอย่างมีเหตุผล					
11	นักเรียนมีหน้าที่ ความรับผิดชอบในห้องเรียนหรือโรงเรียนอย่างเหมาะสม					
12	นักเรียนมีสิทธิ์และเสรีภาพ ในการคิดและทำเรื่องต่างๆ ภายใต้กติกาของ โรงเรียนและสังคม					

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
	ด้านสิ่งแวดล้อม(Environment)					
13	นักเรียนได้เรียนรู้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน					
14	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมและการดำเนินการเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
15	นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทั้งใน และนอกโรงเรียน					

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
16	นักเรียนได้ปฏิบัติหรือร่วมมือในการดูแลอาคารเรียน และพื้นที่โรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย					
17	นักเรียนได้ปฏิบัติหรือร่วมมือ เกี่ยวกับการปลูกต้นไม้ ดอกไม้ เพื่อความร่มรื่นและสวยงาม					
18	นักเรียนได้ปฏิบัติหรือร่วมมือในการลดการใช้สารเคมีและการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม					
19	นักเรียนชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม					
	ด้านความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice)					
20	นักเรียนได้รับมอบหมายงานที่มีความสำคัญต่อเพื่อนและเป็นประโยชน์ต่อสังคม และปฏิบัติอย่างเหมาะสม					
21	นักเรียนคำนึงถึงความยุติธรรมในการปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม					
22	นักเรียนใส่ใจ เรียกร้อง และปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความยุติธรรมของสังคม					
23	นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเป็นธรรมในการสร้างปฏิสัมพันธ์หรือการสื่อสารระหว่างกันและให้เกียรติซึ่งกันและกัน					
	ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม					
24	นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม					
25	นักเรียนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน					
26	นักเรียนมีการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง					
27	นักเรียนใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงคุณค่าในระยะยาว					

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก	ระดับพฤติกรรม				
		5	4	3	2	1
28	นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆโดยคำนึงถึงครอบครัว ชุมชน และสังคม					
29	นักเรียนใส่ใจดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม					
30	นักเรียนการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม					

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ผลการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์ความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความแม่นยำตรงของข้อคำถามโดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (index of item-objective congruence: IOC) ดังแสดงในตาราง

ตาราง ผลการวิเคราะห์ความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา(IOC) ของแบบสอบถามวัดความเป็นพลโลก

ข้อ	พฤติกรรมความเป็นพลโลก	IOC
	เป็นเลิศทางวิชาการ	
1	นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินระดับชาติอยู่ในระดับดี	1.00
2	นักเรียนมีความสามารถ ความถนัดเฉพาะทางเป็นที่ประจักษ์ สามารถแข่งขันในระดับชาติ	0.67
3	นักเรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	1.00
4	นักเรียนมีผลการเรียนที่สามารถถ่ายโอนกับสถานศึกษาระดับต่างๆในนานาชาติได้	1.00
5	นักเรียนได้รับรางวัลจากการแข่งขันทางวิชาการหรือศิลปหัตถกรรม ระดับชาติหรือระดับนานาชาติ	0.67
	สื่อสารสองภาษา	
6	นักเรียนใช้ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศ อื่นๆในการสื่อสารได้ดี	0.67
7	นักเรียนสามารถสอบผ่านการวัดระดับความสามารถทาง ภาษาจากสถาบันภาษา	1.00
	กล้าหน้าทางความคิด	
8	นักเรียนสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และจัดทำโครงการ ที่เสนอแนวคิดเพื่อสาธารณะประโยชน์	1.00
9	นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าเผชิญความเสี่ยง สามารถ ใช้ความคิดระดับสูง มีเหตุผล และวางแผนจัดการสู่ เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้	0.67
10	นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆเพื่อประโยชน์ต่อ ตนเอง สังคมและประเทศชาติ ค่านิยม และความเชื่อของ ตนเองและผู้อื่น	1.00

ข้อ	พฤติกรรมความเป็นพลโลก	IOC
	ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์	
11	นักเรียนมีความสามารถประเมิน แสวงหา สังเคราะห์ และ ใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการดำเนินการให้สำเร็จ	1.00
12	นักเรียนมีความรอบรู้ด้านทัศนภาพ (ภาษาภาพ สัญลักษณ์ สัญรูป) รู้จักตีความ สร้างสื่อในการพัฒนาการคิด การ ตัดสินใจ และการเรียนรู้ให้ก้าวหน้าขึ้น	1.00
13	นักเรียนมีผลงานการประดิษฐ์ สร้างสรรค์ และออกแบบ ผลงานเข้าแข่งขันในเวทีระดับชาติ	0.67
14	นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ออกแบบ สร้างสรรค์งาน สื่อสาร นำเสนอ เผยแพร่ และแลกเปลี่ยน งานได้ในระดับชาติ	1.00
	ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก	1.00
15	นักเรียนมีความระหนักรู้ในภาวะการณ์ของโลก สามารถ เรียนรู้และจัดการกับความซับซ้อน	1.00
16	นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความ หลากหลายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี ของนานาชาติ	1.00
17	นักเรียนมีความสามารถวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และนโยบายสาธารณะ เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายและ ผลตอบแทนได้	0.67

ตาราง ผลการวิเคราะห์ความมั่นคงเชิงเนื้อหา(IOC) ของแบบสอบถามวัดปัจจัยที่ส่งผล
ต่อความเป็นพลโลก

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก	IOC
	ด้านความรู้เชิงลึก (Depth Knowledge)	
1	นักเรียนนำประสบการณ์ ทักษะที่ได้จากการเรียนไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างคล่องแคล่ว ว่องไว และมีความเชื่อมั่นในตนเอง	1.00
2	นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะและความชำนาญที่ก่อให้เกิดทักษะด้านการคิดที่จำเป็นต่อการปรับตัวสู่สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป	1.00
3	นักเรียนมีการพัฒนาทักษะและประสบการณ์โดยตรงมีความสามารถในการได้มาซึ่งความรู้และถ่ายทอดให้กับผู้อื่น	0.67
4	นักเรียนให้มีโอกาสได้แสดงออกถึงทักษะการคิดขั้นสูง และคิดเชิงวิพากษ์	
5	นักเรียนนำประสบการณ์ในการทำงานไปช่วยบูรณาการ และเพิ่มพูนความรู้เพื่อปรับสู่สถานการณ์ใหม่ๆได้อย่างสร้างสรรค์	0.67
	ด้านประชาธิปไตย (Democracy)	
6	นักเรียนเปิดโอกาสให้เพื่อนหรือครูแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆหรือกำหนดกติกาของห้องเรียนร่วมกัน	1.00
7	นักเรียนให้เหตุผลในการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนกำหนด	0.67
8	เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนหรือบุคคลอื่น นักเรียนจะรับฟังเหตุผลและพิจารณาอย่างยุติธรรม	1.00
9	หากไม่ได้รับความเป็นธรรมในเรื่องต่างๆนักเรียนมีหรือใช้สิทธิ์ขอความเป็นธรรมจากเพื่อน ครู หรือบุคคลอื่น	1.00
10	เมื่อความคิดเห็นไม่ตรงกันกับบุคคลอื่น นักเรียนจะชี้แจงอย่างมีเหตุผล	0.67
11	นักเรียนมีหน้าที่ ความรับผิดชอบในห้องเรียนหรือโรงเรียนอย่างเหมาะสม	1.00
12	นักเรียนมีสิทธิ์และเสรีภาพ ในการคิดและทำเรื่องต่างๆภายใต้กติกาของโรงเรียนและสังคม	1.00

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก	IOC
	ด้านสิ่งแวดล้อม(Environment)	
13	นักเรียนได้เรียนรู้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	1.00
14	นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมและการดำเนินการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	1.00
15	นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกโรงเรียน	1.00
16	นักเรียนได้ปฏิบัติหรือร่วมมือในการดูแลอาคารเรียน และพื้นที่โรงเรียนให้สะอาดปลอดภัย	1.00
17	นักเรียนได้ปฏิบัติหรือร่วมมือ เกี่ยวกับการปลูกต้นไม้ ดอกไม้ เพื่อความร่มรื่นและสวยงาม	1.00
18	นักเรียนได้ปฏิบัติหรือร่วมมือในการลดการใช้สารเคมีและการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม	1.00
19	นักเรียนชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	0.67
20	นักเรียนได้รับมอบหมายงานที่มีความสำคัญต่อเพื่อนและเป็นประโยชน์ต่อสังคม และปฏิบัติอย่างเหมาะสม เป็นธรรม	1.00
21	นักเรียนคำนึงถึงความยุติธรรมในการปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม	1.00
	ด้านความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice)	
22	นักเรียนใส่ใจ เรียกร้อง และปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความยุติธรรมของสังคม	0.67
23	นักเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเป็นธรรมในการสร้างปฏิสัมพันธ์หรือการสื่อสารระหว่างกัน และให้เกียรติซึ่งกันและกัน	1.00
	ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	
24	นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม	0.67
25	นักเรียนนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน	1.00

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลโลก	IOC
26	นักเรียนมีการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง	1.00
27	นักเรียนใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงคุณค่าในระยะยาว	1.00
28	นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆโดยคำนึงถึงครอบครัว ชุมชน และสังคม	0.67
29	นักเรียนใส่ใจดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม	0.67
30	นักเรียนการปฏิบัติต่อบุคคลอื่นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม	1.00

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล	นางสาววิไลภรณ์ เตชะ
วัน เดือน ปีเกิด	2 มิถุนายน 2516
สถานที่เกิด	อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่อยู่ปัจจุบัน	6 หมู่ 9 ถนนทองกวาว ตำบลรอบเมือง อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด 45210

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2540	ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนวังหลวงวิทยาคม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ.2548	ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนวังหลวงวิทยาคม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ.2555	ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
พ.ศ.2558	ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ และ รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
พ.ศ.2558	ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนพนมไพรวิทยาคาร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ.2559-ปัจจุบัน	ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนโพหนองพัฒนาวิทยา อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2528	ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองพอกพัฒนา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ.2530	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองพอกพัฒนา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ.2534	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองพอกวิทยา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ.2538	วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขาเคมี) สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

- พ.ศ.2551 ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (ทุนครูสภาฯ)
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
- พ.ศ.2553 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
- พ.ศ.2561 ปรัชญาดุษฐ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล	นางลัดดา สีนางกู
วัน เดือน ปีเกิด	24 มีนาคม 2518
สถานที่เกิด	บ้านเหล่าบัวบาน ตำบลนาทอง อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม
ที่อยู่ปัจจุบัน	หมู่ 8 ตำบลสรรณกแก้ว อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2541	ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนกทาลดงบังวิทยา อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด โรงเรียนพนมไพรวิทยาคาร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
พ.ศ.2551	ตำแหน่ง ครู ค.ศ.1 โรงเรียนโพนทองพัฒนาวินวิทยา อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27
ปัจจุบัน	ตำแหน่ง ครู ค.ศ.3 โรงเรียนโพนทองพัฒนาวินวิทยา อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2537	ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเชียงยืนพิทยาคม อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม
พ.ศ.2541	ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอก การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ.2550	ปริญญาโท การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
พ.ศ.2558	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล นางสาวชลดา ตะกะศิลา
 วัน เดือน ปีเกิด 26 กันยายน 2533
 สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร
 ที่อยู่ปัจจุบัน 4 หมู่ 10 ตำบลโพธิ์ใหญ่ อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด 45140

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2559-ปัจจุบัน ตำแหน่ง ครู ค.ศ.1
 โรงเรียนโพนทองพัฒนาวินิตยา อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2545 ระดับประถมศึกษาปีที่ 6
 โรงเรียนบ้านบัวงาม อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด
 พ.ศ.2548 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3
 โรงเรียนหนองหมื่นถ่านวิทยา อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
 พ.ศ.2551 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกคอมพิวเตอร์ศึกษา)
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น